

บทที่ 5

รายละเอียดของต้นแบบชิ้นงานของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม
เรื่อง พระพุทธศาสนา สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีส่วนประกอบ ดังนี้

คู่มือการใช้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ (สำหรับผู้สอน)

ภาคที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย

- วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- คำอธิบายรายวิชา / หลักสูตร
- การเตรียมตัวครูและผู้เรียน
- แผนผังอาคารเรียน
- แผนผังการจัดชั้นเรียน
- สิ่งที่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า
- ตารางเปรียบเทียบหน่วยเนื้อหาและหน่วยประสบการณ์
- แบบเสนอหน่วยประสบการณ์

ภาคที่ 2 รายละเอียดของประสบการณ์ ในแต่ละประสบการณ์

- ปกหน่วยประสบการณ์
- แบบเสนอหน่วยประสบการณ์
- แบบเสนอภารกิจและงาน
- แผนการสอนแบบอิงประสบการณ์
- แผนเผชิญประสบการณ์
- แผนกำกับประสบการณ์
- แผนผลิตสื่อ
- เส้นทางการเรียน
- ชุดประสบการณ์ (ประมวลสาระ สไลด์คอมพิวเตอร์ ภาพเคลื่อนไหว และเทปเสียง)
- แบบประเมิน (แบบทดสอบ และแบบประเมินชิ้นงาน)

ภาคที่ 3 คู่มือเผชิญประสบการณ์

- ปกคู่มือเผชิญประสบการณ์
- คำชี้แจง
- แบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์ / พร้อมเฉลย
- แผนเผชิญประสบการณ์
- แบบฝึกปฏิบัติ / พร้อมเฉลย
- แบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์ / พร้อมเฉลย

ภาคที่ 1

บทนำ

รายละเอียดวิชาหลักสูตร

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำอธิบายสาระการเรียนรู้

ศึกษา วิเคราะห์ ฝึกปฏิบัติ สร้างความศรัทธาและศรัทธา นำภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพแวดล้อมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้มีความเข้าใจตระหนักและเห็นคุณค่าในเรื่องพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา พุทธประวัติและชาดก วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เรื่องพระธรรมเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พุทธศาสนสุภาษิตและคำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา พระไตรปิฎก และเรื่องน่ารู้ การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา เรื่องพระสงฆ์ เกี่ยวกับพระพุทธรูป พุทธสาวิกและชาวพุทธ ตัวอย่าง หน้าที่ชาวพุทธและศาสนพิธี มรรยาทชาวพุทธและการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ และสัมมนาพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาและการพัฒนา

ผลการเรียนรู้สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

รู้และเข้าใจ ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา พุทธประวัติ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสุภาษิต พระไตรปิฎก เรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก ศัพท์ทางพระพุทธศาสนาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา ชาดก หน้าที่ชาวพุทธ มรรยาทชาวพุทธและการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ ชาวพุทธตัวอย่าง การบริหารจัดการและเจริญปัญญา วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ศาสนพิธีสัมมนาทางพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาและการพัฒนา และเข้าใจว่าการทำสังคายนาพระธรรมวินัยเป็นไปเพื่อรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา สร้างคุณค่าให้แก่สังคมโลก เห็นคุณค่าและศรัทธาในพระรัตนตรัยด้วยการคิดวิเคราะห์อย่างละเอียดและเป็นระบบ มีนิสัยดีเห็นคุณค่าและอนุรักษ์ศาสนวัตถุ ศาสนสถานในท้องถิ่น ปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีวิธีคิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรม และวิธีคิดแบบอรรถสัมพันธ์ และดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ

การเตรียมตัวของครูและผู้เรียน

การเตรียมตัวของครู

การเตรียมตัวของครู ได้แก่ การเตรียมตัวก่อนการใช้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ ขณะใช้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ และหลังใช้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

1. ก่อนใช้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

- 1.1 ศึกษาคู่มือการใช้ชุดประสบการณ์โดยละเอียด
- 1.2 จัดชั้นเรียนโดยดูจากแผนผังการจัดชั้นเรียน ได้แก่ จัดมุมวิชาการ มุมวัสดุอุปกรณ์ และมุมผลงาน

- 1.3 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเผชิญประสบการณ์แต่ละประสบการณ์ให้ครบ

2. ขณะใช้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

- 2.1 ควรชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงวิธีการเรียนแบบอิงประสบการณ์
- 2.2 การสอนแบบอิงประสบการณ์มีลำดับขั้นตอนในการสอน 7 ขั้น และต้องประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 7 ขั้นดังนี้ (1) ประเมินก่อนเผชิญประสบการณ์ (2) ปฐมนิเทศประสบการณ์ (3) เผชิญประสบการณ์ (4) รายงานความก้าวหน้า (5) รายงานผลการเผชิญประสบการณ์ (6) สรุปผลการเผชิญประสบการณ์ และ (7) ประเมินหลังเผชิญประสบการณ์

3. หลังใช้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

- 3.1 ครูชี้แจงให้ผู้เรียนเก็บวัสดุอุปกรณ์ให้เรียบร้อยไว้ตามมุมต่าง ๆ
- 3.2 ตรวจสอบส่วนประกอบชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เช่น เอกสาร ประมวลสาระวิชา คู่มือการใช้ชุดประสบการณ์ และคู่มือเผชิญประสบการณ์ จัดเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย
- 3.3 เก็บกระดาษคำตอบและแบบฝึกปฏิบัติ แล้วนำมาตรวจสอบเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความก้าวหน้าของผู้เรียน โดยการวิเคราะห์ข้อมูล

การเตรียมตัวของผู้เรียน

1. ผู้เรียนต้องศึกษาแผนเผชิญประสบการณ์ให้ละเอียด
2. การเผชิญประสบการณ์ในแต่ละภารกิจ และงานต้องมีหัวหน้ากลุ่ม หัวหน้ากลุ่มต้องพยายามดูแลให้กิจกรรมของกลุ่มดำเนินไปโดยเรียบร้อย ต้องเปิดโอกาสให้คนอื่นแสดงความคิดเห็น หัวหน้ากลุ่มอาจช่วยกันแบ่งเบาภาระครู เช่น เก็บชิ้นงาน เก็บแบบฝึกปฏิบัติและกระดาษคำตอบส่งครู
3. ผู้เรียนต้องเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้งดังที่เสนอไว้ในสิ่งที่ต้องเตรียมล่วงหน้า
4. ผู้เรียนต้องพยายามทำแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์ หลังเผชิญประสบการณ์ แบบฝึกปฏิบัติ และปฏิบัติกิจกรรมอย่างตั้งใจให้สุดความสามารถ และรวบรวมกระดาษคำตอบส่งให้หัวหน้ากลุ่มเพื่อส่งครูผู้สอนต่อไป

บทบาทครู

บทบาทครูในการเรียนการสอนแบบอิงประสบการณ์ มีดังนี้

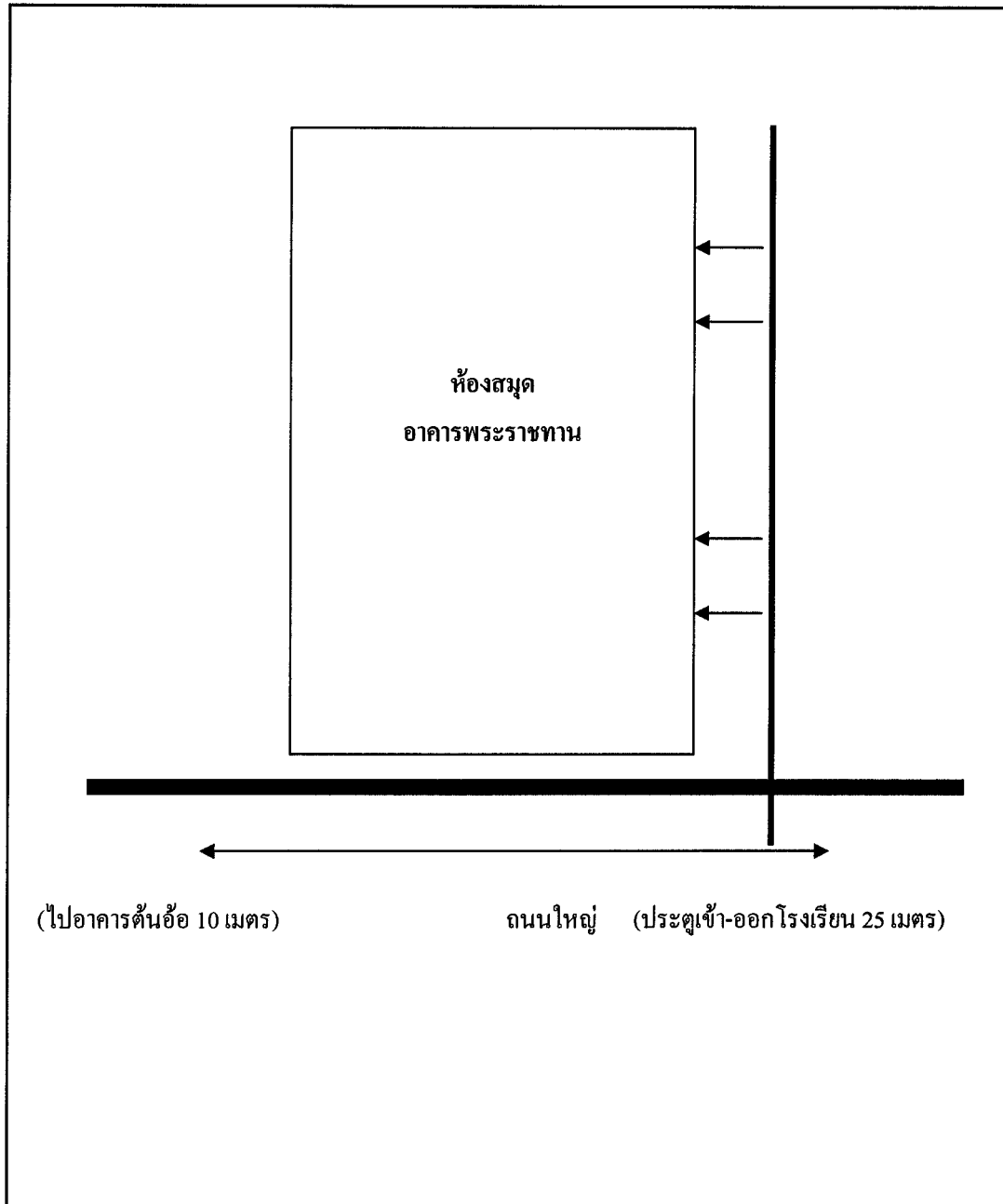
1. ครูทำหน้าที่กำกับดูแลผู้เรียนในการเผชิญประสบการณ์ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน เช่น ให้งานความก้าวหน้า รายงานผลการเผชิญประสบการณ์
2. ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ปรึกษาเมื่อผู้เรียนพบปัญหาและอุปสรรคในการเผชิญประสบการณ์
3. ครูเป็นแหล่งความรู้เมื่อผู้เรียนมีปัญหาในการอ่านประมวลสาระ
4. วิพากษ์ผลงานที่ผู้เรียนนำเสนอ ประเมินผลงานผู้เรียน และทำบันทึกพฤติกรรมในแบบบันทึกพฤติกรรมกลุ่ม

บทบาทผู้เรียน

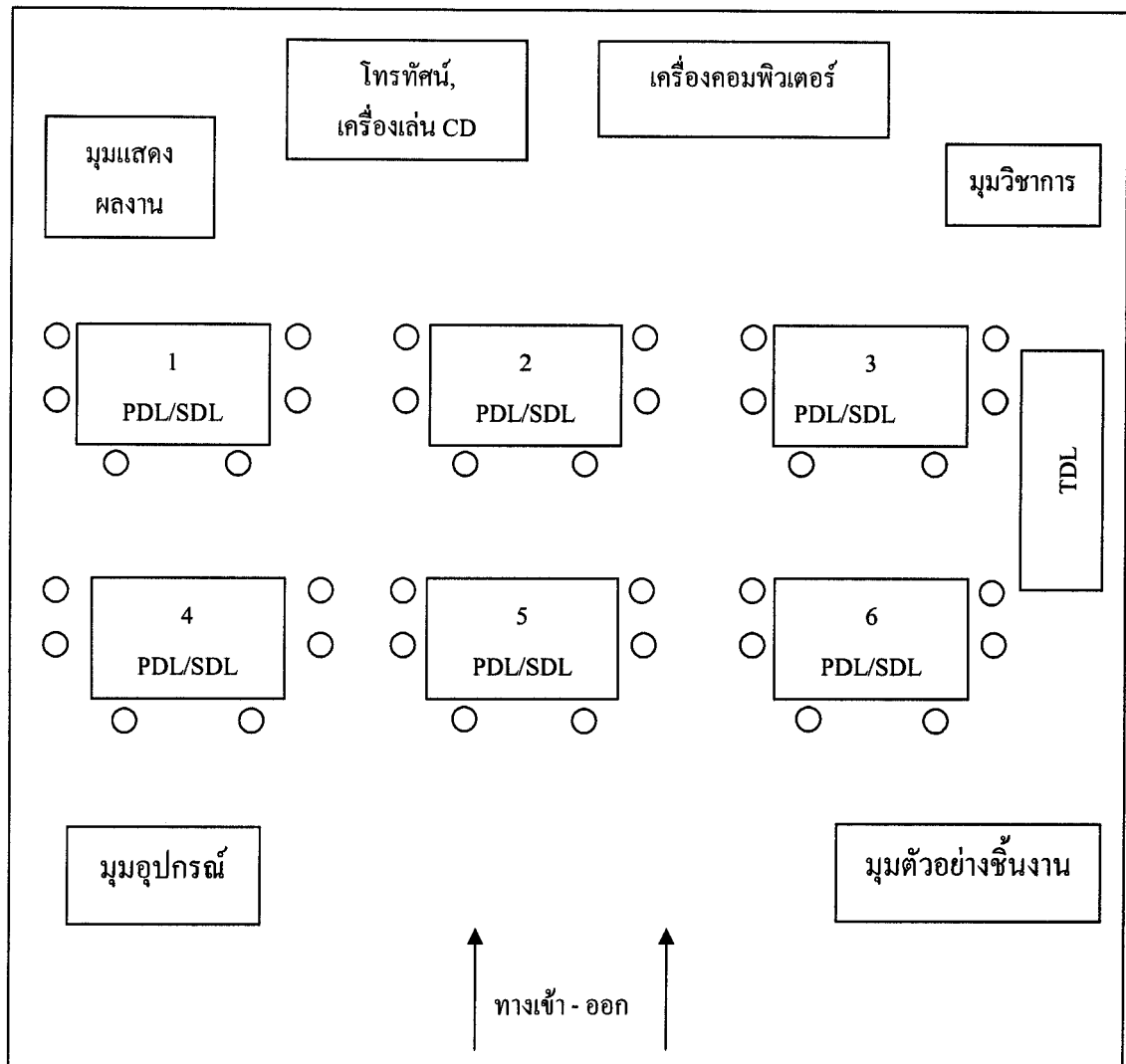
บทบาทของผู้เรียนในการสอนแบบอิงประสบการณ์ มีดังนี้

1. ผู้เรียนต้องศึกษาคู่มือเผชิญประสบการณ์ ภารกิจและงานอย่างละเอียด
2. การเผชิญประสบการณ์ในแต่ละภารกิจและงาน กำหนดให้ปฏิบัติงานกลุ่ม โดยคัดเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดูแลให้การปฏิบัติกิจกรรมตามภารกิจและงานของกลุ่มสำเร็จลุล่วงโดยสมาชิกต้องร่วมมือกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ช่วยกันแก้ปัญหา หากไม่สามารถแก้ปัญหาได้จึงขอคำแนะนำจากครู ยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม ในห้องเรียน และจากครู พร้อมทั้งปรับปรุงงานและพฤติกรรมของสมาชิกและต้องบันทึกข้อมูลลงในแบบฝึกปฏิบัติทุกภารกิจและงาน
3. ผู้เรียนต้องเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเผชิญประสบการณ์ การปฏิบัติภารกิจและงานกลุ่มทุกครั้ง จากมุมวัสดุอุปกรณ์หลังจากเสร็จสิ้นภารกิจและงานแล้ว ต้องนำมาเก็บไว้ที่เดิมทุกครั้ง
4. ผู้เรียนต้องพยายามทำแบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน แบบฝึกปฏิบัติ และปฏิบัติกิจกรรมอย่างตั้งใจให้สุดความสามารถ และรวบรวมกระดาษคำตอบส่งให้หัวหน้ากลุ่มเพื่อส่งครูผู้สอนต่อไป

สถานที่เผชิญประสบการณ์
ห้องสมุด

การออกแบบสถานที่เผชิญประสบการณ์
แผนผังการจัดชั้นเรียน(ใช้มุมสื่อโสตทัศนงานห้องสมุด)

หมายเหตุ

- PDL หมายถึง การเผชิญประสบการณ์แบบเรียนกับเพื่อน
- SDL หมายถึง การเผชิญประสบการณ์แบบเรียนด้วยตนเอง
- TDL หมายถึง การเผชิญประสบการณ์แบบเรียนกับครู
- หมายถึง โต๊ะปฏิบัติงานภายในกลุ่ม
- หมายถึง เก้าอี้นั่งปฏิบัติงานภายในกลุ่ม

สิ่งที่เตรียมล่วงหน้า

ในการสอนแบบอิงประสบการณ์ครูจะต้องเตรียมสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนและกลุ่มของผู้เรียนไว้ล่วงหน้า 3 หน่วยประสบการณ์ ดังนี้ผู้เรียนจะต้องจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ล่วงหน้าดังนี้

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแพร่พุทธประวัติ

ประสบการณ์หลักที่ 2.1 การจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ ต้องจัดเตรียมสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ ดังนี้ ประมวลสาระ คู่มือเผชิญประสบการณ์ วิธีดี ตัวอย่างแผ่นพับ กระดาษการ์ด A4 ดินสอ ปากกา กาว ไม้บรรทัด กรรไกร รูปภาพพระพุทธประวัติ เครื่องเล่นวีซีดี โทรทัศน์ และเครื่องคอมพิวเตอร์

หน่วยประสบการณ์ที่ 2.2 การจัดทำเสียงตามสายเผยแพร่พุทธประวัติตอนการสั่งสอน ต้องเตรียมกลับเทปเปล่า

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ประสบการณ์หลักที่ 9.1 การจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ “ ต้องจัดเตรียมสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ ดังนี้ ประมวลสาระ คู่มือเผชิญประสบการณ์ วิธีดี กระดาษ A4 ดินสอ ปากกา เครื่องเล่นวีซีดี โทรทัศน์ และเครื่องคอมพิวเตอร์

ประสบการณ์หลักที่ 9.2 การนั่งสมาธิ ต้องจัดเตรียมสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ ดังนี้ ประมวลสาระ คู่มือเผชิญประสบการณ์ โตะหมูปูชาพร้อมเครื่องสักการะ ผ้ารองนั่ง เครื่องเล่นวีซีดี โทรทัศน์ และเครื่องคอมพิวเตอร์

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.1 การเตรียมการทำบุญบ้าน ต้องจัดเตรียมสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ ดังนี้ ประมวลสาระ คู่มือเผชิญประสบการณ์ และวิธีดี

ประสบการณ์หลักที่ 14.2 การดำเนินการทำบุญบ้าน ต้องจัดเตรียมสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ ดังนี้ ประมวลสาระ คู่มือเผชิญประสบการณ์ วิธีดี ตัวอย่างชุดเครื่องไทยธรรม (จาน ผงชักฟอก สนุ่ แปรงสีพื้น ยาสีฟัน ใบมีดโกน ดอกไม้ กระดาษแก้ว น้ำผลไม้ นมกล่อง น้ำดื่ม น้ำตาลทราย น้ำปลา) เครื่องเล่นวีซีดี โทรทัศน์ และเครื่องคอมพิวเตอร์

ตารางเปรียบเทียบหน่วยเนื้อหาและหน่วยประสบการณ์
สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยเนื้อหา	หน่วยประสบการณ์
1. ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา 2. พุทธประวัติ 3. ชาดก 4. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 5. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 6. พระไตรปิฎกและเรื่องน่ารู้ 7. พุทธศาสนสุภาษิต 8. คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา 9. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา 10. พุทธสาวก พุทธสาวิกา 11. ชาวพุทธตัวอย่าง 12. หน้าที่ชาวพุทธ 13. มารยาทชาวพุทธและการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ 14. ศาสนพิธี 15. สัมมนาพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาและการพัฒนา	1. การเขียนแผนที่เส้นทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2. การเผยแผ่พุทธประวัติ 3. การเล่านิทานชาดก 4. การจัดทำสมุดภาพกิจกรรมชาวพุทธ 5. การจัดทำแผนภูมิหลักธรรม 6. การจัดป้ายนิทรรศการเรื่องพระไตรปิฎก 7. การได้วาทีพุทธสุภาษิต 8. การจัดตั้งธนาคารคำศัพท์ 9. การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ 10. การแสดงละครพระมหาอัครสาวก 11. การทำแฟ้มบุคคลสำคัญ 12. การเขียนเรียงความเราชาวพุทธบุตร 13. การประกวดมารยาทไทย 14. การทำบุญบ้าน 15. การจัดทำกฤตภาคหัวเรื่อง “หลักธรรมในชีวิตประจำวัน”

แบบเสนอประสบการณ์

หน่วยประสบการณ์	ประสบการณ์หลัก	ประสบการณ์รอง
2 การเผยแพร่พระพุทธประวัติ	2.1 การจัดทำแผ่นพับพระพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้	2.1.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำแผ่นพับพระพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ 2.1.2 การดำเนินการและประเมินการจัดทำแผ่นพับพระพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้
	2.2 การจัดทำเสียงตามสายเผยแพร่พระพุทธประวัติตอนการสั่งสอน	2.2.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำเสียงตามสายเผยแพร่พระพุทธประวัติตอนการสั่งสอน 2.2.2 การดำเนินการและประเมินการจัดทำเสียงตามสายเผยแพร่พระพุทธประวัติตอนการสั่งสอน
9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ	9.1 การจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์	9.1.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำเทปบันทึกเสียงบทสวดมนต์ 9.1.2 การดำเนินการและประเมินการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์
	9.2 การนั่งสมาธิ	9.2.1 การเตรียมการนั่งสมาธิ 9.2.2 การนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ

แบบเสนอประสบการณ์

หน่วยประสบการณ์	ประสบการณ์หลัก	ประสบการณ์รอง
14 การทำบุญบ้าน	14.1. การเตรียมการทำบุญบ้าน	14.1.1 การประสานกับวัดในการทำบุญบ้าน 14.1.2 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำบุญบ้าน 14.1.3 การเตรียมสถานที่ที่ใช้ในการทำบุญบ้าน 14.1.4 การเตรียมภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมที่ใช้ในการทำบุญบ้าน
	14.2 การดำเนินการในการทำบุญบ้าน	14.2.1 การกล่าวคำอาราธนาศีล การถวายภัตตาหารและเครื่องไทยธรรม 14.2.2 การรับพรพระและการกรวดน้ำ

แบบเสนอภารกิจและงาน

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พระพุทธประวัติ

ประสบการณ์หลักที่ 2.1 การจัดทำแผ่นพับเผยแผ่พุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้

ประสบการณ์รอง	ภารกิจ	งาน
2.1.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้	1. รวบรวมข้อมูลที่จะทำแผ่นพับ	1.1 อ่านประมวลสาระ 1.2 บันทึกสาระสำคัญ
	2. จัดหาวัสดุที่ใช้ในการจัดทำแผ่นพับ	1.1 จัดหากระดาษ 1.2 จัดหาไม้บรรทัด 1.3 จัดหาดินสอสีไม้ 1.4 จัดหากาว 1.5 รายงานผลการตรวจสอบวัสดุที่ใช้
	3. จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำแผ่นพับ	2.1 จัดหากรรไกร 2.2 จัดหารูปภาพพระพุทธประวัติ 2.3 รายงานผลตรวจสอบอุปกรณ์ที่ใช้
2.1.2 การดำเนินการและประเมินการจัดทำแผ่นพับ	1. ออกแบบแผ่นพับ	1.1 กำหนดรูปแบบของแผ่นพับ 1.2 กำหนดหัวข้อในแผ่นพับ 1.3 กำหนดภาพประกอบ 1.4 ร่างภาพประกอบในแผ่นพับ 1.5 ร่างหัวข้อในแผ่นพับ 1.6 ร่างหัวข้อในแผ่นพับ 1.7 ร่างข้อความในแผ่นพับ
	2. ผลิตแผ่นพับ	2.1 หาภาพประกอบ 2.2 ตัดภาพประกอบ 2.3 ติดภาพประกอบ 2.4 เขียนหัวเรื่อง 2.5 เขียนข้อความ 2.6 ตกแต่งแผ่นพับ
	3. ประเมินการจัดทำแผ่นพับ	3.1 ศึกษาเกณฑ์การประเมิน 3.2 เสนอผลงาน 3.3 วิพากษ์ 3.4 สรุป 3.5 ทำแบบฝึกหัด

แบบเสนอภารกิจและงาน

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พุทธประวัติ

ประสบการณ์หลักที่ 2.2 การจัดทำเสียงตามสายเผยแผ่พุทธประวัติตอนการสั่งสอน

ประสบการณ์รอง	ภารกิจ	งาน
2.2.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำเสียงตามสายเผยแผ่พุทธประวัติตอนการสั่งสอน	1. รวบรวมข้อมูลเพื่อทำเสียงตามสาย	1.1 อ่านประมวลสาระ 1.2 บันทึกสาระสำคัญ
	2. จัดหาวัสดุที่ใช้ในการจัดทำเสียงตามสาย	2.1 จัดหากระดาษ 2.2 จัดหาปากกา 2.3 จัดหาไม้บรรทัด 2.4 จัดหายางลบ 2.5 ตรวจสอบวัสดุที่จัดหา
	3. จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำเสียงตามสาย	3.1 จัดหาไมโครโฟน 3.2 จัดหาเครื่องบันทึกเสียง 3.3 จัดหาเทปเปล่า 3.4 จัดหาสายคล้องไฟฟ้า 3.5 ตรวจสอบอุปกรณ์
2.2.2 การดำเนินการจัดทำเสียงตามสายเผยแผ่พุทธประวัติตอนการสั่งสอน	1. เขียนบทเสียงตามสาย	1.1 กำหนดความยาวของเสียงตามสาย 1.2 กำหนดเนื้อหา 1.3 ร่างบท 1.4 ตรวจสอบบท
	2. บันทึกเสียงสัมภาษณ์พระประกอบในรายการเสียงตามสาย	2.1 กำหนดหัวข้อที่จะสัมภาษณ์ 2.2 กำหนดบทสัมภาษณ์ 2.3 นิมนต์พระ 2.4 บันทึกเสียง 2.5 ดำเนินการบันทึกเสียง 2.6 ตรวจสอบที่บันทึกเสียง
	3. ผลิตเสียงตามสาย	3.1 ซ้อมตามบท 3.2 บันทึกเสียง 3.3 ตรวจสอบ
	4. ประเมินการจัดทำเสียงตามสาย	4.1 กำหนดเกณฑ์การประเมิน 4.2 เสนอผลงาน 4.3 วิพากษ์ 4.4 สรุป 4.5 ทำแบบฝึกหัด

แบบเสนอภารกิจและงาน

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ประสบการณ์หลักที่ 9.1 การจัดทำเทพเสี่ยงบทสวดมนต์

ประสบการณ์รอง	ภารกิจ	งาน
9.1.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำเทพบันทึกเสี่ยงบทสวดมนต์	1. ศึกษาความหมายและความสำคัญของบทสวดมนต์	1.1 อ่านประมวลสาระ 1.2 บันทึกสาระสำคัญ 1.3 ฟังเทพพระสวดมนต์
	2. จัดหาวัสดุที่ใช้ในการจัดทำเสี่ยงการสวดมนต์	2.1 จัดหากระดาษ 2.2 จัดหาปากกา 2.3 ตรวจสอบวัสดุ
	3. จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำเสี่ยงการสวดมนต์	3.1 จัดหากรรไกร 3.2 จัดหาเทพบันทึกเสี่ยงเปล่า 3.3 จัดหาเครื่องบันทึกเสียง 3.4 ตรวจสอบอุปกรณ์
	4. เขียนบทสวดมนต์	4.1 เขียนบทสวดมนต์ 4.2 ตรวจสอบท่องบทสวดมนต์
	5. กำหนดหน้าที่	5.1 ระบุผู้ทำหน้าที่อ่านบทสวดมนต์ 5.2 ระบุผู้ทำหน้าที่ควบคุมเครื่องบันทึกเสียง 5.3 ระบุผู้ทำหน้าที่ประสานงาน
9.1.2 การดำเนินการและประเมินผลการจัดทำเทพเสี่ยงบทสวดมนต์	1. บันทึกเสี่ยงการสวดมนต์	1.1 ซ้อมอ่านบทสวดมนต์ 1.2 อ่านบทสวดมนต์
	2. ประเมินการจัดทำเสี่ยงบทสวดมนต์	2.1 กำหนดเกณฑ์การประเมิน 2.2 เปิดเทพฟัง 2.3 วิพากษ์ 2.4 สรุป 2.5 ทำแบบฝึกหัด

แบบเสนอภารกิจและงาน

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ประสบการณ์หลักที่ 9.2 การนั่งสมาธิ

ประสบการณ์รอง	ภารกิจ	งาน
9.2.1 การเตรียมการนั่งสมาธิ	1. ศึกษาความหมายและประโยชน์ของการนั่งสมาธิและวิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ	1.1 อ่านประมวลสาระ 1.2 บันทึกสาระสำคัญ 1.3 ฟังบรรยาย
	2. จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการนั่งสมาธิ	2.1 จัดหาโต๊ะหมอนบูชา 2.2 จัดหาผ้ารองนั่ง
	3. จัดสถานที่ที่ใช้ในการนั่งสมาธิ	3.1 กำหนดสถานที่ 3.2 ทำความสะอาด
9.2.2 การนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ	1. ปฏิบัติการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ	1.1 กำหนดวิธีการนั่ง 1.2 กำหนดลมหายใจ 1.3 แผ่เมตตา 1.4 นั่งสมาธิ
	2. รายงานผล	2.1 เล่าความรู้สึกก่อน ขณะนั่ง และหลังการนั่งสมาธิ 2.2 วิพากษ์ 2.3 สรุป 2.4 ทำแบบฝึกหัด

แบบเสนอภารกิจและงาน

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.1 การเตรียมการทำบุญบ้าน

ประสบการณ์รอง	ภารกิจ	งาน
14.1.1 การประสานงานกับวัดในการทำบุญบ้าน	1. รวบรวมข้อมูลที่จะทำบุญบ้าน	1.1 อ่านประมวลสาระ 1.2 บันทึกสาระสำคัญ 1.3 ชมวีซีดี
	2. ดำเนินการไปวัด	2.1 นิมนต์พระ 2.2 ยืมวัสดุอุปกรณ์จากวัด 2.3 ชมวีซีดี
14.1.2 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำบุญบ้าน	1. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับพระเจริญพระพุทธมนต์ในการทำบุญบ้าน	1.1 จัดหาเสื่อ 1.2 จัดหาโต๊ะหมู่บูชา 1.3 จัดหาเชิงเทียน 1.4 จัดหาแจกัน 1.5 จัดหากระถางรูป 1.6 จัดหาอาสนะพระ 1.7 จัดหาสายสิญจน์ 1.8 จัดหาขันนํ้ามนต์ 1.9 จัดหารูปเทียน
	2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับพระฉันภัตตาหาร	2.1 จัดหาจาน ช้อนพระ 2.2 จัดหาแก้วน้ำ 2.3 จัดหาขวดน้ำ 2.4 จัดหากระโถน 2.5 จัดหาผ้าปูโต๊ะ 2.6 จัดหากระดาษชำระ
	3. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับรับพรพระและกรวดน้ำ	3.1 จัดหาซองจดหมาย 3.2 จัดหาดอกไม้ 3.3 จัดหาที่กรวดน้ำ 3.4 จัดหารูปเทียน 3.5 จัดหาพาน

แบบเสนอภารกิจและงาน

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.1 การเตรียมการทำบุญบ้าน

ประสบการณ์รอง	ภารกิจ	งาน
	4. จัดหาวัสดุที่ใช้สำหรับผู้มาร่วม ทำบุญบ้าน	4.1 จัดหาธูป 4.2 จัดหาเทียน 4.3 จัดหาจานข้าว 4.4 จัดหาช้อน 4.5 จัดหากระดาษชำระ
14.1.3 การเตรียมสถานที่ที่ใช้ใน การทำบุญบ้าน	1. กำหนดสถานที่ที่ใช้ในการ ทำบุญบ้าน	1.1 กำหนดสถานที่สำหรับ พระเจริญพระพุทธมนต์ 1.2 กำหนดสถานที่สำหรับพระฉัน ภัตตาหาร 1.3 กำหนดสถานที่สำหรับตั้ง พระพุทธรูปและเครื่องสักการะ 1.4 กำหนดสถานที่สำหรับผู้ มาร่วมทำบุญบ้าน
	2. ทำความสะอาดสถานที่ที่ใช้ใน การทำบุญบ้าน	2.1 กวาดพื้น 2.2 เช็ดถู
	3. จัดโต๊ะหมู่บูชา	3.1 ปูเสื่อรองโต๊ะ 3.2 จัดโต๊ะหมู่บูชาแบบ 7
	4. จัดที่สำหรับพระเจริญ พระพุทธมนต์	4.1 ปูเสื่อ 4.2 จัดที่วางขันน้ำพระพุทธมนต์ 4.3 ปูลาดอาสนะตามจำนวนพระ 4.4 จัดที่วางเครื่องคัมสำหรับพระ 4.5 จัดที่วางกระโถนสำหรับพระ

แบบเสนอภารกิจและงาน

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.1 การเตรียมการทำบุญบ้าน

ประสบการณ์รอง	ภารกิจ	งาน
	5. จัดสำหรับพระฉัน	5.1 ปูเสื่อ 5.2 จัดที่วางขันน้ำพระพุทธมนต์ 5.3 ปูลาดอาสนะตามจำนวนพระ 5.4 จัดที่วางเครื่องดื่มสำหรับพระ 5.5 จัดที่วางกระโถนสำหรับพระ
	6. จัดสำหรับผู้มาร่วมทำบุญบ้าน	6.1 ปูเสื่อ 6.2 จัดสำหรับผู้นำทำพิธีฝ่าย ฆราวาส
14.1.4 การเตรียมภัตตาหาร และเครื่องไทยธรรม ที่ใช้ในการทำบุญบ้าน	1. กำหนดประเภทอาหารและ เครื่องดื่มที่ใช้ในการทำบุญบ้าน	1.1 กำหนดรายการอาหารคาว 1.2 กำหนดรายการอาหารหวาน 1.3 กำหนดประเภทเครื่องดื่ม
	2. เตรียมเครื่องไทยธรรม	2.1 จัดหาดอกไม้ 2.2 จัดหาผงซักฟอก 2.3 จัดหาแปรงสีฟัน 2.4 จัดหายาสีฟัน 2.5 จัดหาใบมีดโกน 2.6 จัดหากระดาษแก้ว 2.7 จัดหาสบู่ 2.8 จัดหาจานรอง 2.9 จัดห่อเครื่องไทยธรรม 2.10 ตรวจสอบเครื่องไทยธรรม
	3. เตรียมจุดปัจจัย	3.1 กำหนดจำนวนปัจจัยที่จะถวาย พระ 3.2 จัดหาซองปัจจัยเท่าจำนวนพระ 3.3 ใส่ปัจจัยลงในซอง

แบบเสนอภารกิจและงาน

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.2 การดำเนินการทำบุญบ้าน

ประสบการณ์รอง	ภารกิจ	งาน
14.2.1 การกล่าวคำอาราธนาศีล การถวายภัตตาหาร และ เครื่องไทยธรรม	1. ศึกษาประมวลสาระเรื่องคำ อาราธนา การกรวดน้ำ และการ รับพรพระในการทำบุญบ้าน	1.1 อ่านประมวลสาระ 1.2 บันทึกสาระสำคัญ
	2. ปฏิบัติการกล่าวคำอาราธนาศีล	2.1 ร่างคำกล่าวคำอาราธนาศีล 2.2 กำหนดผู้รับผิดชอบ 2.3 กล่าวคำอาราธนาศีล
	3. ปฏิบัติการกล่าวคำถวาย ภัตตาหาร	3.1 จัดภัตตาหารวางบนผ้าปูรอง 3.2 กำหนดผู้รับผิดชอบถวาย ภัตตาหาร 3.3 นิมนต์พระฉันภัตตาหาร 3.4 ถวายภัตตาหาร
14.2.2 การรับพรพระและการ กรวดน้ำ	1. รับพรพระ	1.1 นิมนต์พระมาสถานที่สำหรับ พระเจริญพระพุทธมนต์ 1.2 รับพรพระ
	2. กรวดน้ำ	2.1 เตรียมน้ำใส่เครื่องกรวดน้ำ 2.2 กรวดน้ำลงในภาชนะรองรับ 2.3 รับพรจากพระ 2.4 ประพรมน้ำพระพุทธมนต์
	3. เสนอผลงาน	3.1 วิพากษ์ 3.2 สรุป 3.3 ทำแบบฝึกหัด

ภาค 2
รายละเอียดประสบการณ์

หน่วยประสบการณ์ที่ 2

การเผยแผ่พระพุทธประวัติ

แผนการสอนแบบอิงประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พระพุทธประวัติ

เวลา 3 ชั่วโมง

ประสบการณ์

ประสบการณ์หลัก	ประสบการณ์รอง
2.1 การจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติ ตอนผจญมารและการตรัสรู้	2.1.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติ ตอนผจญมารและการตรัสรู้
	2.1.2 การดำเนินการและการประเมินการจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติ ตอนผจญมารและการตรัสรู้
2.2 การจัดทำเสียงตามสายเผยแผ่พุทธประวัติ ตอนการสั่งสอน	2.2.1 การวางแผนและเตรียมการเสียงตามสายเผยแผ่พุทธประวัติ ตอนการสั่งสอน
	2.2.2 การดำเนินการและประเมินการจัดทำเสียงตามสายเผยแผ่พุทธประวัติ ตอนการสั่งสอน

วัตถุประสงค์

1. หลังจากเผชิญประสบการณ์ “การจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนการผจญมารและการตรัสรู้” แล้ว ผู้เรียนสามารถวางแผน เตรียมการ ดำเนินการ และประเมินการจัดทำแผ่นพับพระพุทธประวัติตอนการผจญมารและการตรัสรู้ได้ถูกต้อง
2. หลังจากเผชิญประสบการณ์ “การจัดทำเสียงตามสายเผยแผ่พุทธประวัติตอนการสั่งสอน” แล้ว ผู้เรียนสามารถวางแผน เตรียมการ ดำเนินการ และประเมินการจัดทำเสียงตามสายเผยแผ่พระพุทธประวัติตอนการสั่งสอนได้ถูกต้อง

บริบทและสถานการณ์

บริบท

ในการเผชิญประสบการณ์ที่ 2 เรื่อง “การเผยแผ่พุทธประวัติ” ผู้เรียนจะต้องเผชิญประสบการณ์ตามลำดับก่อนหลัง คือ (1) การจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนการผจญมารและการตรัสรู้ และ (2) การจัดทำเสียงตามสายเผยแผ่พุทธประวัติตอนการสั่งสอน โดยใช้เวลาในการประกอบกิจกรรม 3 ชั่วโมง

ต้องเตรียมวัสดุที่ใช้ในการเผชิญประสบการณ์ที่มุมวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ กระดาษ ภาพ เครื่องเขียน เทปบันทึกเสียงและเครื่องบันทึกเสียง โดยใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่เผชิญประสบการณ์

ในการจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนการผจญมารและการตรัสรู้ และการจัดทำเสียงตามสายเผยแผ่พุทธประวัติตอนการสั่งสอน ใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่เผชิญประสบการณ์ ศึกษาความรู้จากภูมิวิชาการ จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และแสดงผลงานที่มุมผลงาน

สถานการณ์

ผู้เรียนในฐานะสมาชิกชมรมพระพุทธศาสนาได้รับมอบหมายคณะกรรมการชมรมให้เผยแพร่พระพุทธประวัติเนื่องในสัปดาห์วันวิสาขบูชา ผู้เรียนต้องวางแผน เตรียมการ ดำเนินการ และประเมินการจัดทำแผ่นพับและทำเสียงตามสาย

ขั้นตอนในการเผชิญประสบการณ์

ขั้นที่ 1 ประเมินก่อนเผชิญประสบการณ์ ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์ จำนวน 10 ข้อ

ขั้นที่ 2 ปฐมนิเทศการเผชิญประสบการณ์

เป็นขั้นชี้แจงวัตถุประสงค์ ประสบการณ์ บริบท/สถานการณ์ ขั้นตอนการเผชิญประสบการณ์(ภารกิจ/งาน) สื่อ/เครื่องมือ และการประเมิน

วัตถุประสงค์ ในการเรียนมีดังนี้ คือ (1)ผู้เรียนสามารถวางแผน เตรียมการ ดำเนินการ และประเมินการจัดทำแผ่นพับพระพุทธประวัติ ตอนผจญมารและตรัสรู้ได้ถูกต้อง และ (2) ผู้เรียนสามารถเตรียมการ ดำเนินการ และประเมินการจัดทำเสียงตามสายเผยแพร่พระพุทธประวัติตอนการสั่งสอนได้ถูกต้อง

ประสบการณ์ที่ผู้เรียนต้องเผชิญ 2 ประสบการณ์ คือ (1) การจัดทำแผ่นพับพระพุทธประวัติ ตอนผจญมารและการตรัสรู้ และ(2) การจัดทำเสียงตามสายเผยแพร่พระพุทธประวัติตอนการสั่งสอน

บริบทในการเผชิญประสบการณ์ คือ ห้องสมุด มุมวัสดุอุปกรณ์ มุมวิชาการ และมุมผลงาน เวลาที่ใช้ในการเผชิญสถานการณ์ 3 ชั่วโมง

สถานการณ์ ผู้เรียนในฐานะสมาชิกชมรมพระพุทธศาสนา ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้จัดนิทรรศการเนื่องในสัปดาห์วันวิสาขบูชา

ภารกิจ/งาน ในการเผชิญประสบการณ์ ครอบคลุม การศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธประวัติ ตอนผจญมารและการตรัสรู้ การรวบรวมข้อมูลพระพุทธประวัติ จัดหาวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำแผ่นพับพระพุทธประวัติ ดำเนินการพับแผ่นพับ ดำเนินการทำปกแผ่นพับ ดำเนินการเขียนเนื้อหาสาระ ดำเนินการจัดทำภาพประกอบ รายงานผลการจัดทำแผ่นพับ และประเมินการจัดทำแผ่นพับ การศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธประวัติ ตอนการสั่งสอน การรวบรวมข้อมูลพระพุทธประวัติ จัดหาวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำเสียงตามสาย ดำเนินการเขียนบทเสียงตามสาย ดำเนินการบันทึกเสียงสัมภาษณ์พระ ดำเนินการผลิตเสียงตามสาย รายงานผลการจัดทำเสียงตามสาย และประเมินการจัดทำเสียงตามสาย

สื่อที่ใช้ ได้แก่ ประมวลสาระ วีซีดี และตัวอย่างแผ่นพับ

การประเมิน จากการทำแบบทดสอบ จากงานที่กำหนดให้ทำ ได้แก่ การทำแผ่นพับ และการจัดทำเสียงตามสาย แบบฝึกหัด และสังเกตพฤติกรรม

ขั้นที่ 3 เผชิญประสบการณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนเผชิญประสบการณ์เพื่อแสวงหาความรู้และความชำนาญในประสบการณ์นี้ผู้เรียนต้องเผชิญ 2 ประสบการณ์ คือ (1) การจัดทำแผ่นพับพระพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ และ(2) การจัดทำเสียงตามสายเผยแพร่พระพุทธประวัติตอนการสั่งสอน

ขั้นที่ 4 รายงานความก้าวหน้า เมื่อผู้เรียนได้เผชิญประสบการณ์และทำภารกิจและงานในระยะหนึ่งแล้ว ผู้เรียนรายงานภารกิจและงานนั้นโดยรายงานผลการเขียนสาระสำคัญของเนื้อหาที่จะเขียนหัวเรื่องพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ รายงานการเขียนบท และการบันทึกเสียงสัมภาษณ์พระ

ขั้นที่ 5 รายงานผลการเผชิญประสบการณ์ เมื่อผู้เรียนได้เผชิญประสบการณ์แล้วผู้เรียนรายงานผลการผลิตสื่อแผ่นพับเพื่อเผยแพร่พระพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ และรายงานการจัดทำเสียงตามสายเผยแพร่พุทธประวัติตอนการสั่งสอน

ขั้นที่ 6 สรุปผลการเผชิญประสบการณ์ ผู้เรียนและครูช่วยกันสรุปขั้นตอนการเผชิญประสบการณ์ และชี้แนะแหล่งความรู้เพิ่มเติม

ขั้นที่ 7 ประเมินหลังเผชิญประสบการณ์ โดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์ ด้านพุทธพิสัยแบบปรนัยจำนวน 10 ข้อ

สื่อและแหล่งประสบการณ์

ลำดับที่	สื่อเผชิญประสบการณ์	แหล่งประสบการณ์
1.	ประมวลสาระเรื่อง พุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้	1. ห้องสมุด
2.	วีซีดี	2. มุมวิชาการ
3.	วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตแผ่นพับและเสียงตามสายเพื่อเผยแพร่พระพุทธประวัติ	3. มุมวัสดุอุปกรณ์
		4. มุมผลงาน

การประเมิน

1. จากแบบทดสอบก่อนและหลังเผชิญประสบการณ์
2. จากงานที่กำหนดให้ทำ ได้แก่ การทำแผ่นพับ การทำเสียงตามสาย และแบบฝึกหัด
3. จากการทำแบบฝึกหัด

แผนเผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พระพุทธประวัติ

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

ประสบการณ์หลักที่ 2.1 การจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้

วัตถุประสงค์

1. เมื่อเผชิญประสบการณ์ เรื่อง “การวางแผนและเตรียมการจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้” แล้ว ผู้เรียนสามารถวางแผนและเตรียมการจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ ได้ถูกต้อง
2. เมื่อเผชิญประสบการณ์ เรื่อง “การดำเนินการและการประเมินการจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้” แล้ว ผู้เรียนสามารถดำเนินการและประเมินการจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ได้ถูกต้อง

ประสบการณ์และบริบท

ก. ประสบการณ์ที่คาดหวัง

เมื่อผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ในการจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้แล้ว ผู้เรียนสามารถผลิตแผ่นพับเพื่อจัดนิทรรศการเผยแผ่พุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ได้

ข. บริบท / สถานการณ์

บริบท

การเผชิญประสบการณ์ ครอบคลุม การวางแผน การเตรียมการ การดำเนินการ และการประเมิน การจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ สถานที่ที่ผู้เรียนต้องเผชิญประสบการณ์ คือ ห้องสมุด มุมวิชาการ มุมวัสดุอุปกรณ์ และมุมผลงาน สิ่งที่ผู้เรียนต้องเตรียม คือ วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ ดินสอสี กรรไกร กระดาษโปสเตอร์ และภาพพุทธประวัติ

สถานการณ์

ผู้เรียนในฐานะสมาชิกชมรมพระพุทธศาสนาได้รับมอบหมายจากกรรมการชมรมให้จัดทำนิทรรศการจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนการผจญมารและการตรัสรู้ โดยรูปแบบการเผชิญประสบการณ์เป็นกลุ่มให้ผู้เรียนต้องเผชิญประสบการณ์ ดังนี้ (1) อ่านประมวลสาระเรื่อง พุทธประวัติของพระพุทธเจ้า (2) ชมวีซีดี เรื่อง พุทธประวัติ (3) จัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในการทำแผ่นพับ (4) ดำเนินการทำแผ่นพับ และ (5) เสนอผลงาน

สิ่งที่พึงระวังระหว่างการเผชิญประสบการณ์

ระวังสิ่งของมีคม เช่น กรรไกร อาจตกหล่นโดนเท้าได้

แผนกำกับประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแพร่พุทธประวัติ

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

ประสบการณ์หลักที่ 2.1 การจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนการผจญมารและการตรัสรู้

ผู้สอน นางสุมาลี คล้ายหิรัญ จำนวนผู้เรียน SDL 20 คน PDL 5 คน TDL 1 คน

ลำดับที่	กิจกรรม / ภารกิจ	สื่อ	สถานที่	เวลา (นาที)
1.	ประเมินก่อนเผชิญประสบการณ์ 1.1 ทำแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์		ห้องสมุด	10
2.	ปฐมนิเทศประสบการณ์ 2.1 วัตถุประสงค์ของประสบการณ์ 2.2 ประสบการณ์ที่คาดหวัง 2.3 บริบท/สถานการณ์ 2.4 ขั้นตอนการหาประสบการณ์ 2.5 สื่อ/เครื่องมือ 2.6 การประเมิน	สไลด์คอมพิวเตอร์	ห้องสมุด	10
3.	เผชิญประสบการณ์ 3.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ 3.2 การดำเนินการและประเมินการจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้	ประมวลสาระ วิธีดีเรื่องพระพุทธประวัติ -	(มุมวิชาการ ห้องสมุด)	50
4.	รายงานความก้าวหน้า	-	ห้องสมุด	5
5.	รายงานผลการเผชิญประสบการณ์	-	ห้องสมุด	5
6.	สรุปผลหลังเผชิญประสบการณ์	-	ห้องสมุด	10
7.	ประเมินหลังเผชิญประสบการณ์ 7.1 ทำแบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์	-	-	-

เส้นทางการเรียน

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

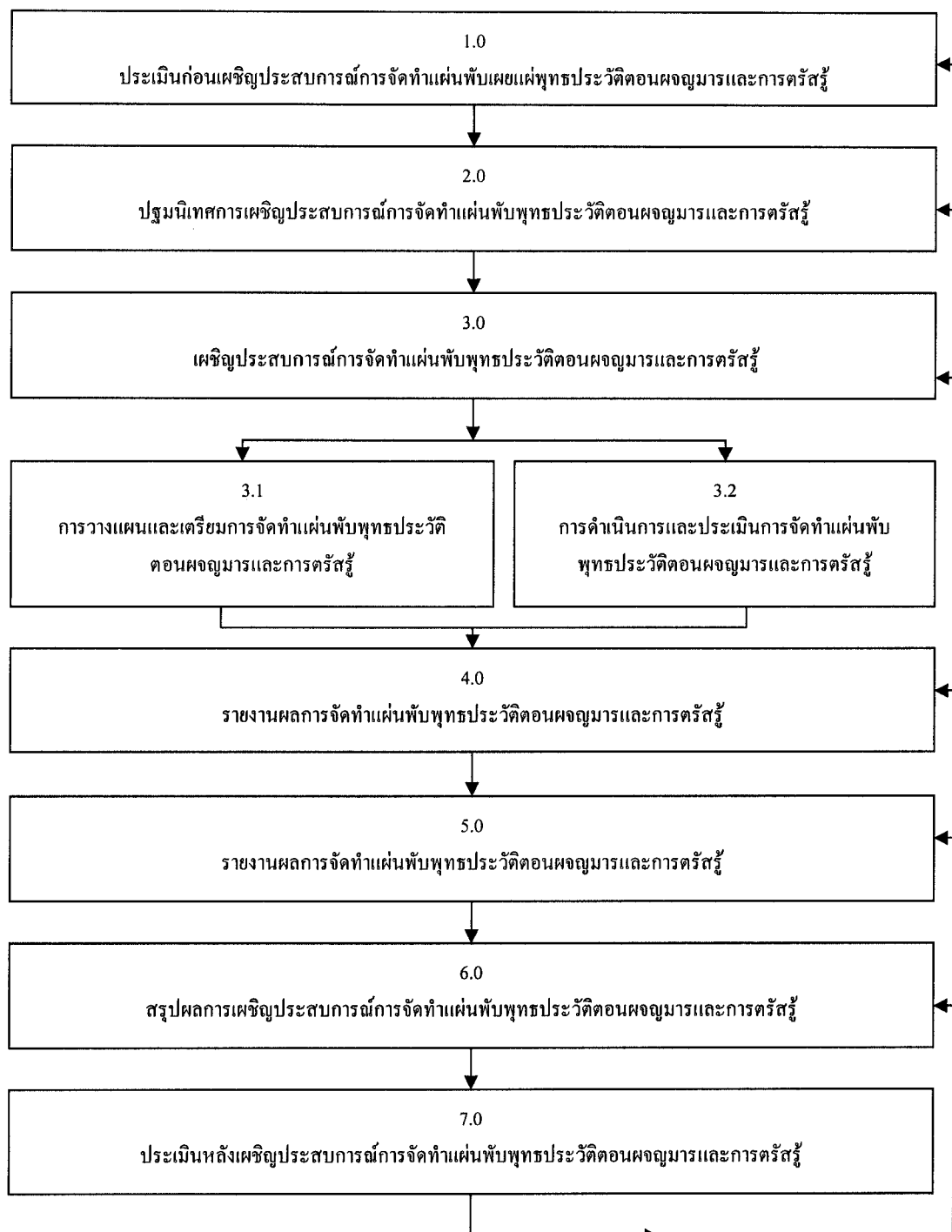
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พุทธประวัติ

ประสบการณ์หลักที่ 2.1 การจัดทำแผ่นพับเผยแผ่พุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้

ประสบการณ์รองที่ 2.1.1 – 2.1.2

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

แผนผลิตสื่อ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พุทธประวัติ

ประสบการณ์หลักที่ 2.1 -2.2

ประเภทสื่อ : ประมวลสาระ

☐ มีอยู่แล้ว☒ ต้องผลิตใหม่

เรื่อง พระพุทธประวัติของพระพุทธเจ้า

วัตถุประสงค์

1. หลังจากเผชิญประสบการณ์เรื่อง " พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนผจญมาร " แล้ว ผู้เรียนสามารถสรุปเรื่องราวตอนผจญมารของพระพุทธเจ้าได้ถูกต้อง
2. หลังจากเผชิญประสบการณ์เรื่อง " พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนตรัสรู้ " แล้ว ผู้เรียนสามารถสรุปเรื่องราวตอนตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าได้ถูกต้อง
3. หลังจากเผชิญประสบการณ์เรื่อง " พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนการสั่งสอน " แล้ว ผู้เรียนสามารถสรุปการแสดงปฐมเทศนาและปฐมสาวกของพระพุทธเจ้าได้ถูกต้อง
4. หลังจากเผชิญประสบการณ์เรื่อง " พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนการสั่งสอน " แล้ว ผู้เรียนสามารถสรุปการเผยแผ่ประกาศพระพุทธศาสนาได้ถูกต้อง

สรุปเนื้อหา (Synopsis)

พุทธประวัติตอนผจญมาร เริ่มจากทรงตั้งมั่นพระทัยที่จะค้นพบวิธีการที่จะทำให้พ้นหนทางพ้นทุกข์จึงทรงนั่งบำเพ็ญเพียรทางจิตได้ค้นพบพระศรีมหาโพธิ์หันพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออกและจะไม่ทรงลุกจากที่นั่นจนกว่าจะค้นพบสัจธรรมซึ่งในขณะที่ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิตพระยามารวิสวดีได้เข้ามารบกวณและจะทำร้ายพระองค์ พระองค์ทรงอธิษฐานอาสยบารมีที่เรียกว่า " บารมีสิบทัศ " ที่ทรงสั่งสมมาในอดีตชาติให้มาเป็นเกราะป้องกันทำให้ทรงชนะพระยามารได้ในที่สุด พุทธประวัติตอนตรัสรู้ หลังจากทรงได้รับชัยชนะต่อพระยามาร (กิเลส) แล้วก็ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิตอย่างยิ่งยวด ทรงนั่งเจริญญาณสมาธิจนพบทางหลุดพ้นจากทุกข์โดยทรงญาณตามลำดับ คือ ปุพเพนิวาสานุติสัญญาณ จุตูปปาตญาณ และอาสวักขยญาณ พุทธประวัติตอนการสั่งสอน เริ่มด้วย ทรงแสดงปฐมเทศนาและปฐมสาวก และการเผยแผ่ประกาศพระพุทธศาสนา ได้แก่ การส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนา และการตั้งศูนย์กลางแห่งพระพุทธศาสนา

แหล่ง / ที่มาของสื่อ

กรมวิชาการ (2536) **หนังสือแบบเรียนสังคมศึกษา ส 0110. พระพุทธศาสนา** กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
 พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2541) **พุทธธรรมฉบับขยายความ** พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร
 โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 พุทธทาสภิกขุ (2535) **พุทธประวัติประกอบภาพสำหรับเยาวชน** กรุงเทพมหานคร ภาพพิมพ์
 ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) **การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 พุทธศักราช 2544** กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
 สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ (2542) **สมุดภาพพุทธประวัติสำหรับเยาวชน** กรุงเทพมหานคร
 เซเวนต์ พรินติ้งกรุ๊ป

ขั้นตอนการผลิต

การผลิตประมวลสารมีขั้นตอนการผลิตครอบคลุม (1) ขั้นวางแผน (2) ขั้นเตรียมการ
 (3) ขั้นตอนดำเนินการ และ (4) ขั้นประเมิน

1. ขั้นวางแผน

1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน เป็นการศึกษาผู้เรียนในด้านอายุ ความรู้ ระดับสติปัญญา และการออก
 เสียงภาษาไทย ความสนใจ และความศรัทธาในพระพุทธศาสนา
 1.2 วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาสาระ เป็นการรวบรวมเนื้อหาสาระจากแหล่งข้อมูล คือ
 เอกสารและตำราเรื่อง พระพุทธประวัติ จำแนกเนื้อหาออกเป็น ตอนผจญมารและตรัสรู้ และการสั่งสอน
 1.3 กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการคาดหวังผลที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรมที่วัดได้ประกอบด้วย
 เจื่อนใจ พฤติกรรม และเกณฑ์ ที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลังจากศึกษาประมวลสาระ

2. ขั้นเตรียมการ

2.1 เตรียมบุคลากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด เตรียมอุปกรณ์การผลิต ได้แก่ เครื่อง
 คอมพิวเตอร์ เครื่องพรีนเตอร์ เครื่องเย็บกระดาษ และไม้บรรทัดเหล็ก
 2.2 เตรียมวัสดุการผลิต ได้แก่ กระดาษถ่ายเอกสาร ขนาด 210x297 mm. กระดาษโปสเตอร์
 สีขนาด Size A4 จำนวน 1 รีม กาวลาเท็กซ์ติดกระดาษ และเทปติดสันประมวลสาระ

3. ขั้นตอนดำเนินการ

3.1 เขียนแผนผังแนวคิดในรูปแผนภูมิ
 3.2 เขียนแผนการสอนประจำหัวเรื่อง ประกอบด้วย หัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์
 3.3 เขียนเนื้อหาสาระแบ่งได้ 3 ส่วน คือ ส่วนเกริ่นนำ ส่วนอธิบายเนื้อหา และสรุป
 3.4 จัดทำภาพประกอบเนื้อหา
 3.5 จัดพิมพ์
 3.6 ตรวจสอบตัวสะกดและวรรคตอน

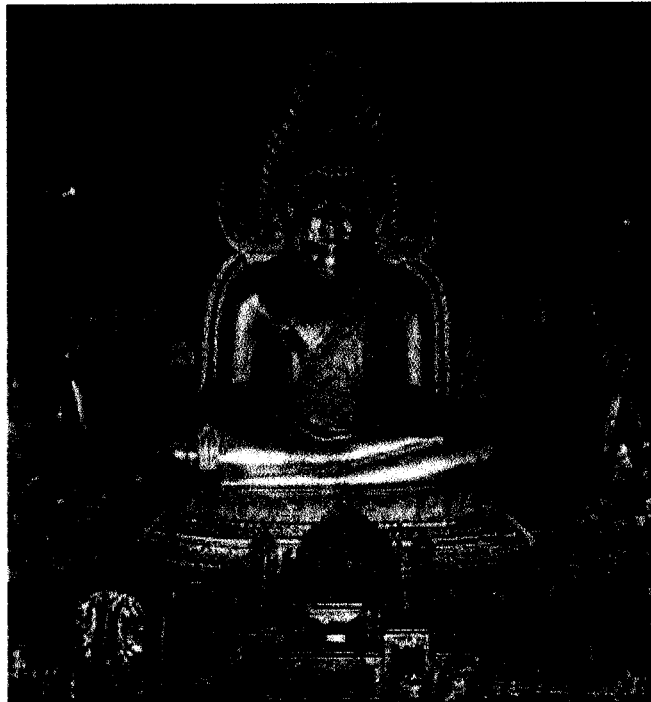
4. ขั้นประเมิน

ผู้ผลิตนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ตรวจสอบ (1) ด้านเนื้อหา ได้แก่ ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ ความทันสมัยของเนื้อหาสาระ การเรียงลำดับเนื้อหาสาระ ความเหมาะสมของเนื้อหาเกี่ยวกับวัยของผู้เรียน และภาษาที่ใช้ และ(2) ภาพประกอบ ได้แก่ ความชัดเจนของภาพประกอบ ตัวอย่างภาพประกอบ และความสอดคล้องของภาพประกอบกับเนื้อหา

ทรัพยากรที่ต้องใช้

1. งบประมาณ 2,000 บาท
2. บุคลากร 3 คน
3. อุปกรณ์การผลิต (มีอยู่แล้ว) ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องพริ้นเตอร์

ประมวลสาระ
หน่วยที่ 2 พุทธประวัติของพระพุทธเจ้า
ผู้เขียน สุมาลี คล้ายหิรัญ

คำนำ

ประมวลสาระเล่มนี้ผู้เขียนจัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อหลักให้ผู้เรียนเข้ารับการเผชิญประสบการณ์หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พุทธประวัติ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษาเรื่อง พระพุทธประวัติของพระพุทธเจ้า เนื้อหาครอบคลุม (1) พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนผจญมาร (2) พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนตรัสรู้ และ (3) พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนสั่งสอน

ผู้เขียนหวังว่า ประมวลสาระ เรื่อง พุทธประวัติของพระพุทธเจ้า จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

สุมาลี คล้ายหิรัญ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	110
คำชี้แจง	112
แผนผังแนวคิดหน่วยที่ 2 พุทธประวัติของพระพุทธเจ้า	113
แผนการสอนตอนที่ 2.1 พุทธประวัติของพระพุทธเจ้า	114
เรื่องที่ 2.1.1 พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนผจญมาร	115
เรื่องที่ 2.1.2 พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนตรัสรู้	117
เรื่องที่ 2.1.3 พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนถึงสอน	120

คำชี้แจง

ในการศึกษาประมวลสาระ หน่วยประสบการณ์ที่ 2 เรื่อง การเผยแพร่พุทธประวัติ มีโครงสร้างเนื้อหาสาระประกอบด้วย (1) ส่วนประกอบของประมวลสาระ และ (2) วิธีการใช้ประมวลสาระ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ส่วนประกอบของประมวลสาระ

การศึกษาประมวลสาระ หน่วยประสบการณ์ที่ 2 เรื่อง การเผยแพร่พุทธประวัติ ประกอบด้วย แผนผังแนวคิด แผนการสอนประจำหัวเรื่อง และเนื้อหาสาระ ดังนี้

1.1 แผนผังแนวคิด เป็นส่วนที่แสดงถึงขอบข่ายของเนื้อหาสาระ

1.2 แผนการสอนประจำหัวเรื่อง ประกอบด้วย หน่วยแนวคิด และวัตถุประสงค์

1.2.1 หน่วย หรือ บทเรียน ประกอบด้วย ชื่อหน่วย และชื่อเรื่องของหน่วย

1.2.2 หัวเรื่อง เป็นการกำหนดเรื่องย่อยของเนื้อหาสาระที่มีความต่อเนื่องกัน ได้แก่ พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนผจญมาร พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนตรัสรู้ และพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนสั่งสอน

1.2.3 แนวคิด เป็นการนำคำสำคัญ หรือคำหลักที่เกี่ยวกับเนื้อหาสาระในแต่ละหัวเรื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจเรื่องนั้น ๆ อย่างชัดเจน

1.2.4 วัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้การสอนโดยมุ่งที่ผลของการกระทำหรือพฤติกรรมของผู้เรียนภายใต้เงื่อนไข และเกณฑ์ซึ่งกำหนดไว้

1.3 เนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระในแต่ละหัวเรื่อง ประกอบด้วย (1) การนำเข้าสู่เรื่อง (2) อธิบายเนื้อหาสาระ และ (3) สรุปเนื้อหาโดยนำแนวคิดมาสรุป

2. วิธีการใช้ประมวลสาระ มีขั้นตอนการใช้ ดังนี้

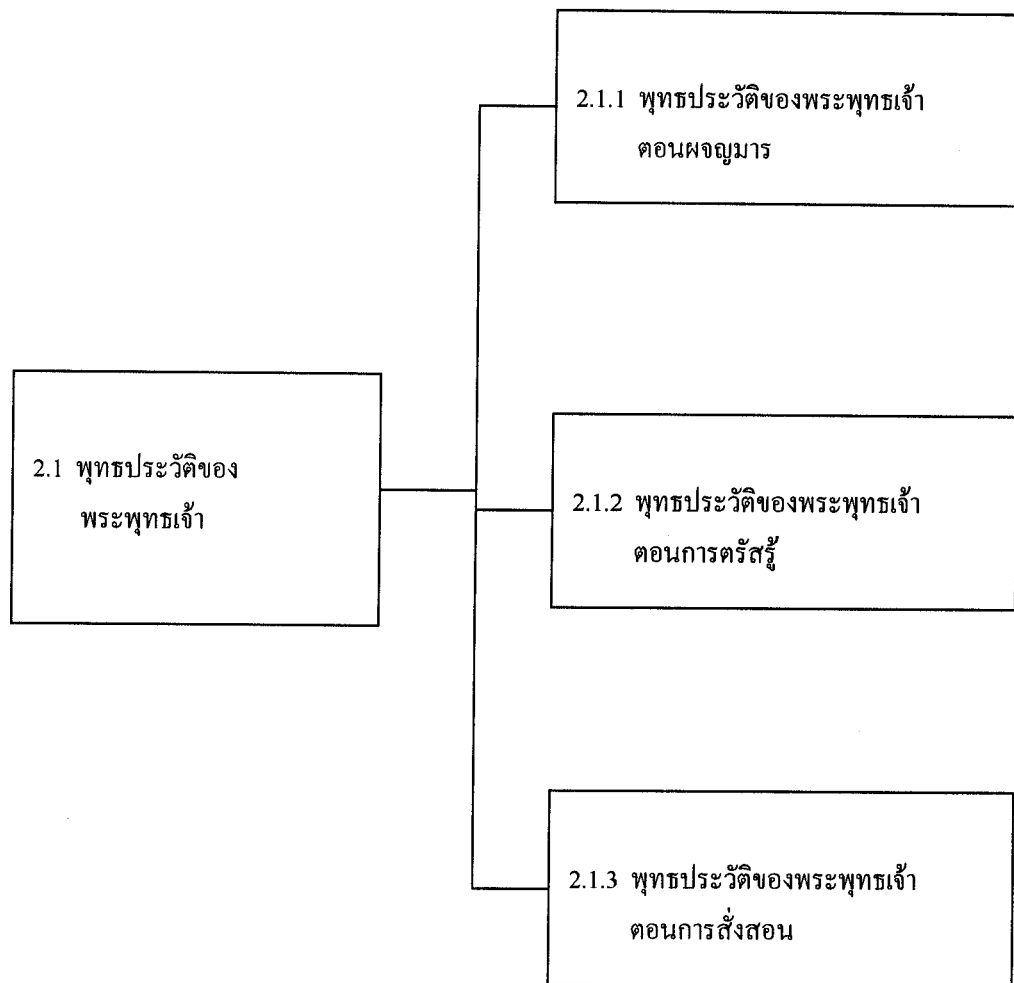
2.1 ศึกษาแผนผังแนวคิด

2.2 อ่านแผนการสอนประจำหัวเรื่อง

2.3 อ่านเนื้อหาสาระอย่างละเอียดทุกหัวเรื่อง

นอกจากนี้ ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามขั้นตอนของเนื้อหาสาระตามหัวเรื่องได้หลายครั้งจนกว่าจะเข้าใจ และศึกษาไปพร้อมกับชมภาพเคลื่อนไหว เรื่อง พุทธประวัติ จะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แผนผังแนวคิด

แผนการสอนประจำหัวเรื่อง

โปรดอ่านหัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ แล้วจึงศึกษารายละเอียดของหัวเรื่องที่ 2.1.1 - 2.1.2

หัวเรื่อง

- 2.1.1 พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนผจญมาร
- 2.1.2 พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนตรัสรู้
- 2.1.3 พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนสั่งสอน

แนวคิด

1. พุทธประวัติตอนผจญมาร เริ่มจากทรงตั้งมั่นพระทัยที่จะค้นพบวิธีการที่จะทำให้พบหนทางพ้นทุกข์จึงทรงนั่งบำเพ็ญเพียรทางจิตได้ค้นพบพระศรีมหาโพธิ์หันพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออกและจะไม่ทรงลุกจากที่นั่งจนกว่าจะค้นพบสังขารมซึ่งในขณะที่ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิตพระยามารวิสาขิได้เข้ามารบกวณและจะทำร้ายพระองค์ พระองค์ทรงอธิษฐานอาศัยบารมีที่เรียกว่า “บารมีสิบทัศ” ที่ทรงสั่งสมมาในอดีตชาติให้มาเป็นเกราะป้องกันทำให้ทรงชนะพระยามารได้ในที่สุด
2. พุทธประวัติตอนตรัสรู้ หลังจากทรงได้รับชัยชนะต่อพระยามาร (กิเลส) แล้วก็ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิตอย่างยิ่งยวด ทรงนั่งเจริญญาณสมาธิจนพบทางหลุดพ้นจากทุกข์โดยทรงญาณตามลำดับ คือ ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ จุตูปปาตญาณ และอาสวักขยญาณ
3. พุทธประวัติตอนการสั่งสอน เริ่มด้วย ทรงแสดงปฐมเทศนาและปฐมสาวก และการเผยแผ่ประกาศพระพุทธศาสนา ได้แก่ การส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนา และการตั้งศูนย์กลางแห่งพระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์

1. หลังจากศึกษาเรื่อง “พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนผจญมาร” แล้วผู้เรียนสามารถสรุปเรื่องราวตอนผจญมารของพระพุทธเจ้าได้ถูกต้อง
2. หลังจากศึกษาเรื่อง “พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนตรัสรู้” แล้วผู้เรียนสามารถสรุปเรื่องราวตอนตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าได้ถูกต้อง
3. หลังจากศึกษาเรื่อง “พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนการสั่งสอน” แล้วผู้เรียนสามารถสรุปการแสดงปฐมเทศนาและปฐมสาวกของพระพุทธเจ้าได้ถูกต้อง
4. หลังจากศึกษาเรื่อง “พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนการสั่งสอน” แล้วผู้เรียนสามารถสรุปการเผยแผ่ประกาศพระพุทธศาสนาได้ถูกต้อง

เรื่องที่ 2.1.1 พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนผจญมาร

พุทธประวัติตอนผจญมาร เริ่มกล่าวถึงพุทธประวัติหลังจากที่พระมหาบุรุษทรงเสด็จแสวงหาวิธีการที่จะทำให้พ้นทุกข์จากการเวียนว่ายตายเกิดแต่ยังไม่ทรงพบ ในเวลาเย็นวันหนึ่งพราหมณ์ชื่อ โสตถิย ได้ถวายฟ่อนหญ้าคา 8 กำมือ พระมหาบุรุษทรงนำมาปูลาดเป็นอาสนะที่ โคนคั่นอัสสัตถฤกษ์ (ต้นโพธิ์) ณ ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา

ภาพที่ 2.1 พราหมณ์โสตถิยถวายฟ่อนหญ้าคาทรงปูลาดหญ้าคาเป็นอาสนะ

หลังจากนั้นทรงตั้งพระทัยแน่วแน่ว่าจะทรงค้นหาทางที่จะทำให้พระองค์และสรรพสิ่งมีชีวิตทั้งหลายพ้นจากความทุกข์ ทรงตั้งสัตยาธิษฐานว่า “ คราบใดที่ยังไม่บรรลุสิ่งที่พึงบรรลุด้วยความพยายามของบุรุษ ด้วยเรี่ยวแรงของบุรุษ แม้ว่าเลือดและเนื้อจะแห้งเหือดไป เหลือแต่หนังและกระดูกก็ตามที เราจะไม่ลุกขึ้นจากอาสนะนี้” แล้วทรงเริ่มบำเพ็ญเพียรทางจิตโดยทรงประทับนั่งหันพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 ทรงตั้งบำเพ็ญเพียรทางจิตหันพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก

เมื่อพระยวสวัตติมารเห็นพระมหาบุรุษ กำลังบำเพ็ญเพียรและกำลังจะพ้นจากอำนาจของตน จึงคิดขัดขวางได้ระดมพลพร้อมด้วยศาสตราวุธนานาชนิด มายังที่ประทับของพระมหาบุรุษ หมายถึงมารที่โจรโหมทำลาย

พระมหานุรุชไม่ทรงหวั่นไหว ได้ทรงน้อมพระทัยระลึกถึงพระบารมีธรรม หรือบารมีสิบทัศ ที่ได้ทรงบำเพ็ญมาแล้วในอดีตชาติ ทรงอธิษฐานให้พื้นแผ่นดิน (พระปฐมพิมณฑล) เป็นสักขีพยาน เพื่อเสด็จพระบารมีธรรมให้เป็นที่ประจักษ์ ด้วยเดชอำนาจพระบารมีธรรมนั้น พระนางธรรณี เทพยดาผู้รักษาแผ่นดิน จึงแปลงเพศเป็นหญิงมาปรากฏกาย อยู่ภายใต้อาสนะบัลลังก์อธิษฐาน แล้วมีพระเกศาเป็นอุทกธารา (น้ำ) ไหลหลั่งออกมา ท่วมกองทัพบพระขามารและเสนามาร ให้อันตรายณพ่ายแพ้ไปหมดสิ้น ตั้งแต่พระอาทิตย์ยังไม่ตกดิน การที่พระมหานุรุชทรงมีชัยชนะต่อพระขามาร ผู้คอยทำลายล้างความดีงามต่าง ๆ ได้เพราะด้วยอำนาจพระบารมีธรรมที่ได้ทรงอบรมมาแล้วอย่างเต็มเปี่ยม มีทาน ศีล เมตตา ขันติ เมตตา กรุณา อุเบกขา ปัญญา เป็นต้น

ภาพที่ 2.3 พระยาวิศวคิमारยกพลมาทำร้ายพระมหานุรุช

จากเหตุการณ์ดังกล่าว อาจวิเคราะห์และตีความหมายว่า มาร คือ กิเลสที่อยู่ใน พระทัยของพระองค์เอง ได้แก่ โลภะ โทสะ โมหะ ที่มารบกวนพระทัยในขณะที่ทรงนั่งบำเพ็ญเพียรสมาธินั่นเอง เสนามาร ก็คือ กิเลสเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เป็นบริวารของโลภะ โทสะ โมหะ การที่ทรงผจญมาร ก็คือ ทรงต่อสู้กับอำนาจของกิเลสที่อยู่ในพระทัยของพระองค์นั่นเอง

ส่วนพระแม่ธรณี ก็คือ บารมีทั้ง 10 ที่ทรงบำเพ็ญมา การอ้างพระแม่ธรณี ก็คือทรงอ้างถึงคุณความดีที่ทรงบำเพ็ญมาเต็มเปี่ยมเป็นกำลังใจต่อสู้กับอำนาจของกิเลสและทรงชนะกิเลสได้อย่างสิ้นเชิง

โดยสรุป พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนผจญมาร เป็นการกล่าวเกี่ยวกับวิธีการที่ทรงสามารถชนะพระขามาร(กิเลส)ที่มารบกวนพระองค์ได้โดยอาศัยการบำเพ็ญเพียรทางจิตและอำนาจของบารมีที่ทรงบำเพ็ญมาในอดีต

เรื่องที่ 2.1.2 พระพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนตรัสรู้

ในเรื่องที่ 2.1.1 ผู้เรียนได้เรียนพระพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนผจญมารแล้ว ต่อจากนี้ไป จะกล่าวถึงพระพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนตรัสรู้โดยเมื่อพระมหาบุรุษขณะมีพระชนมายุได้ 35 พรรษา นับจากที่ทรงออกผนวชเป็นเวลา 6 ปี ก่อนวันที่พระองค์จะทรงตรัสรู้นี้พระองค์ได้ทรงปฏิบัติ สรูปเป็นขั้นตอนตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 ทรงฝึกปฏิบัติโยคะ โดยทรงศึกษาและปฏิบัติอยู่กับอาจารย์ คือ “อาฬารดาบส กาลามโคตร” และ “อุทกดาบส รมณบุตร” ก็ยังไม่ค้นพบทางแห่งความพ้นทุกข์

ขั้นที่ 2 ทรงบำเพ็ญตะบะ คือ การทรมานตนเองให้ลำบากเช่น เปลือยกายตากลมและฝน ไม่นอนปลาและเนื้อ นอนบนหนามแหลมคม ลงไปแช่น้ำเย็นจัดวันละสามเวลา ฯลฯ

ขั้นที่ 3 ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ทุกรกิริยา แปลว่า การกระทำที่ทำได้ยากยิ่ง คือ ตอนแรก ทรงกัดฟัน เอาลิ้นคุณเพดาน จนเหงื่อไหลออกจากกรักแร้ ตอนที่สอง ทรงกลืนลมหายใจให้นานที่สุด จนกระทั่งหูอื้อ ปวดศีรษะและร้อนไปทั่วกาย ตอนที่สาม ทรงอดอาหาร คือ ค่อย ๆ ลดอาหารลงทีละน้อย ๆ ในที่สุดไม่สวยอะไรเลยจนร่างกายผอมเหลือแต่หนังหุ้มกระดูก เป็นลมแทบสิ้นชีวิต ทรงเห็นว่าไม่ใช่หนทางแห่งความหลุดพ้น ทุกข์จึงทรงหันมาปฏิบัติตามทางสายกลางซึ่งเรียกว่า “มัชฌิมาปฏิปทา”

ภาพที่ 2.4 ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา

ในขณะที่ทรงบำเพ็ญเพียรอยู่นี้ปัญจวัคคีย์ (กลุ่มคนทั้ง 5 คน คือ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ) ที่คอยตามมาดูแล รับใช้เมื่อเห็นพระองค์ทรงกลับมาสวย พระกระยาหารจึงเสื่อมศรัทธาว่าพระองค์ทรงทอดทิ้งคลายความเพียรเป็นเสียแล้ว คงไม่มีทางตรัสรู้แน่นอน จึงพากันหนีไปอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน

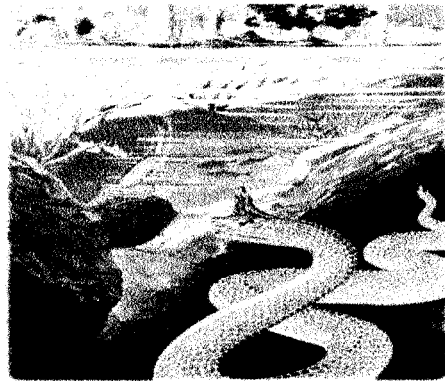
ภาพที่ 2.5 ปิณธุวคดียัปรมนิบัติพระมหาบุรุษ

ขั้นที่ 4 ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต คือ ทรงคิดค้นหาเหตุผลทางด้านจิตใจ หลังจากที่ทรงเลิกบำเพ็ญ
ทุกรกิริยาแล้ว พระองค์ก็ทรงเสด็จไปตามลำพัง ไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม

ในตอนเช้าของวันตรีสฐานาสภาได้อวายุเข้ามรุตปาสาส (หุงด้วยน้ำมัน) แต่พระมหา
บุรุษที่ประทับอยู่ได้คืนไพร เมื่อเสวยเสร็จแล้วทรงลอยถาดทองในแม่น้ำเนรุชรา ทรงอธิษฐานเสี่ยงพระบารมีว่า
“ ถ้าอาตมาจะได้ตรัสรู้พระปรมาภิเษกสัมโพธิญาณแล้ว ขอให้ถาดทองนี้จกลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไป ” ถาดทอง
นั้นลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไป 1 เส้น แล้วก็จมลงตรงนาคภพนิมานแห่งพระยาคาพนาคราช พระองค์ทรงโสมนัส
และแน่วพระทัยว่าจะได้ตรัสรู้ เป็นพระสัพพัญญุตสัมพุทธเจ้า โดยไม่ต้องสงสัย

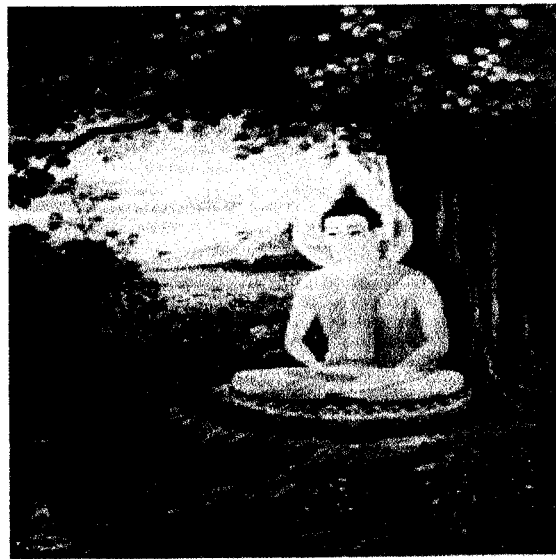
ภาพที่ 2.6 นางสุชาดาถวายข้าวมรุตปาสาส

ภาพที่ 2.7 พระมหาบุรุษทรงลอยถาดเสี่ยงทาย

ดังนั้นจึงทรงตั้งพระทัยแน่วแน่ว่าจะบรรลุปิณธุวคดียัปรมนิบัติพระมหาบุรุษประทับนั่งหลังพิงต้นมหาโพธิ์หัน
พระพักตร์ไปทางทิศตะวันออกทรงเข้าสมาธิจนจิตตั้งมั่นแน่วแน่ ทรงบรรลุปิณธุวคดียัปรมนิบัติพระมหาบุรุษ
พิจารณาจนเกิดความรู้แจ้ง คือ

- 1) เวลาปฐมยามทรงได้ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ คือ ความเป็นเหตุให้ระลึกชาติได้
- 2) เวลามัชฌิมยาม ทรงได้จุตูปปาตญาณ (ทิพยจักษุญาณ) คือ รู้เรื่องการเกิดการตายของสัตว์ทั้งหลายว่า เป็นไปตามกรรมที่กระทำไว้
- 3) เวลาปัจฉิมยามทรงได้อาสวักขณญาณ คือ ความรู้ที่ทำให้สิ้นอาสวะหรือกิเลส หมายถึง ครัสตรู้อริยสัจ 4 (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) อาสวักขณญาณ ที่ทรงได้ทำให้ทรงพิจารณาถึงขั้น 5 (รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) ซึ่งเป็นเหตุที่เรียกว่า ปฏิจจนุปบาท อันเป็นเส้นทางให้เข้าถึงอริยสัจ 4 เมื่อพระองค์ทรงรู้เห็นแล้ว จึงละอุปาทานได้และครัสตรูเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงได้พระนามว่า อะระหัง สัมมาสัมพุทธโธ

ภาพที่ 2.8 ทรงครัสตรูเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ณ วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6

โดยสรุปแล้ว พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนครัสตรู กล่าวถึงเหตุการณ์ในระยะเวลา 6 ปีที่ทรงแสวงหาและค้นพบวิธีการที่ทรงปฏิบัติจนค้นพบทางแห่งความพ้นทุกข์โดยใช้การบำเพ็ญเพียรทางจิตจนได้บรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ณ รุ่งอรุณของคืนวันเพ็ญเดือน 6 (วันวิสาขบูชา) ก่อนพุทธศักราช 45 ปี

เรื่องที่ 2.1.3 พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนสั่งสอน

หลังจากที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้เมื่อพระชนมายุ 35 พรรษา ทรงประทับอยู่ ณ ตำบลอุรุเวลาเสนานิคมและเสด็จสั่งสอนเป็นเวลา 45 พรรษา ครอบคลุม การแสดงปฐมเทศนาและปฐมสาวกและการเผยแผ่ประกาศพระพุทธศาสนา

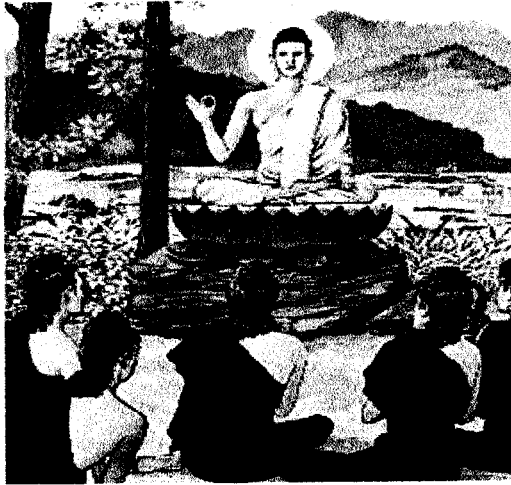
1. การแสดงปฐมเทศนาและปฐมสาวก

1.1 การแสดงปฐมเทศนา ทรงพิจารณาอุปนิสัยต่างกันของปวงชนเทียบได้กับดอกบัว 4 เหล่า คือ บัวที่ชูตัวขึ้นบานเหนือน้ำ (อุคคตัตถุญ) คือ เปรียบเหมือนกับผู้มีสติปัญญาสูง ได้ฟังพระธรรมเทศนาที่บรรลुธรรมทันที ดอกบัวปรึมน้ำ (วิปจิตถุญ) คือ เทียบกับผู้ฟังธรรมแล้วจึงตามบรรลุธรรมในภายหลัง ดอกบัวใต้น้ำไม่ลึกลึก (เนยยะ) คือ ผู้ที่อาจบรรลุธรรมได้โดยไม่ต้องฝึกรบมอย่างมาก และบัวที่อยู่ลึกลึกมาก (ปทปรมะ) คือ ผู้ที่สอนให้เข้าใจอะไรไม่ได้เลย เมื่อเป็นเช่นนี้การแสดงธรรมก็คงจะไม่ไร้ผลจึงทรงดำริหาผู้ที่รับฟังการแสดงปฐมเทศนา (การเทศน์ครั้งแรก) คือ พระอาจารย์ทั้ง 2 คือ อาฬารดาบส กาลามโคตร และอุททกดาบส รามบุตร ซึ่งท่านได้สิ้นชีพแล้วจึงทรงคิดถึงปัญจวัคคีย์ที่เคยปรนนิบัติ ซึ่งไปอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี

ภาพที่ 2.9 ทรงเปรียบบุคคลที่จะสั่งสอนเป็นบัว 4 เหล่า

1.2 ปฐมสาวก รุ่งเช้าวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ทรงแสดงปฐมเทศนาโปรด ปัญจวัคคีย์ ตรัสสอน “ ชัมมจักกัปปวัตตนสูตร ” ว่าข้อปฏิบัติสุดโต่ง 2 ประการและการดำเนินทางสายกลางจนรู้ความจริงด้วยอริยสัจ 4 ประการ โภณทัญญะได้ ควางตาเห็นธรรม ได้หลุดขอบวชเป็นคนแรก พระองค์ประทานอุปสมบทให้ด้วยวิธีเรียกว่า เอหิภิกขุอุปสมบท นับว่าเป็นพระสาวกรูปแรกของพระพุทธองค์ ทำให้มีพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์ เกิดขึ้นในโลกเป็นครั้งแรก หลังจากนั้นก็ทรงแสดง “ อนัตตลักขณสูตร ” แก่ปัญจวัคคีย์ เมื่อจบพระธรรมเทศนา ปัญจวัคคีย์ที่เหลืออีก 4 ท่านก็ได้บรรลुอรหัตผล เป็นพระอรหันต์

ภาพที่ 2.10 ทรงแสดงปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน

ภาพที่ 2.11 ทรงแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร โกณฑัญญะบวชเป็นภิกษุรูปแรก

2. การเผยแผ่ประกาศพระพุทธศาสนา

การเผยแผ่ประกาศพระพุทธศาสนา ได้แก่ การส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนา และศูนย์กลางแห่งพระพุทธศาสนา

2.1 การส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนา หลังจากนั้นพระพุทธองค์ได้แสดงธรรมโปรดและประทานอุปสมบทให้สกลบุตรเศรษฐีชาวเมืองพาราณสีพร้อมเพื่อน ทำให้มีสาวกที่เป็นพระอรหันต์ จำนวน 61 รูป และได้ส่งพระสาวกเหล่านี้ไปประกาศพระศาสนาโดยทรงตรัสว่า “ขอให้แยกย้ายกันไปแห่งละ 1 องค์อย่ารวมกันไป” เป็นครั้งแรก และพระองค์เสด็จไปโปรดชฎิลสามพี่น้องพร้อมกับบิรवार จำนวน 1,000 คน

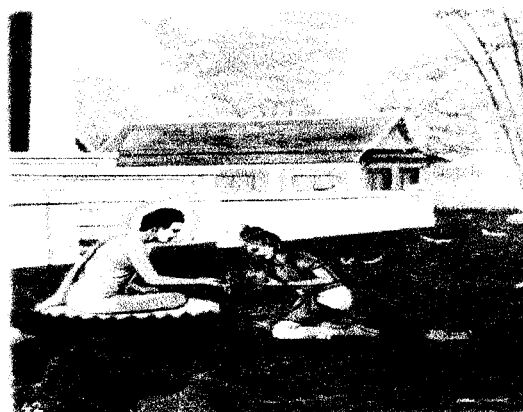
ต่อมาอุปติสสมาณพ กับ โกณฑิมาณพ ได้มาบวชเป็นพระสาวกของพระพุทธองค์มีชื่อเรียกว่า พระสารีบุตรและพระมหาโมคคัลลานะ ทั้งสองท่านต่อมาได้รับแต่งตั้งจากพระพุทธองค์ให้เป็น

พระอัครสาวกเบ็องขวาและเบ็องซ้าย เป็นสาวกที่มีความสำคัญมากในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งนับรวมหมู่ภิกษุทั้งหมดกว่า 1,000 รูป ได้แยกย้ายกันไปเพื่อประกาศพระศาสนาตามเมืองต่าง ๆ โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นองค์ประธาน

ภาพที่ 2.12 พระพุทธองค์พร้อมพระสาวกออกไปประกาศพระพุทธศาสนา

2.2 ศูนย์กลางแห่งพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงเสด็จไปโปรดพระเจ้าพิมพิสารกษัตริย์และชาวเมืองราชคฤห์แคว้นมคธ ได้พากันเลื่อมใส ปฏิญาณตนนับถือไตรสรณคมน์เป็นที่พึ่ง พระเจ้าพิมพิสารทรงมีศรัทธาอย่างแรงกล้า ได้ปฏิบัติพระองค์เป็นพุทธบูชา พร้อมกับถวายสิ่งของ ปิณฑิ และทรงสร้างวัดพระเวฬุวัน ถวายเป็นวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา

ภาพที่ 2.13 พระเจ้าพิมพิสารทรงถวายวัดเวฬุวัน

จึงอาจกล่าวได้ว่าแคว้นมคธเป็นเมืองศูนย์กลางและที่ตั้งมั่นในการเผยแผ่ของพระพุทธศาสนาในตอนแรก โดยมีพระเจ้าพิมพิสารเป็นผู้ทรงอุปถัมภ์

ต่อมาอนาถบิณฑิกเศรษฐี ได้ขูลอรารณาพระพุทธองค์ให้เสด็จไปโปรดชาวเมืองสาวัตถี แคว้นโกศล ได้สร้างวัดถวายนามว่า วัดพระเชตะวัน ซึ่งพระพุทธองค์เสด็จไปประทับเป็นประจำ ทำให้ศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาได้ย้ายจากกรุงราชคฤห์ไปอยู่ในเมืองสาวัตถี

โดยสรุปแล้ว พุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนหลังสอนเกี่ยวกับการแสดงปฐมเทศนา ปฐมสาวก การเผยแผ่ประกาศพระพุทธศาสนา การส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนา และศูนย์กลางแห่งพระพุทธศาสนา

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ (2536) หนังสือแบบเรียนสังคมศึกษา ส 0110. พระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์คุรุสภา
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2541) พุทธธรรมฉบับขยายความ พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
- พุทธทาสภิกขุ (2535) พุทธประวัติประกอบภาพสำหรับเยาวชน กรุงเทพมหานคร ภาพพิมพ์
- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ (2542) สมุดภาพพุทธประวัติสำหรับเยาวชน กรุงเทพมหานคร
เซเวนต์ พรินต์ติ้งกรุ๊ป

แผนผลิตสื่อ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ประสบการณ์หลักที่ 2.1 – 2.2

เวลา 10 นาที

ประเภทสื่อ สไลด์คอมพิวเตอร์ ☐ มีอยู่แล้ว ☒ ต้องผลิตใหม่

เรื่อง การปฐมนิเทศประสบการณ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์

หลังจากการปฐมนิเทศประสบการณ์การเผยแผ่พระพุทธประวัติ แล้วผู้เรียนสามารถอธิบาย วัตถุประสงค์ ประสบการณ์ บริบท/สถานการณ์ ขั้นตอนการเผชิญประสบการณ์ (ภารกิจและงาน) สื่อ และ เครื่องมือการประเมินได้ถูกต้อง

สรุปเนื้อหา

การปฐมนิเทศประสบการณ์เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธประวัติ มีวัตถุประสงค์ในการเรียน คือ

- (1) ผู้เรียนสามารถวางแผน เตรียมการ ดำเนินการ และประเมินการทำแผนพับพระพุทธประวัติได้ และ
- (2) ผู้เรียนสามารถเตรียมการทำแผนพับพระพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้และจัดทำรายการเสียงตามสายแผนพับพระพุทธประวัติตอนการสั่งสอนได้ ประสบการณ์ที่ผู้เรียนต้องเผชิญ 2 ประสบการณ์ คือ (1) การจัดทำแผนพับพระพุทธประวัติ และ(2) จัดทำเสียงตามสายพระพุทธประวัติ บริบทในการเผชิญ ประสบการณ์ คือ ห้องสมุด มุมวิชาการ มุมวัสดุอุปกรณ์ และมุมแสดงผลงาน สถานการณ์ ผู้เรียนในฐานะสมาชิกชมรมพระพุทธศาสนาได้รับมอบหมายให้จัดทำแผนพับพระพุทธประวัติและจัดทำเสียงตามสายเทปเสียงตามสายเผยแผ่พระพุทธประวัติ ภารกิจ ได้แก่ ศึกษาเนื้อหาสาระ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ การกำหนดการทำแผนพับและประเมิน การกำหนดการจัดทำเสียงตามสาย การรายงานผล และการประเมินงาน คือ อ่านประมวลสาระ ชมวีซีดี ฝึกทำแผนพับ วิพากษ์ และทำแบบฝึกหัด สื่อที่ใช้ได้แก่ ประมวลสาระ วีซีดี ตัวอย่างแผนพับ การประเมิน จากการทำแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์และหลังเผชิญประสบการณ์ จากงานที่กำหนดให้ทำ ได้แก่ การทำแผนพับ การทำเสียงตามสาย และทำแบบฝึกหัด และสังเกตพฤติกรรม

แหล่งที่มาของสื่อ

ขั้นตอนการผลิต

การผลิตสไลด์คอมพิวเตอร์ปฐมนิเทศ มีขั้นตอนการผลิตครอบคลุม (1) ขั้นวางแผน (2) ขั้นเตรียมการ (3) ขั้นดำเนินการ และ (4) ขั้นประเมิน

1. ขั้นวางแผน

- 1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน เป็นการศึกษาผู้เรียนในด้านอายุ ความรู้ และทักษะความชำนาญ
- 1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการคาดหวังผลที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรมที่วัดได้ ประกอบด้วย เงื่อนไข พฤติกรรม และเกณฑ์

1.3 วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาสาระของสไลด์คอมพิวเตอร์ ครอบคลุมวัตถุประสงค์ ประสพการณ์ บริบท/สถานการณ์ ขั้นตอนการหาประสพการณ์ สื่อ/เครื่องมือ และการประเมิน

2. ขั้นเตรียมการ

- 2.1 เตรียมบุคลากร ในการจัดพิมพ์ 1 คน
- 2.2 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์

3. ขั้นดำเนินการ

- 3.1 ออกแบบสไลด์คอมพิวเตอร์
- 3.2 จัดทำสไลด์คอมพิวเตอร์ตามที่ออกแบบไว้
- 3.3 ตรวจสอบแก้ไขสไลด์คอมพิวเตอร์
- 3.4 ทดลองใช้

4. ขั้นประเมิน

ประเมินจากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษาครอบคลุมข้อความ ได้แก่ ขนาดของข้อความ รูปแบบข้อความ และความคมชัดของข้อความ

ทรัพยากรที่ต้องใช้

1. งบประมาณ 100 บาท
2. บุคลากร 1 คน
3. อุปกรณ์การผลิต (มีอยู่แล้ว) ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์

แบบร่างสไลด์คอมพิวเตอร์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ประสบการณ์หลักที่ 2.1 - 2.2

แผ่นที่ 1

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถวางแผน เตรียมการ
ดำเนินการ และประเมินการจัดทำ
แผ่นพับพระพุทธประวัติตอนผจญ
มารและตรัสรู้ และจัดทำเสียงตาม
สายเผยแผ่พระพุทธประวัติตอนการ
ตั้งสอน

แผ่นที่ 2

ประสบการณ์

- จัดทำแผ่นพับพระพุทธประวัติ
- จัดทำเสียงตามสายพระพุทธประวัติ

แผ่นที่ 3

บริบท

- ห้องสมุด
- มุมวิชาการ
- มุมวัสดุอุปกรณ์
- มุมผลงาน

แผ่นที่ 4

สถานการณ์

- สมาชิกชมรมพระพุทธศาสนา
- เผยแผ่พระพุทธประวัติในวันวิสาขบูชา

แผ่นที่ 5

ภารกิจ/งาน

- การศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธประวัติ
- การจัดหาวัสดุอุปกรณ์
- การกำหนดการทำแผ่นพับ และการทำเสียงตามสาย
- การรายงานผล
- การประเมิน

แผ่นที่ 6

สื่อ

- ประมวลสาระ
- วีซีดี
- ตัวอย่างแผ่นพับ

แผ่นที่ 7

ประเมิน

- แบบทดสอบก่อนและหลัง เഴชญประสบกกรณ์
- งานที่กำหนด ได้แก่ การทำแผ่นพับ การทำเสียงตามสาย และการทำแบบฝึกหัด
- สังเกตพฤติกรรม

แผนผลิตสื่อ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พระพุทธประวัติ

ประสบการณ์หลักที่ 2.1

ประสบการณ์รองที่ 2.1 – 2.2

ประเภทสื่อ วิธีดี ☐ มีอยู่แล้ว ☒ ต้องผลิตใหม่

เรื่อง พระพุทธประวัติ

วัตถุประสงค์

หลังจากชมวีซีดี เรื่องพระพุทธประวัติ แล้ว ผู้เรียนสามารถสรุปเรื่องราวตอนผจญมารของพระพุทธเจ้าและตอนตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าได้ถูกต้อง

สรุปเนื้อหา

พระพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนผจญมารตอนนี้ พระองค์ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา และตอนที่พระองค์ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิตอย่างสูงสุดในการเอาชนะพระยามาร ในตอนตรัสรู้ทรงเห็นแจ้งในหลักอริยสัจ 4 ตอนสั่งสอนโดยทรงแสดงปฐมเทศนา และเผยแผ่พระพุทธศาสนา

แหล่งที่มาของสื่อ

สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก (2530) พระปฐมสมโพธิภาพพุทธประวัติฉบับพิสดาร กรุงเทพมหานคร

อานวยสาส์น

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ (2542) สมุดภาพพุทธประวัติสำหรับเยาวชน กรุงเทพมหานคร

เซเวนต์ พรินติ้งกรุ๊ป

ขั้นตอนการผลิต

การผลิตวีซีดี เรื่อง พระพุทธประวัติ มีขั้นตอนการผลิตครอบคลุม (1) ขั้นตอนวางแผน (2) ขั้นตอนเตรียมการ (3) ขั้นตอนดำเนินการ และ (4) ขั้นตอนประเมิน

1. ขั้นตอนวางแผน

1.1. วิเคราะห์ผู้เรียน เป็นการศึกษาผู้เรียนในด้านอายุ ความรู้ และความเชื่อในศาสนา

1.2. วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหา เป็นการนำเนื้อหาสาระรวบรวมได้มาจำแนกได้ 2 ประเด็น

คือ การจัดสถานที่ และเครื่องใช้ในการทำบุญบ้าน

1.3. กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการคาดหวังผลที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรมที่วัดได้ประกอบด้วย
เงื่อนไข พฤติกรรม และเกณฑ์

2. ขั้นตอนเตรียมการ

2.1. เตรียมบุคลากร ได้แก่ ผู้บรรยาย ผู้แสดง ผู้กำกับรายการ และช่างเทคนิค

2.2. เตรียมวัสดุและอุปกรณ์การผลิต ได้แก่ ไมโครโฟน กล้องดิจิทัล เครื่องคอมพิวเตอร์
คาวไฟ และขาตั้งกล้อง

3. ขั้นตอนดำเนินการ

3.1 เขียนแผนผังรายการ

3.2 เขียนบทวิธีดี

3.3 ตรวจสอบบทและปรับแก้ไข

3.4 บันทึกภาพ

3.5 ลำดับภาพ

3.6 ผสมเสียงบรรยายและเสียงดนตรี

3.7 ตรวจสอบความคมชัดของภาพและเสียง

4. ขั้นตอนประเมิน

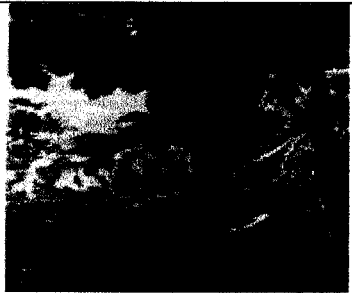
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษาตรวจสอบ ในด้านคุณภาพของภาพ ได้แก่ ความชัดของ
ภาพ ความต่อเนื่องของการลำดับภาพ ความสอดคล้องของภาพกับเสียงบรรยาย และในด้านคุณภาพของเสียง
ได้แก่ ความชัดเจนของเสียง ลักษณะการบรรยาย และความถูกต้องของการออกเสียงอักขรวิธี ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน
เนื้อหาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และภาษาที่ใช้

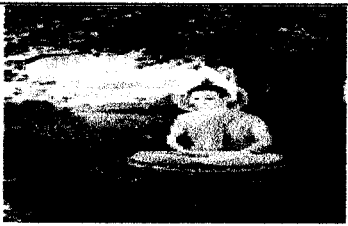
ทรัพยากรที่ใช้

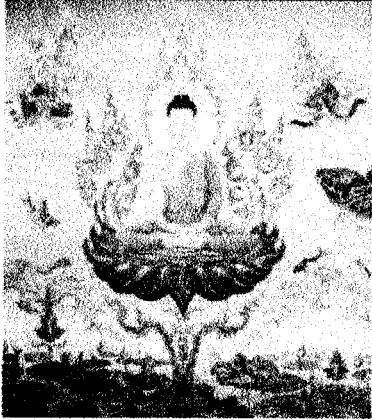
1. งบประมาณ 8,000 บาท
2. บุคลากร 4 คน
3. อุปกรณ์การผลิต ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และกล้องดิจิทัล

ประสบการณ์รองที่ 2.1.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำแผนพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้

ลำดับที่	ภาพ	เสียง
1. COM 1	ไต้เตี๊ วิธีดี ประกอบการ สอน	FI คนตรีประจำรายการ
2. COM 2	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระ พระพุทธศาสนา	
3. COM 3	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
4. COM 4	เรื่อง พระพุทธประวัติ	
		FO

ลำดับที่	แหล่งภาพ	ภาพ	เสียง
5. COM 5	VTR 1		<u>คำบรรยาย</u> การศึกษาพุทธประวัติ เป็นการศึกษาเรื่องราวและประวัติของพระพุทธเจ้า ซึ่งในตอนนี้เป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์ ตอนผจญมาร การตรัสรู้ การสั่งสอน และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
6. COM 6	VTR 2		• การศึกษาพระพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าตอนผจญมารตอนที่พระองค์ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา เช่น ใช้ ฟืนกดพื้น กลั่นลมหายใจ เข้า-ออก และอดอาหาร
7. COM 7	VTR 3		ตอนที่นางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาส
8. COM 8	VTR 4		และพระพุทธองค์ทรงลอยถาดทองลงในแม่น้ำเพื่อเสี่ยงทาย
9. COM 9	VTR 5		และตอนที่พระองค์ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิตอย่างสูงสุดในการเอาชนะพระยามาร คือ กิเลสในพระทัยของพระองค์

ลำดับที่	แหล่งภาพ	ภาพ	เสียง
10.	VTR 6		• การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าที่สำคัญคือทรงเห็นแจ้งในหลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค โดยทรงใช้ฉานเป็นพื้นฐาน
11.	VTR 7		ในตอนตรัสรู้ปัญจวัคคีย์ ทั้ง 5 เป็นผู้ปรณินิบัติ คือ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ
12.	VTR 8		• การสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยทรงแสดงปฐมเทศนา เรียกว่า ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร ณ วันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 (วันอาสาฬหบูชา)
13.	VTR 9		พระอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมและได้บวชเป็นภิกษุองค์แรก เรียกว่า ปฐมสาวก
14.	VTR 10		• การเผยแผ่พระพุทธศาสนาพระเจ้าพิมพิสารทรงสร้างวัดเวฬุวัน ณ แคว้นมคธ ถวายเป็นวัดแรกในพระพุทธศาสนา

ลำดับที่	แหล่งภาพ	ภาพ	เสียง
15.	VTR 11		นะโมตัสสะ ะคะวะโต อะระหะ โต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ นะโมตัสสะ ะคะวะโต อะระหะ โต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ นะโมตัสสะ ะคะวะโต อะระหะ โต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ทรงไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดย พระองค์เอง
16.	COM	สุมาลี คล้ายหิรัญ บทวีชีติ / ควบคุมการผลิต	FI คนตรีประจำรายการ FO

หน่วยประสบการณ์ที่ ๑
การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

แผนการสอนแบบอิงประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

จำนวน 3 ชั่วโมง

ประสบการณ์

ประสบการณ์หลัก

9.1 การจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์

9.2 การนั่งสมาธิ

ประสบการณ์รอง

9.1.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์

9.1.2 การดำเนินการและประเมินการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์

9.2.1 การเตรียมการนั่งสมาธิ

9.2.2 การดำเนินการนั่งสมาธิแบบอานาปนสติ

วัตถุประสงค์

1. หลังจากผู้เรียนเผชิญประสบการณ์ “การจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์” แล้ว ผู้เรียนสามารถวางแผนและเตรียมการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์และดำเนินการและประเมินการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ได้ถูกต้อง

2. หลังจากผู้เรียนเผชิญประสบการณ์ “การนั่งสมาธิ” แล้ว ผู้เรียนสามารถอธิบายขั้นตอนการเตรียมการนั่งสมาธิและดำเนินการนั่งสมาธิแบบอานาปนสติได้ถูกต้อง

บริบทและสถานการณ์

บริบท

ในการเผชิญประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ ผู้เรียนจะต้องเผชิญประสบการณ์ตามลำดับก่อนหลัง คือ (1) การจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ และ (2) การนั่งสมาธิ โดยใช้เวลาในการเผชิญประสบการณ์ จำนวน 3 ชั่วโมง

ในการเผชิญประสบการณ์ให้ผู้เรียนศึกษาจากการอ่านประมวลสาระ และฟังเทปเสียง จัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในการเผชิญประสบการณ์ที่มุมวัสดุอุปกรณ์ ดังนี้ กระดาษ A4 ปากกา กรรไกร เครื่องบันทึกเสียง และเทปบันทึกเสียงเปล่า โต๊ะหมอนูชา และผ้าปูรองนั่ง

ในการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ ใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่เผชิญประสบการณ์ ศึกษาความรู้จากมุมวิชาการ และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่มุมวัสดุอุปกรณ์

สถานการณ์

ผู้เรียนในฐานะสมาชิกโครงการปฏิบัติธรรมค่ายศากยบุตรได้รับมอบหมายจากพระวิทยากรให้จัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ และฝึกการนั่งสมาธิ บทบูชาพระรัตนตรัย จะต้องวางแผนเตรียมการ ดำเนินการ และประเมินเทปเสียงบทสวดมนต์ และเตรียมการนั่งสมาธิ และดำเนินการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ

ขั้นตอนในการเผชิญประสบการณ์

ขั้นที่ 1 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์ ภาควิทยปฏิบัติประเมินก่อนเผชิญประสบการณ์ จำนวน 10 ข้อและภาคปฏิบัติ 1 ข้อ

ขั้นที่ 2 ปฐมนิเทศการเผชิญประสบการณ์

ในการปฐมนิเทศการเผชิญประสบการณ์ ครูจะเป็นผู้ชี้แจงวัตถุประสงค์ ประสบการณ์ บริบท/สถานการณ์ ขั้นตอนการเผชิญประสบการณ์ (ภารกิจ/งาน) สื่อ เครื่องมือการประเมิน วัตถุประสงค์ ในการเรียนมีดังนี้ คือ (1) ผู้เรียนสามารถวางแผน เตรียมการ ดำเนินการ และประเมินการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ได้ และ(2) ผู้เรียนสามารถเตรียมการและนั่งสมาธิแบบอานาปานสติได้

ประสบการณ์ที่ต้องเผชิญ 2 ประสบการณ์ คือ (1) การจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ และ (2) การนั่งสมาธิ

บริบทในการเผชิญสถานการณ์ คือ ห้องสมุด มุมวัสดุอุปกรณ์ มุมวิชาการ และมุมผลงาน เวลาที่ใช้ในการเผชิญประสบการณ์ 3 ชั่วโมง

สถานการณ์ ในฐานะสมาชิกโครงการปฏิบัติธรรมค่ายศากยบุตร ได้รับมอบหมายจากพระวิทยากรให้จัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ และฝึกการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ

ภารกิจ/งาน ในการเผชิญประสบการณ์ครอบคลุมการศึกษาการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ และการตรวจสอบการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ การวางแผน การเตรียมการ การดำเนินการ และการประเมิน การจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ การนั่งสมาธิ การวางแผน การเตรียมการ และการดำเนินการ และการประเมิน การนั่งสมาธิ โดยผู้เรียนต้องผ่านขั้นตอนการเผชิญประสบการณ์ คือ ศึกษาประมวลสาระ (ภารกิจงาน) บันทึกสาระสำคัญ จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดทำเทปเสียงการสวดมนต์และการนั่งสมาธิ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของการเผชิญประสบการณ์ โดยสรุปผลการเผชิญประสบการณ์และการประเมินผล

สื่อที่ใช้ ได้แก่ ประมวลสาระ และเทปเสียงการสวดมนต์

ขั้นที่ 3 เผชิญประสบการณ์

เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องเผชิญประสบการณ์เพื่อแสวงหาความรู้และความชำนาญในหน่วยนี้ ผู้เรียนต้องเผชิญประสบการณ์ คือ (1) การจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ ซึ่งในกิจกรรมนี้ผู้เรียนจะต้องมีการวางแผนการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ เตรียมการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ ดำเนินการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์และประเมินการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ และ(2) การนั่งสมาธิ ซึ่งในกิจกรรมนี้ผู้เรียนจะต้องมีการเตรียมการนั่งสมาธิ และการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ

ขั้นที่ 4 รายงานความก้าวหน้า

เมื่อผู้เรียนได้เผชิญประสบการณ์ในระยหนึ่งแล้ว ผู้เรียนต้องรายงานความก้าวหน้าการเผชิญประสบการณ์โดยรายงานบันทึกการอ่านออกเสียงบทบูชาพระรัตนตรัย บทนมัสการพระรัตนตรัยและบทแผ่เมตตา และรายงานความก้าวหน้าการเตรียมการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติมีปัญหายุทธและได้แก้ไขอย่างไร

ขั้นที่ 5 รายงานผลการเผชิญประสบการณ์

เมื่อได้เผชิญประสบการณ์หลักแต่ละประสบการณ์แล้ว ผู้เรียนต้องรายงานผลการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ และรายงานผลของการนั่งสมาธิ

ขั้นที่ 6 สรุปการเผชิญประสบการณ์

โดยครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปผลการเผชิญประสบการณ์และชี้แนะแหล่งความรู้เพิ่มเติม

ขั้นที่ 7 ประเมินหลังเผชิญประสบการณ์

เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์ ภาคทฤษฎีจำนวน 10 ข้อ และภาคปฏิบัติจำนวน 1 ข้อ

สื่อและแหล่งประสบการณ์

ลำดับที่	สื่อเผชิญประสบการณ์	แหล่งประสบการณ์
1.	ประมวลสาระเรื่อง การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ	- ห้องสมุด
2.	เทปเสียง เรื่อง บทสวดมนต์	- มุมวิชาการ

การประเมิน

1. จากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเผชิญประสบการณ์
2. จากการสังเกตพฤติกรรม
3. จากงานที่กำหนดให้ทำ คือ การเขียนบทสวดมนต์ ผลิตเทปเสียงบทสวดมนต์ และฝึกนั่งสมาธิ

สมาธิ

แผนเผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ประสบการณ์หลักที่ 9.1 การจัดทำเทพเสียบทสวดมนต์

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

วัตถุประสงค์

1. เมื่อเผชิญประสบการณ์เรื่อง “ การวางแผนและเตรียมการจัดทำเทพเสียบทสวดมนต์ “ แล้วผู้เรียนสามารถสวดมนต์บทบูชาคุณพระรัตนตรัย บทนมัสการพระรัตนตรัย และบทแผ่เมตตาได้ถูกต้อง
2. เมื่อเผชิญประสบการณ์เรื่อง “ การดำเนินการและประเมินการจัดทำเทพเสียบทสวดมนต์” แล้วผู้เรียนสามารถบันทึกเทพเสียบทสวดมนต์ ตรวจสอบบทสวดมนต์บูชาคุณพระรัตนตรัย บทนมัสการพระรัตนตรัย และบทแผ่เมตตาได้ถูกต้อง

ประสบการณ์และบริบท

ก. ประสบการณ์ที่คาดหวัง

เมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในการจัดทำเทพเสียบทสวดมนต์แล้ว ผู้เรียนสามารถจัดทำเทพเสียบทสวดมนต์ในการปฏิบัติธรรมโครงการค่ายศากยบุตรของตนเองได้

ข. บริบท / สถานการณ์

บริบท

ผู้เรียนต้องวางแผน เตรียมการ ดำเนินและประเมิน การจัดทำเทพเสียบทสวดมนต์ ห้องสมุด มุมวิชาการและมุมวัสดุอุปกรณ์ สำหรับการจัดทำเทพเสียบทสวดมนต์ ผู้เรียนจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ได้แก่ กระดาษ กรรไกร เทปเสียบ และเครื่องเล่นเทปเสียบ การเผชิญประสบการณ์ในห้องสมุด / มุมวิชาการ และมุมวัสดุอุปกรณ์โดยใช้เวลาในการประกอบกิจกรรม 1 ชั่วโมง 30 นาที

สถานการณ์

ผู้เรียนในฐานะสมาชิกโครงการค่ายศากยบุตรได้รับมอบหมายจากพระวิทยากรให้จัดทำเทพเสียบทสวดมนต์ในการเข้าค่ายปฏิบัติธรรม โดยรูปแบบการเผชิญประสบการณ์เป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ให้ผู้เรียนฝึกการจัดทำเทพเสียบทสวดมนต์ตามขั้นตอน คือ (1) อ่านประมวลสาระเรื่อง การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ (2) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำเทพเสียบทสวดมนต์ (3) เตรียมการจัดทำเทพเสียบทสวดมนต์ (4) ปฏิบัติการจัดทำเทพเสียบทสวดมนต์ และ(5) เสนอผลงาน

สิ่งที่ต้องระวังในการเผชิญประสบการณ์

ขณะปฏิบัติการณ์บันทึกเสียงระวัง กรรไกร อาจลัดตก หรือโดนเพื่อนผู้เรียน

เส้นทางการเรียนและการออกแบบสถานที่เผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

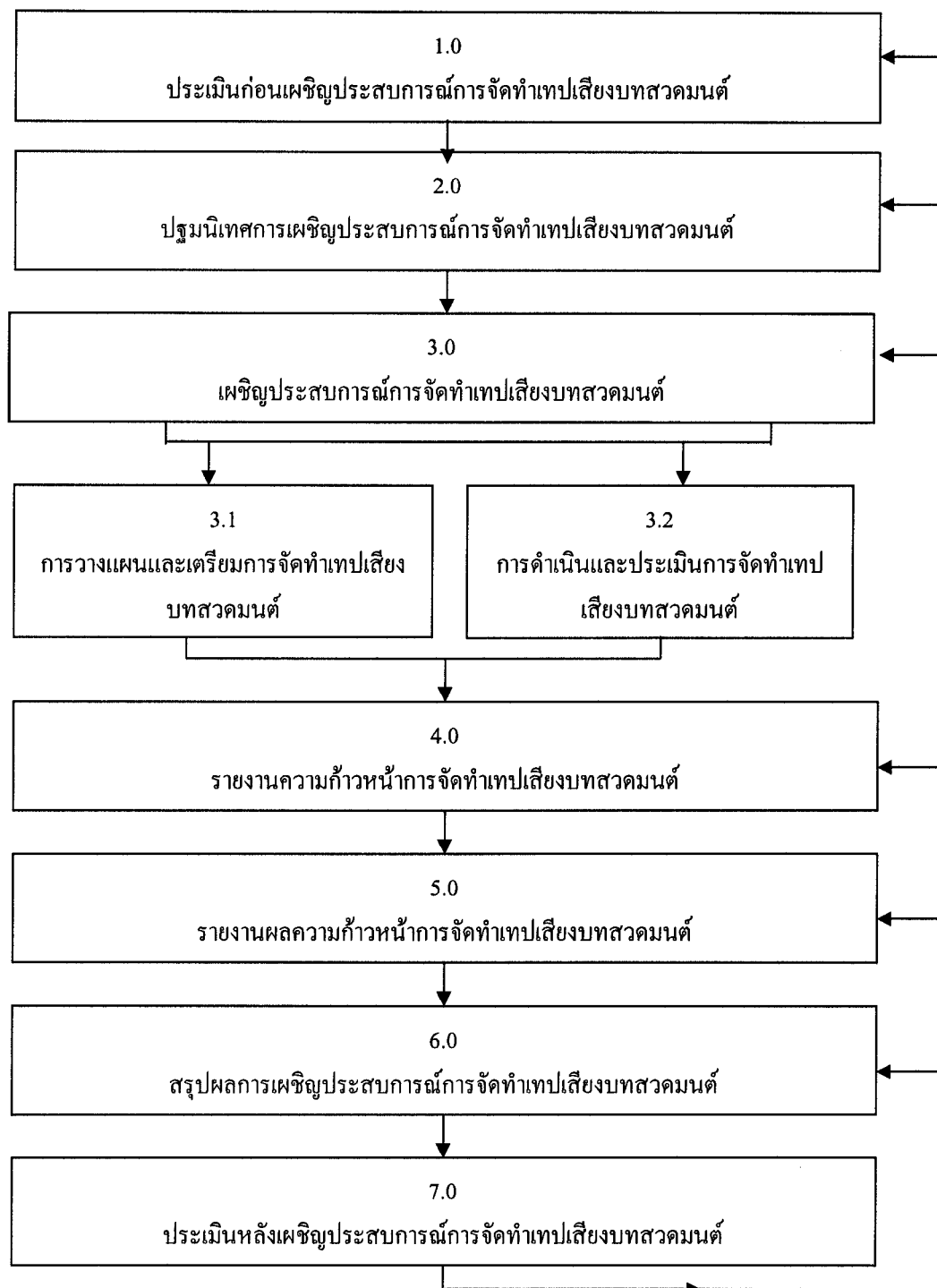
หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ประสบการณ์หลักที่ 9.1 การจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์

ประสบการณ์รองที่ 9.1.1 – 9.1.2

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

แผนกำกับประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

ประสบการณ์หลักที่ 9.1 การจัดทำเทพเสี่ยงบทสวดมนต์

ผู้สอน นางตุมาลี คล้ายหิรัญ

จำนวน TDL 1 คน SDL 20 คน

PDL 4 คน

ลำดับที่	กิจกรรม/ภารกิจ	สื่อ	สถานที่	เวลา (นาที)
1.	ประเมินก่อนเผชิญประสบการณ์ ทำแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์ ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	-	ห้องสมุด	10
2.	ปฐมนิเทศประสบการณ์ 2.1 อธิบายวัตถุประสงค์ของประสบการณ์ 2.2 เสนอประสบการณ์ที่คาดหวัง 2.3 เสนอสถานการณ์/ฉาก 2.4 อธิบายภารกิจ/งาน 2.5 ชี้แนะแหล่งความรู้ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก 2.6 ระบุผลที่คาดหวัง	สไลด์คอมพิวเตอร์	ห้องสมุด	10
3.	เผชิญประสบการณ์ 3.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำเทพเสี่ยงสวดมนต์ 3.2 การดำเนินการจัดทำเทพเสี่ยงสวดมนต์ บูชาคุณพระรัตนตรัย	- ประมวลสาระ เรื่องการสวดมนต์ และการนั่งสมาธิ - เทปเสียง เรื่องบทสวดมนต์	ห้องสมุด มุมวิชาการ มุมวัสดุและ อุปกรณ์	50
4.	รายงานความก้าวหน้าในการเผชิญ ประสบการณ์	ชิ้นงานบทสวด มนต์	ห้องสมุด	5
5.	รายงานผลการเผชิญประสบการณ์	ชิ้นงานบทสวด มนต์	ห้องสมุด	5
6.	สรุปผลการเผชิญประสบการณ์	-	ห้องสมุด	10
7	ประเมินหลังเผชิญประสบการณ์ ทำแบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์ ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	- -	ห้องสมุด	- -

แผนผลิตสื่อ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ประสบการณ์หลักที่ 9.1 การจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์

ประสบการณ์รองที่ 9.1.1 – 9.1.2

เวลา 15 นาที

ประเภทสื่อ : ประมวลสาระ ☐ มีอยู่แล้ว ☒ ต้องผลิตใหม่

เรื่อง การสวดมนต์และนั่งสมาธิ

วัตถุประสงค์

หลังจากเผชิญประสบการณ์ “การสวดมนต์” แล้ว ผู้เรียนสามารถบอกและสวดมนต์บทบูชาพระรัตนตรัย บทนมัสการพระรัตนตรัย และบทแผ่เมตตาได้ถูกต้อง

สรุปเนื้อหา

การสวดมนต์ เป็นการสวดมนต์บทบูชาพระรัตนตรัย บทนมัสการพระรัตนตรัย และบทแผ่เมตตา ทั้ง 3 บทสวดมนต์ใช้ทำนองแบบธรรมวัตร คือ ไม่มีการเอื้อนทำนอง บทสวดนมัสการพระรัตนตรัย เป็นบทสวดเพื่อกล่าวแสดงความเคารพนอบน้อมหรือเลื่อมใสในคุณพระรัตนตรัย บทบูชาพระรัตนตรัย เป็นการกล่าวเพื่อแสดงความระลึกคุณของพระรัตนตรัย และบทแผ่เมตตา เป็นการอธิษฐานจิตให้ตนเองและผู้อื่นมีความสุข

แหล่ง / ที่มาของสื่อ

กรมการศาสนา (2547) คู่มือการสวดมนต์สำหรับผู้เรียนและประชาชนทั่วไป กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์การศาสนา

ขั้นตอนการผลิต

การผลิตประมวลสาระมีขั้นตอนการผลิตครอบคลุม (1) ขั้นตอนวางแผน (2) ขั้นตอนเตรียมการ (3) ขั้นตอนดำเนินการ และ (4) ขั้นตอนประเมิน

1. ขั้นตอนวางแผน

1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน เป็นการศึกษาผู้เรียนในด้านอายุ ความรู้ การออกเสียงภาษาไทย ความสนใจ และความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

1.2 วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาสาระ เป็นการรวบรวมเนื้อหาสาระจากแหล่งข้อมูล คือ เอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับบทสวดมนต์ จำแนกเนื้อหาออกเป็น 3 หัวเรื่อง คือ บทสวดมนต์สการพระรัตนตรัย บทบูชาพระรัตนตรัย และบทแผ่เมตตา

1.3 กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการคาดหวังผลที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรมที่วัดได้ประกอบด้วย เจื่อนใจ พฤติกรรม และเกณฑ์ ที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลังจากศึกษาประมวล

2. ขั้นตอนเตรียมการ

2.1 เตรียมบุคลากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด เตรียมอุปกรณ์การผลิต ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพริ้นเตอร์ เครื่องเย็บกระดาษ ไม้บรรทัดเหล็ก และคัตเตอร์

2.2 เตรียมวัสดุการผลิต ได้แก่ กระดาษถ่ายเอกสาร Size A4 กระดาษโปสเตอร์ สีขนาด Size A4 จำนวน 1 รีม กาวลาเท็กซ์ติดกระดาษ และเทปติดสันประมวลสาระ

3. ขั้นตอนดำเนินการ

3.1 เขียนแผนผังแนวคิดในรูปแผนภูมิ

3.2 เขียนแผนการสอนประจำหัวเรื่อง ประกอบด้วย หัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์

3.3 เขียนเนื้อหาสาระแบ่งได้ 3 ส่วน คือ ส่วนเกริ่นนำ อธิบายเนื้อหา และสรุป

3.4 จัดทำภาพประกอบเนื้อหา

3.5 ตรวจสอบตัวสะกดและวรรคตอน

3.6 จัดพิมพ์

3.7 เข้าเล่ม

4. ขั้นตอนประเมิน

ผู้ผลิตนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ตรวจสอบ (1) ด้านเนื้อหา ได้แก่ ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ ความทันสมัยของเนื้อหาสาระ การเรียงลำดับเนื้อหาสาระ ความเหมาะสมของเนื้อหาเกี่ยวกับวัยของผู้เรียน และภาษาที่ใช้ (2) ภาพประกอบ ได้แก่ ความชัดเจนของภาพประกอบ ตัวอย่างภาพประกอบ และความสอดคล้องของภาพประกอบกับเนื้อหา

ทรัพยากรที่ต้องใช้

1. งบประมาณ 2,000 บาท
2. บุคลากร 3 คน
3. อุปกรณ์การผลิต (มีอยู่แล้ว) ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องพริ้นเตอร์

ประมวลสาระ
หน่วยที่ 9 การสวดมนต์และนั่งสมาธิ
ผู้เขียน สุมาลี คณัฎฐ์

คำนำ

ประมวลสาระเล่มนี้ผู้เขียนจัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อหลักให้ผู้เรียนสำหรับการเผชิญประสบการณ์ หน่วยที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ กลุ่มสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษา ตอนที่ 9.1 การสวดมนต์ ประกอบด้วยเรื่องที่ 9.1.1 บทบูชาพระรัตนตรัย เรื่องที่ 9.1.2 บทนมัสการพระรัตนตรัย และเรื่องที่ 9.1.3 บทแผ่เมตตา ตอนที่ 9.2 การนั่งสมาธิ ประกอบด้วยเรื่องที่ 9.2.1 ความหมายและประโยชน์ของการนั่งสมาธิ และเรื่องที่ 9.2.2 วิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ

ผู้เขียนหวังว่า ประมวลสาระ เรื่อง การสวดมนต์และนั่งสมาธิ จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

สุมาลี คล้ายหิรัญ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	145
คำชี้แจง	147
แผนผังแนวคิดตอนที่ 9.1 การสวดมนต์	148
แผนการสอนตอนที่ 9.1 การสวดมนต์	149
เรื่องที่ 9.1.1 บทบูชาพระรัตนตรัย	150
เรื่องที่ 9.1.2 บทนมัสการพระรัตนตรัย	151
เรื่องที่ 9.1.3 บทแผ่เมตตา	152
แผนผังแนวคิดตอนที่ 9.2 การนั่งสมาธิ	153
แผนการสอนตอนที่ 9.2 การนั่งสมาธิ	154
เรื่องที่ 9.2.1 ความหมายและประโยชน์ของการนั่งสมาธิ	155
เรื่องที่ 9.2.2 วิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ	157

คำชี้แจง

ในการศึกษาประมวลสาระ หน่วยที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ มีโครงสร้างเนื้อหาสาระประกอบด้วย (1) ส่วนประกอบของประมวลสาระ และ(2) วิธีการใช้ประมวลสาระ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ส่วนประกอบของประมวลสาระ

การศึกษาประมวลสาระ หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ ประกอบด้วย แผนผังแนวคิด แผนการสอนประจำตอน และเนื้อหาสาระ

1.1 แผนผังแนวคิด เป็นส่วนที่แสดงถึงขอบข่ายของเนื้อหาสาระ

1.2 แผนการสอนประจำตอน ประกอบด้วย หัวเรื่องแนวคิด และวัตถุประสงค์

1.2.1 หัวเรื่อง เป็นการกำหนดเรื่องย่อยของเนื้อหาสาระที่มีความต่อเนื่องกัน 2 สาระ ประกอบด้วย (1) การสวดมนต์ ครอบคลุม บทบูชาพระรัตนตรัย บทนมัสการพระรัตนตรัย และบทแผ่เมตตา และ (2) การนั่งสมาธิ ครอบคลุม ความหมาย ประโยชน์ของการนั่งสมาธิ และวิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ

1.2.2 แนวคิด เป็นการนำคำสำคัญ หรือคำหลักที่เกี่ยวกับเนื้อหาสาระ ในแต่ละหัวเรื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจเรื่องนั้น ๆ อย่างชัดเจน

1.2.3 วัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้การสอนโดยมุ่งที่ผลของการกระทำหรือพฤติกรรมของผู้เรียนภายใต้เงื่อนไขและเกณฑ์ซึ่งกำหนดไว้

1.3 เนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระในแต่ละหัวเรื่อง ประกอบด้วย(1) การนำเข้าสู่เรื่อง (2) อธิบายเนื้อหาสาระ และ(3) สรุปเนื้อหาโดยนำแนวคิดมาสรุป

2. วิธีการใช้ประมวลสาระ มีขั้นตอนการใช้ ดังนี้

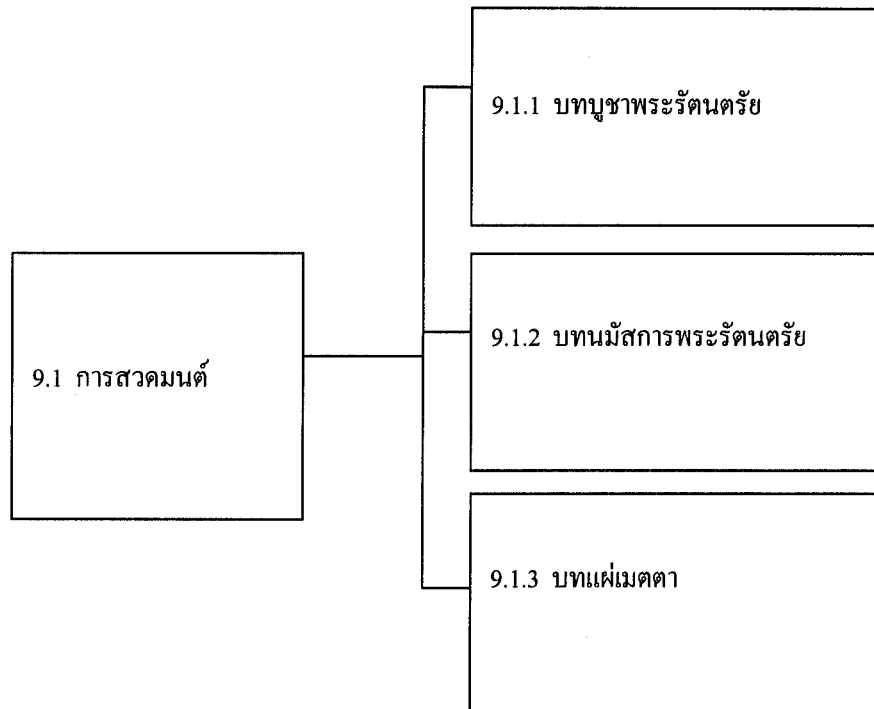
2.1 ศึกษาแผนผังแนวคิด

2.2 อ่านแผนการสอนประจำตอน

2.3 อ่านเนื้อหาสาระอย่างละเอียดทุกหัวเรื่อง

นอกจากนี้ ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองตามขั้นตอนของเนื้อหาสาระตามหัวเรื่องได้ หลายครั้งจนกว่าจะเข้าใจ และศึกษาไปพร้อมกับฝึกปฏิบัติจริงโดยมีสื่อประกอบการเรียน คือ เทปเสียง เรื่อง การสวดมนต์ จะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แผนผังแนวคิด

แผนการสอน

โปรดอ่านหัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ แล้วจึงศึกษารายละเอียดในหัวเรื่องที่ 9.1.1 - 9.1.3

หัวเรื่อง

- 9.1.1 บทบูชาพระรัตนตรัย
- 9.1.2 บทนมัสการพระรัตนตรัย
- 9.1.3 บทแผ่เมตตา

แนวคิด

1. บทบูชาพระรัตนตรัย เป็นบทสวดเพื่อกล่าวแสดงความเคารพนอบน้อมหรือเลื่อมใสในคุณพระรัตนตรัย
2. บทนมัสการพระรัตนตรัย เป็นการกล่าว เพื่อแสดงความระลึกคุณของพระรัตนตรัย
3. บทแผ่เมตตา เป็นการอธิษฐานจิต เพื่อปรารถนาให้ตนเองและผู้อื่นมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. หลังจากศึกษาประมวลสาระเรื่อง " บทบูชาพระรัตนตรัย " แล้ว ผู้เรียนสามารถเขียนบทบูชาพระรัตนตรัยได้ถูกต้อง
2. หลังจากศึกษาประมวลสาระเรื่อง " บทบูชาพระรัตนตรัย " แล้ว ผู้เรียนสามารถแปลบทบูชาพระรัตนตรัยได้ถูกต้อง
3. หลังจากศึกษาประมวลสาระเรื่อง " บทนมัสการพระรัตนตรัย " แล้ว ผู้เรียนสามารถเขียนบทนมัสการพระรัตนตรัยได้ถูกต้อง
4. หลังจากศึกษาประมวลสาระเรื่อง " บทนมัสการพระรัตนตรัย " แล้ว ผู้เรียนสามารถแปลบทนมัสการพระรัตนตรัยได้ถูกต้อง
5. หลังจากศึกษาประมวลสาระเรื่อง " บทแผ่เมตตา " แล้ว ผู้เรียนสามารถเขียนบทแผ่เมตตาได้ถูกต้อง
6. หลังจากศึกษาประมวลสาระเรื่อง " บทบูชาพระรัตนตรัย บทนมัสการพระรัตนตรัยและบทแผ่เมตตา " แล้ว ผู้เรียนสามารถสวดมนต์บทบูชาพระรัตนตรัย บทนมัสการพระรัตนตรัยและบทแผ่เมตตาได้ถูกต้อง

บทนำ

บทสวดมนต์ที่ผู้เรียนควรจะมีความรู้และสามารถสวดมนต์ได้มีอยู่ 3 บท คือ บทบูชาพระรัตนตรัย บทนมัสการพระรัตนตรัย และบทแผ่เมตตา

ในการสวดมนต์จะต้องมีทำนองบทสวดมนต์ ทำนองบทสวดมนต์ที่นิยมใช้สวดประกอบด้วย ทำนองแบบธรรมวัตร(แบบธรรมคา) และการสวดแบบทำนองสรภัญญะ แต่ที่ใช้ในบทสวดนี้ใช้ทำนองแบบธรรมวัตร คือ ไม่มีเอื้อนและทำนองเสียงสูงต่ำ

เรื่องที่ 9.1.1 บทบูชาพระรัตนตรัย

บทบูชาพระรัตนตรัย เป็นบทสวดที่กล่าวเพื่อนอบน้อมใจ แสดงความเคารพในคุณพระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ครอบคลุม บทพุทฺพภาคนมการ(บทนะโม) และค่านมัสการพระรัตนตรัย

1. บทพุทฺพภาคนมการ (บทนะโม) เป็นบทกล่าวนอบน้อมต่อพระพุทธเจ้าใช้สวดก่อนสวดมนต์บทอื่น ๆ ทุกครั้ง มีเนื้อหาบทสวด คือ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต,	ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
อะระหะโต	ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส;
สัมมาสัมพุทธัสสะ	ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง (3 ครั้ง)

2. คำบูชาพระรัตนตรัย เป็นการกล่าวบทเคารพนอบน้อมต่อพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ จะสวดหลังบทพุทฺพภาคนมการ(นะโม) คือ

คำบูชาพระรัตนตรัย	
อิมิณา สักกาเรนะ พุทธัง อะภิปูชะยามิ	ข้าพเจ้าขอบูชาอย่างยิ่งซึ่งพระพุทธเจ้าด้วยเครื่องสักการะอันนี้
อิมิณา สักกาเรนะ ธัมมัง อะภิปูชะยามิ	ข้าพเจ้าขอบูชาอย่างยิ่งซึ่งพระธรรมเจ้าด้วยเครื่องสักการะอันนี้
อิมิณา สักกาเรนะ สังฆัง อะภิปูชะยามิ	ข้าพเจ้าขอบูชาอย่างยิ่งซึ่งพระสงฆ์เจ้าด้วยเครื่องสักการะอันนี้

โดยสรุป บทบูชาคุณพระรัตนตรัยเป็นบทสวดที่กล่าวเพื่อนอบน้อมใจต่อคุณพระรัตนตรัย

เรื่องที่ 9.1.2 บทนมัสการพระรัตนตรัย

บทนมัสการพระรัตนตรัย เป็นการกล่าวเพื่อแสดงความเคารพพระลี้กถึงและสรรเสริญคุณของพระรัตนตรัย คือ

บทนมัสการพระรัตนตรัย	
อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ะคะวา	พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง ตรัสรู้ชอบได้ โดยพระองค์เอง
พุทฺธัง ะคะวันตัง ะภิวาเทมิ	ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน (กราบ)
สวากขาโต ะคะวะตะธา ธัมโม ธัมมัง นมัสสามิ	พระธรรม เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ดีแล้ว ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม (กราบ)
สุปะฏิปันโน ะคะวะโธ สวากะสังโฆ , สังฆัง นมะมามิ	พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์ (กราบ)

ภาพที่ 9.1 การสวดมนต์นมัสการพระรัตนตรัย

โดยสรุป บทนมัสการพระรัตนตรัย เป็นการกล่าวเพื่อแสดงความเคารพพระลี้กถึงและสรรเสริญคุณของพระรัตนตรัย

เรื่องที่ 9.1.3 บทแผ่เมตตา

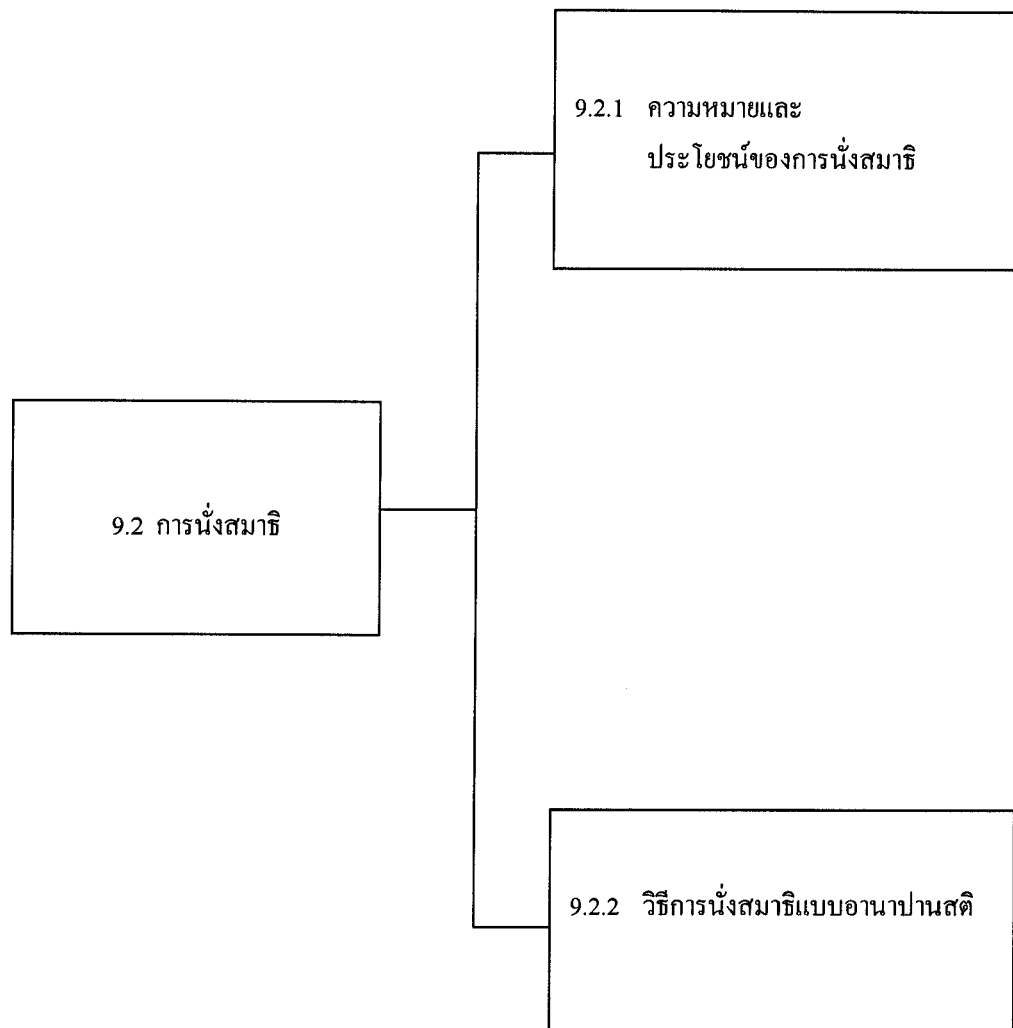
การแผ่เมตตา เป็นการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขจะกล่าวแผ่เมตตาเมื่อสิ้นสุดการสวดมนต์และการนั่งสมาธิ ในการสวดมนต์บทแผ่เมตตาสามารถกล่าวเป็นวาจาหรือนึกในใจก็ได้ ประกอบด้วย บทแผ่เมตตา และทำนองบทสวดมนต์

สัพเพ สัตตา สทา โหนตุ	ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง, ที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น
อะเวราโหนตุ	จงเป็นสุข ๆ เกิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย
อะพยาปัชฌา โหนตุ	จงเป็นสุข ๆ เกิด อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย
อะนีฆา โหนตุ	จงเป็นสุข ๆ เกิด อย่าได้มีความทุกข์กาย ทุกข์ใจเลย
สุโข อตตานัง ปะริหะรันตุ	จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจาก ทุกข์ภัยทั้งสิ้นเทอญ

โดยสรุป บทแผ่เมตตาเป็นบทสวดเพื่อการอธิฐานจิตปรารถนาให้ตนเองและผู้อื่นมีความสุข

แผนผังแนวคิด

หน่วยที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

แผนการสอน

โปรดอ่านเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ แล้วจึงศึกษารายละเอียดของหัวเรื่องที่ 9.2.1 - 9.2.2

หัวเรื่อง

9.2.1 ความหมายและประโยชน์ของการนั่งสมาธิ

9.2.2 วิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ

แนวคิด

1. การนั่งสมาธิ เป็นการนั่งเพื่อทำให้สภาพจิตใจสงบเพื่อพัฒนาให้เกิดปัญญา แนวคิด และประโยชน์

2. วิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ ครอบคลุมเตรียมการนั่งสมาธิ นั่งสมาธิตามหลักอานาปานสติ และแผ่เมตตา

วัตถุประสงค์

1. หลังจากศึกษาเรื่อง " ความหมายและประโยชน์ของการนั่งสมาธิ " แล้ว ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมายของการนั่งสมาธิได้ถูกต้อง

2. หลังจากศึกษาเรื่อง " ความหมายและประโยชน์ของการนั่งสมาธิ " แล้ว ผู้เรียนสามารถอธิบายประโยชน์ของการนั่งสมาธิได้ถูกต้อง

3. หลังจากศึกษาเรื่อง “ วิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ “ แล้ว ผู้เรียนสามารถอธิบายวิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติได้ถูกต้อง

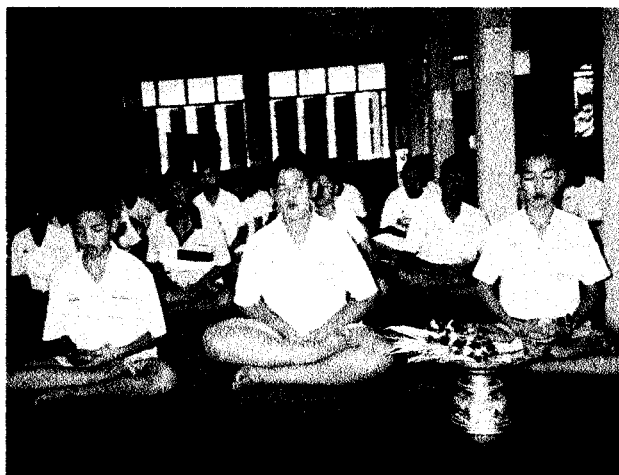
4. หลังจากศึกษาเรื่อง “ วิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ “ แล้ว ผู้เรียนสามารถนั่งสมาธิแบบอานาปานสติได้ถูกต้อง

เรื่องที่ 9.2.1 ความหมายและประโยชน์ของการนั่งสมาธิ

ในเรื่องที่ 9.1.1 ผู้เรียนได้ทราบถึงการควบคุมจิตใจเพื่อให้จิตใจสงบก่อนที่จะนั่งสมาธิ การนั่งสมาธิมีหลายแบบในที่นี้เป็นการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ

1. ความหมายของการนั่งสมาธิ

การนั่งสมาธิ เป็นการนั่งทำให้สภาพจิตใจสงบ ไม่ฟุ้งซ่าน จิตจดจ่อต่อสิ่งที่กำลังคิด ผูกจิตให้มีสมาธิว่ากำลังพูด หรือกำลังกระทำสิ่งใด จนสามารถรวมพลังสติปัญญาและความคิดมาใช้ในสิ่งที่กำลังคิด พูด ทำอย่างนั้น ได้อย่างเต็มที่และมีสติอยู่เสมอซึ่งเป็นการบริหารทางจิตอีกทางหนึ่งซึ่งผู้ฝึกจะต้องฝึกทางด้านปัญหาที่เกิดขึ้นจากการฟัง การคิด และการลงมือทำ

ภาพที่ 9.2 การนั่งสมาธิ

2. ประโยชน์ของการนั่งสมาธิ

ประโยชน์สำคัญของการนั่งสมาธิ คือ ช่วยพัฒนาให้เกิดปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่และความรู้ในเรื่องของชีวิต คือ

1. อัตราการหายใจลดลง และร่างกายใช้ออกซิเจนพร้อมกับถ่ายคาร์บอนไดออกไซด์น้อยลง เป็นผลดีต่อปอด
2. อัตราการเต้นของหัวใจน้อยลง เป็นผลดีต่อหัวใจ
3. ปริมาณแลคเตท (Lactate) ซึ่งเกี่ยวกับความเครียดกังวล จะลดลงเป็นลำดับ
4. เลือดจะมีความเป็นกรดสูงขึ้นเล็กน้อย แสดงถึงสุขภาพดี
5. คลื่นสมองของผู้นั่งสมาธิมีความราบเรียบ และทิ้งช่วงห่างมากกว่าผู้ที่นอนหลับ
6. ความต้านทานของผิวหนังสูงขึ้นทันทีที่เริ่มมีสมาธิ
7. ทำให้จิตใจได้ผ่อนคลายความตึงเครียด

8. ทำให้จิตใจฟุ้งใส เกิดความสงบเชือกเย็น
9. ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการศึกษาเล่าเรียน
10. เป็นผู้มีความเมตตา กรุณา และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
11. เป็นผู้มีสติไม่หลงลืม

โดยสรุป การนั่งสมาธิเป็นการนั่งเพื่อทำให้จิตใจสงบเพื่อพัฒนาให้เกิดปัญญา

เรื่องที่ 9.2.2. วิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ

วิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติครอบคลุม เตรียมการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ นั่งสมาธิแบบอานาปานสติ และแผ่เมตตา

1. เตรียมการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ

ในการนั่งสมาธิทุกครั้งมีวิธีปฏิบัติเริ่มจากการจัดเตรียมวัสดุและสถานที่ที่ใช้ในการนั่งสมาธิเริ่มจากการจัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ ได้แก่ ผ้าปูรองนั่ง การเลือกสถานที่ การจัดโต๊ะหมู่บูชา และการกำหนดเวลา

1.1 ผ้าปูรองนั่ง หรือเบาะรองนั่ง ใช้ผ้าสีขาวหรือสีที่สุภาพ

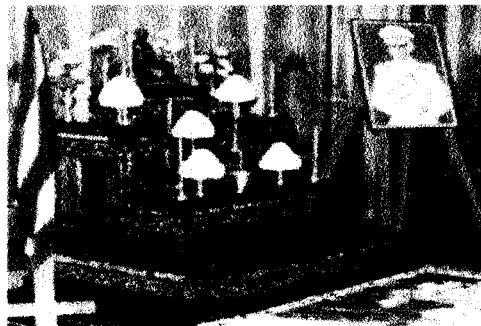
1.2 การเลือกสถานที่ สถานที่ที่ใช้ในการนั่งสมาธิจะต้องเหมาะสมแก่การฝึกสมาธิ เช่น ต้องเป็นที่ไม่อับลมอากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่มีเสียงดังอีกที่ก ปราศจากสิ่งรบกวน ถ้ามีห้องสำหรับฝึกสมาธิโดยเฉพาะยิ่งดี

1.3 การจัดโต๊ะหมู่บูชา

การจัดโต๊ะหมู่บูชาจะต้องมีการจัดเตรียมทุกครั้ง เพราะเป็นการแสดงความเคารพนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย(พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ) โดยการสวดมนต์ไหว้พระ ก่อนการนั่งสมาธิทุกครั้ง เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสและความมั่นใจในการนั่งสมาธิ(ถ้าไม่มีต้องจัดหาพระพุทธรูปและตั้งบนเครื่องสักการะที่เหมาะสม) แบ่งออกเป็นการจัดอย่างเต็มรูปแบบ และการจัดอย่างไม่เต็มรูปแบบ

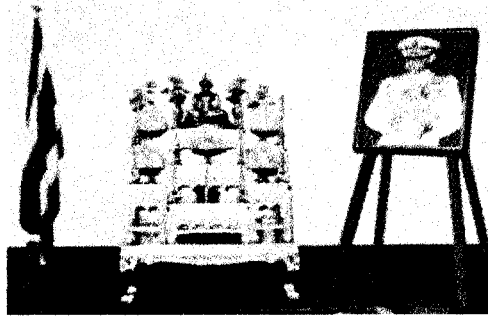
1.3.1 การจัดอย่างเต็มรูปแบบ มีลักษณะการจัด 3 แบบ คือ โต๊ะหมู่ 5 โต๊ะหมู่ 7 และโต๊ะหมู่ 9

1) โต๊ะหมู่ 5 ใช้เครื่องสักการะดังนี้ คือ แจกัน 4 ใบ เจริญเทียน 8 เล่ม พานดอกไม้ 5 พาน กระถางรูป 1 กระถาง

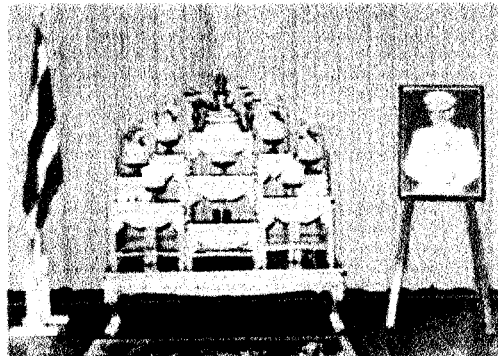
ภาพที่ 9.3 การจัดโต๊ะหมู่ 5

2) โต๊ะหมู่ 7 ใช้เครื่องสักการะดังนี้ คือ แจกัน 4 ใบ เจริญเทียน 10 เล่ม พานดอกไม้ 5 พาน
กระถางรูป 1 กระถาง

ภาพที่ 9.4 การจัดโต๊ะหมู่ 7

3) โต๊ะหมู่ 9 ใช้เครื่องสักการะดังนี้ คือ แจกัน 6 ใบ เจริญเทียน 12 เล่ม พานดอกไม้ 7 พาน
กระถางรูป 1 กระถาง

ภาพที่ 9.5 การจัดโต๊ะหมู่ 9

1.3.2 การจัดอย่างไม่เต็มรูปแบบ ใช้ในพิธีกรรมคา เช่น โต๊ะหมู่บูชาที่บ้าน ลดเครื่องบูชาลงตามสมควรพองาม โดยเฉพาะเจริญเทียน ถึงจะตั้งไว้ครบเต็มรูปแบบก็จุดเพียง 2 เล่ม เท่านั้น

1.4 การกำหนดเวลา ในการนั่งสมาธิจะต้องเลือกเวลาที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกาย เช่น ไม่ควรนั่งสมาธิหลังจากรับประทานอาหารใหม่ๆ หรือ ในสภาพร่างกายที่ทำงานมาจนเหนื่อยล้ามาก และช่วงเวลานั่งสมาธิแต่ละครั้งก็ไม่ควรให้นานจนเกินไป

2. นั่งสมาธิตามหลักอานาปานสติ

การนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ เป็นการฝึกเจริญสมาธิวิธีหนึ่งในการเจริญสมาธิตามหลักอานุสสติ 10 โดยการใช้สติกำหนดที่ลมหายใจเข้า-ออก ว่าเป็นอย่างไรสั้นหรือยาว ให้สภาพจิตแน่วแน่นอยู่ในอารมณ์ขณะฝึก ทุกคนสามารถฝึกได้ในทุกเวลาในชีวิตประจำวัน ก่อนการนั่งสมาธิทุกครั้ง มีการปฏิบัติดังต่อไปนี้ คือ

2.1 เลือกสถานที่

2.2 กำหนดเวลา

2.3 จุดเทียนธูปไหว้พระสวดมนต์บทมัสการพระรัตนตรัย บทบูชาพระรัตนตรัย และบทแผ่เมตตา

2.4 กล่าวคำมอญถวายชีวิตต่อพระรัตนตรัยว่า “อิมายัง ภันเต ณะกะวา อิตตะภาวัง ตุมหากัง ประริจะขามิ ”

(คำแปล) ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอมอบกายถวายชีวิตเพื่อเจริญวิปัสณากรรมฐาน ขอให้ดวงจิตของข้าพเจ้าสงบเป็นสมาธิและเกิดวิปัสณาญาณในกาลบัดนี้เทอญ

2.5 ดัดกัณฐ (ปลีโพธิ์) หมายถึง ดัดห้วงกัณฐทุกอย่างให้หมดสิ้น อย่าคิดเรื่องงาน เรื่องเรียน เรื่องญาติมิตร อย่าคิดถึงอดีต อนาคต ให้กำหนดเฉพาะเรื่องที่จะฝึกสมาธิขณะนี้เดี๋ยวนี้

หลังจากการไหว้พระสวดมนต์และกล่าวคำมอญถวายชีวิตต่อพระรัตนตรัยแล้วก็เริ่มนั่งสมาธิแบบอานาปานสติโดยการกำหนดลมหายใจ ประกอบด้วยทำนอง และวิธีกำหนดลมหายใจ

1. ทำนอง ให้นั่งบนพื้นในลักษณะที่ร่างกายผ่อนคลาย ไม่เกร็งตัว ที่เรียกกันว่าท่า "สมาธิ" ทำได้ 2 ลักษณะ คือ ทำนองขัดบัลลังก์ และทำนองขัดสมาธิเพชร

1.1 ทำนองขัดบัลลังก์ หรือ ขัดสมาธิราบ โดยเอาขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ตัวตั้งตรง ตั้งสติให้มั่นคงไม่ฟุ้งซ่าน

1.2 ทำนองขัดสมาธิเพชร คือ นั่งเอาขาซ้ายทับขาขวา เท้าขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ตัวตั้งตรง

2. วิธีกำหนดลมหายใจ ครอบคลุม ให้นับลมหายใจเข้า-ออก เป็นคู่ และให้กำหนดเฉยๆ ไม่ต้องนับ

2.1 ให้นับลมหายใจเข้า-ออก เป็นคู่ คือ เมื่อลมหายใจเข้าให้นับ 1 หายใจออกให้นับ 1 และนับต่อไปเป็น 2-2, 3-3, 4-4, 5-5, 6-6, 7-7, 8-8, 9-9 จนถึง 10-10 แล้วตั้งคตินับ 1-1 จนถึง 10-10 ใหม่อย่างนี้เรื่อยไป หรือภาวนาด้วยการนับจึงหว่าลมหายใจเข้า-ออกด้วยคำว่า “พุท-โธ” หรือ “อุบหนอ พองหนอ”

2.2 ให้กำหนดโดย ไม่ต้องนับ เช่น เวลาหายใจเข้า หายใจออก ไม่ว่ายาวหรือสั้นให้กำหนดรู้ว่ายาวหรือสั้น และหายใจออก ยาวหรือสั้น โดยใช้สติระลึกถึงลมหายใจเข้าออก ส่วนมากจะกำหนดที่ปลายจมูก(ส่วนที่ลมหายใจมากระทบในการหายใจเข้า-ออก)

ภาพที่ 9.6 การนั่งสมาธิตามหลักอานาปานสติ

3. การแผ่เมตตา

การแผ่เมตตา เป็นการแผ่บุญกุศลเพื่อให้ตนเองและผู้อื่นมีความสุขทั้งที่มีชีวิตอยู่และล่วงลับไปแล้วให้ปราศจากทุกข์และมีความสุขทั่วกัน

สัพเพ สัตตา สทา โหนตุ สุขะชีวิโน

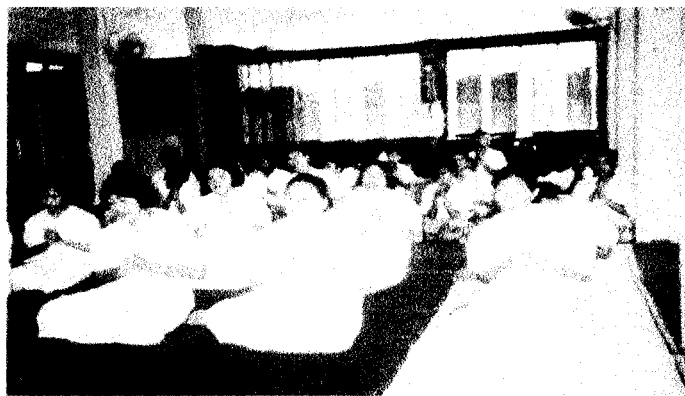
อะเวรา โหนตุ

อะพาปิขมา โหนตุ

อะนีมา โหนตุ

สุชี อิตตานัง ปะริหะรันตุ

ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง, ที่เป็นเพื่อนทุกข์
เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น,
จงเป็นสุข ๆ เติบโตอย่างได้มีเวรแก่กันและกันเลย,
จงเป็นสุข ๆ เติบโต อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย
จงเป็นสุข ๆ เติบโต อย่าได้มีความทุกข์กาย ทุกข์ใจเลย
จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัย
ทั้งสิ้นเทอญ

ภาพที่ 9.7 การแผ่เมตตาหลังจากการนั่งสมาธิ

โดยสรุป วิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ ครอบคลุม เตรียมการนั่งสมาธิ นั่งสมาธิแบบ
อานาปานสติ และแผ่เมตตา

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา (2524) คู่มือการศึกษานักธรรมและธรรมศึกษาชั้นตรี กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา
- กรมการศาสนา (2547) คู่มือการสวดมนต์สำหรับผู้เรียนและประชาชนทั่วไป กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์การศาสนา
- พระภิกษุไพศาลเถร (พุทธ ฐานิโย) (2532) สมานเพื่อชีวิต กรุงเทพมหานคร ชวนพิมพ์
- พระศรีวิสุทธิกวี (2521) คู่มือการบำเพ็ญกรรมฐาน กรุงเทพมหานคร มหามกุฏราชวิทยาลัย
- พระศรีวิสุทธิกวี (2526) หลักธรรมสำหรับพัฒนาจิต ภาคที่หนึ่ง กรุงเทพมหานคร กรมการศาสนา

แผนผลิตสื่อ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ประสบการณ์หลักที่ 9.1 การจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์

ประสบการณ์รองที่ 9.1.1- 9.1.2

เวลา 10 นาที

ประเภทสื่อ เทปบันทึกเสียง

☐ มีอยู่แล้ว☒ ต้องผลิตใหม่

เรื่อง การสวดมนต์และนั่งสมาธิ

วัตถุประสงค์

หลังจากเผชิญประสบการณ์ “การสวดมนต์” แล้ว ผู้เรียนสามารถสวดมนต์บทบูชาพระรัตนตรัย และบทนมัสการพระรัตนตรัยและบทแผ่เมตตาได้ถูกต้อง

สรุปเนื้อหา

การสวดมนต์ เป็นการสวดมนต์บทบูชาพระรัตนตรัยบทนมัสการพระรัตนตรัย และบทแผ่เมตตา ทั้ง 3 บทสวดมนต์จะใช้ทำนองแบบธรรมวัตร คือ ไม่มีการเอื้อนทำนอง

แหล่งที่มาของสื่อ

กรมการศาสนา (2547) คู่มือการสวดมนต์สำหรับผู้เรียนและประชาชนทั่วไป กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์การศาสนา

ขั้นตอนการผลิต

การผลิตเทปเสียงมีขั้นตอนการผลิตครอบคลุม (1) ขั้นวางแผน (2) ขั้นเตรียมการ (3) ขั้นดำเนินการ และ (4) ขั้นประเมิน

1. ขั้นวางแผน

1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน เป็นการศึกษาผู้เรียนในด้านอายุ ความรู้ และสุขภาพทางร่างกาย.

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการคาดหวังที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรมที่วัดได้ประกอบ

ด้วยเงื่อนไข พฤติกรรม และเกณฑ์

1.3 กำหนดเนื้อหาสาระ เป็นการนำเนื้อหาสาระจาก ประมวลสาระ มาจัดทำเป็นเทปเสียง

บทสวดมนต์

2. ขั้นเตรียมการ

- 2.1 เตรียมบุคลากร ได้แก่ ผู้บันทึกเสียง และผู้บรรยาย
- 2.2 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต ได้แก่ เทปบันทึกเสียง เครื่องบันทึกเสียง ซีดีเพลง

และไมโครโฟน

3. ขั้นตอนการ

- 3.1 เขียนแผนผังรายการ
- 3.2 เขียนบทเทปบันทึกเสียง
- 3.3 ตรวจสอบและแก้ไขบทเทปบันทึกเสียง
- 3.4 บันทึกเสียงตามบท
- 3.5 ตรวจสอบคุณภาพของเสียง

4. ขั้นประเมิน

ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอ

ทรัพยากรที่ต้องใช้

1. งบประมาณ 1,500 บาท
2. บุคลากร 3 คน
3. อุปกรณ์การผลิต (มีอยู่แล้ว) ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง และไมโครโฟน

บทเพลงเสียงประกอบหน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และนั่งสมาธิ

<u>ดนตรีประจำรายการ</u>	เผดอิน ดนตรีไทย เผดเอ้าท์ (10 วินาที)
<u>ผู้ดำเนินรายการ</u>	เพลงเสียงที่ผู้เรียนจะได้ฟังต่อไปนี้เป็นเพลงเสียงประกอบหน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์ ขอให้ผู้เรียนฟังเพลงเสียงอย่างตั้งใจ บทสวดมนต์บทแรก คือ บทบูชาพระรัตนตรัย ขอให้ผู้เรียนเปิดประมวลสาระหน่วยที่ 9 หัวเรื่องที่ 9.1.1
<u>บทสวดบูชา</u>	นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
<u>พระรัตนตรัย</u>	นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ อิมิณา สักกาเรนะ พุทธัง อะภิปูชะยามิ อิมิณา สักกาเรนะ ชัมมัง อะภิปูชะยามิ อิมิณา สักกาเรนะ สังฆัง อะภิปูชะยามิ
<u>ผู้ดำเนินรายการ</u>	บทสวดมนต์บทที่สอง คือ บทนมัสการพระรัตนตรัย ขอให้ผู้เรียนเปิดประมวลสาระ หน่วยที่ 9 หัวเรื่องที่ 9.1.2
<u>บทนมัสการ</u>	อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา พุทธัง, ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ
<u>พระรัตนตรัย</u>	สวากขาโต ภะคะวะตา ชัมโม ชัมมัง, นมัสสามิ สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ
<u>ผู้ดำเนินรายการ</u>	บทสวดมนต์สุดท้ายที่ผู้เรียนได้ฟัง บทแผ่เมตตา ขอให้ผู้เรียนเปิดประมวลสาระหน่วยที่ 9 หัวเรื่องที่ 9.1.3
<u>บทแผ่เมตตา</u>	สัพเพ สัตตา อะเวรา โหนตุ อะพยาปัชฌา โหนตุ, อะนีฆา โหนตุ, สุขี อัตตานัง ปะริหะรันตุ
<u>ผู้ดำเนินรายการ</u>	ผู้เรียนได้ฟังบทสวดมนต์ทั้ง 3 บท คือ บทบูชาพระรัตนตรัย บทนมัสการพระรัตนตรัย และบทแผ่เมตตา ทั้ง 3 บทสวดมนต์ใช้ทำนองแบบธรรมจักร คือ แบบสวดที่ไม่มีเนื้อทำนอง หลังจากนี้ขอให้ผู้เรียนฝึกสวดมนต์ทั้ง 3 บทอีกครั้งหนึ่ง
<u>ดนตรีประจำรายการ</u>	เผดอิน ดนตรีไทย เผดเอ้าท์ (10 วินาที)

แผนเผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ประสบการณ์หลักที่ 9.2 การนั่งสมาธิ

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

วัตถุประสงค์

1. เมื่อเผชิญประสบการณ์เรื่อง “การเตรียมการนั่งสมาธิ” แล้ว ผู้เรียนสามารถบอกความหมายและความสำคัญของการนั่งสมาธิ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ และจัดหาสถานที่ได้ถูกต้อง
2. เมื่อเผชิญประสบการณ์เรื่อง “การนั่งสมาธิแบบอานาปนสติ” แล้ว ผู้เรียนสามารถกำหนดวิธีการนั่งสมาธิ กำหนดลมหายใจ แผ่เมตตา กราบพระ และรายงานผลได้ถูกต้อง

ประสบการณ์และบริบท

ก. ประสบการณ์ที่คาดหวัง

เมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในการเตรียมการนั่งสมาธิและนั่งสมาธิแล้วผู้เรียนสามารถนั่งสมาธิโดยตนเองได้

ข. บริบท / สถานการณ์

บริบท

ผู้เรียนต้องเตรียมการและนั่งสมาธิแบบอานาปนสติ ณ ห้องสมุด มุมวิชาการ และมุมวัสดุอุปกรณ์ สำหรับการนั่งสมาธิ ผู้เรียนต้องจัดเตรียม โต๊ะหมู่บูชา และผ้าปูรองนั่ง

สถานการณ์

ผู้เรียนในฐานะสมาชิกโครงการค่ายศากยบุตรได้รับมอบหมายจากพระวิทยากรให้ดำเนินการนั่งสมาธิ โดยรูปแบบการเผชิญประสบการณ์เป็นกลุ่มให้ผู้เรียนฝึกการนั่งสมาธิตามขั้นตอน คือ (1) อ่านประมวลสาระเรื่อง การนั่งสมาธิ (2) จัดหาอุปกรณ์และสถานที่ที่ใช้ในการนั่งสมาธิ (3) นั่งสมาธิ และ(4) รายงานข้อมูล

สิ่งที่พึงระวังในการเผชิญประสบการณ์

การเคลื่อนย้ายโต๊ะหมู่บูชาให้ระวังอาจตกมาโดนขา หรือโดนมือได้

แผนกำกับประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

ประสบการณ์หลักที่ 9.2 การนั่งสมาธิ

ผู้สอน นางสุมาลี คล้ายหิรัญ

จำนวน TDL 1 คน SDL 20 คน PDL 4 คน

ลำดับที่	กิจกรรม/ภารกิจ	สื่อ	สถานที่	เวลา (นาที)
1.	ประเมินก่อนเผชิญประสบการณ์ ทำแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์ ภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ	-	ห้องสมุด	-
2.	ปฐมนิเทศประสบการณ์ 2.1 อธิบายวัตถุประสงค์ของประสบการณ์ 2.2 เสนอประสบการณ์ที่คาดหวัง 2.3 เสนอสถานการณ์/ฉาก 2.4 อธิบายภารกิจ/งาน 2.5 ชี้แนะแหล่งความรู้ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก 2.6 ระบุผลที่คาดหวัง	สไลด์คอมพิวเตอร์	ห้องสมุด	10
3.	เผชิญประสบการณ์ 3.1 การเตรียมการนั่งสมาธิ 3.3 การดำเนินการนั่งสมาธิแบบอานาปนสติ	- ประมวลสาระเรื่อง การนั่งสมาธิ	ห้องสมุด มุมวิชาการ	40
4.	รายงานความก้าวหน้าในการเผชิญ ประสบการณ์	-	ห้องสมุด	5
5.	รายงานผลการเผชิญประสบการณ์	-	ห้องสมุด	5
6.	สรุปผลการเผชิญประสบการณ์	-	ห้องสมุด	10
7.	ประเมินหลังเผชิญประสบการณ์ ทำแบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์ ภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ	- - -	ห้องสมุด	10

เส้นทางการเรียน

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

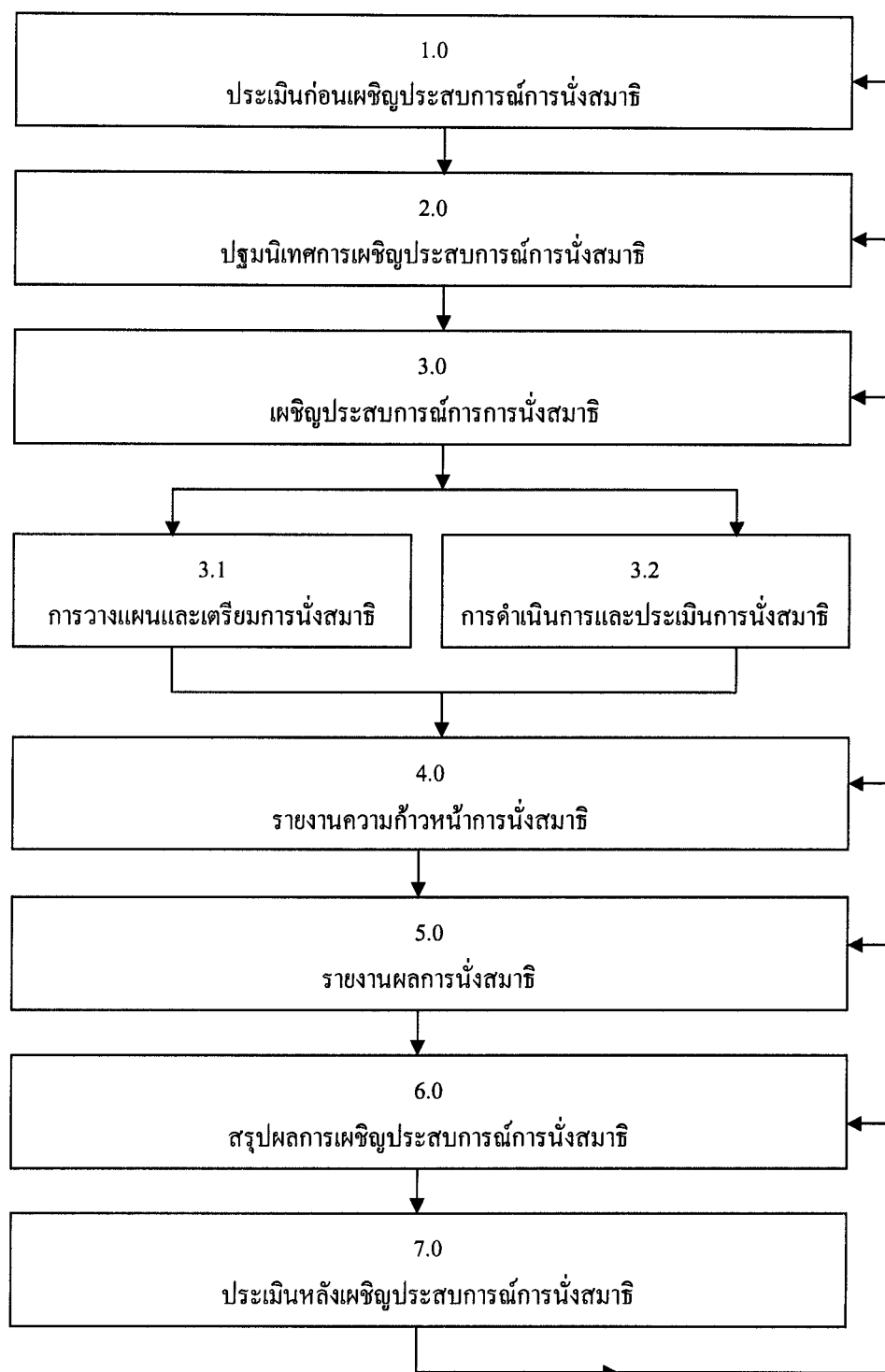
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสงค์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ประสงค์หลักที่ 9.2 การนั่งสมาธิ

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

ประสงค์รองที่ 9.9.1 – 9.9.2

แผนผลิตสื่อ	
สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ	
ประสบการณ์หลักที่ 9.2 การนั่งสมาธิ	
ประสบการณ์รองที่ 9.2.1 – 9.2.2	เวลา 15 นาที

ประเภทสื่อ ประมวลสาระ ☐ มีอยู่แล้ว ☒ ต้องผลิตใหม่

เรื่อง การนั่งสมาธิ

วัตถุประสงค์

หลังจากเผชิญประสบการณ์ “การนั่งสมาธิ” แล้ว ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมาย ประโยชน์ และวิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ และสามารถนั่งสมาธิแบบอานาปานสติได้ถูกต้อง

สรุปเนื้อหา

การนั่งสมาธิ เป็นการนั่งเพื่อทำให้จิตใจสงบ เพื่อพัฒนาให้เกิดปัญญา แนวคิดและประโยชน์ วิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติครอบคลุม เตรียมการนั่งสมาธิ นั่งสมาธิ ตามหลักอานาปานสติ และแผ่เมตตา

แหล่งที่มาของสื่อ

กรมการศาสนา (2540) คู่มือการศึกษานักธรรมและธรรมศึกษาชั้นตรี กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา

ขั้นตอนการผลิต

ขั้นตอนการผลิตประมวลสาระมีขั้นตอนการผลิตครอบคลุม (1) ขั้ววางแผน (2) ขั้วเตรียมการ (3) ขั้วดำเนินการ และ (4) ขั้วประเมิน

1. ขั้ววางแผน

1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน เป็นการศึกษาผู้เรียนในด้านอายุ ความรู้ ความอดทน ความสนใจ และความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

1.2 วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหา เป็นการรวบรวมเนื้อหาสาระจากข้อมูล คือ เอกสารและตำราจากการนั่งสมาธิ จำแนกเนื้อหาออกเป็น 2 หัวเรื่อง คือ (1) ความหมายและประโยชน์ของการนั่งสมาธิ และ (2) วิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ

1.3 กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการคาดหวังผลที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรมที่วัดได้ประกอบด้วย เจื่อนใจ พฤติกรรม และเกณฑ์

2. ขั้นเตรียมการ

2.1 เตรียมบุคลากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด

2.2 เตรียมอุปกรณ์การผลิต ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพรีนเตอร์ เครื่องเย็บกระดาษ
ไม้บรรทัดเหล็ก คัตเตอร์และใบมีด

2.3 เตรียมวัสดุการผลิต ได้แก่ กระดาษถ่ายเอกสาร Size A4 กระดาษโปสเตอร์สีขนาด
Size A4 จำนวน 1 รีม กาวลาเท็กซ์ติดกระดาษ และเทปติดสันประมวลสาระ

3. ขั้นตอนการ

3.1 เขียนแผนผังแนวคิดในรูปแผนภูมิ

3.2 เขียนแผนการสอนประจำหัวเรื่อง ประกอบด้วย หัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์

3.3 เขียนเนื้อหาสาระแบ่งได้ 3 ส่วน คือ ส่วนเกริ่นนำ อธิบายเนื้อหา และสรุป

3.4 จัดทำภาพประกอบเนื้อหา

3.5 ตรวจสอบตัวสะกดและวรรคตอน

3.6 จัดพิมพ์

3.7 เข้าเล่ม

4. ขั้นประเมิน

ผู้ผลิตนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาตรวจสอบ (1) ด้านเนื้อหา ได้แก่ ความถูกต้องของ
เนื้อหาสาระ ความทันสมัยเนื้อหาสาระ การเรียงลำดับเนื้อหาสาระ จากง่ายไปยาก ความเหมาะสมของเนื้อหากับ
ระดับวัยของผู้เรียน และภาษาที่ใช้ และ (2) ภาพประกอบ ได้แก่ ความชัดเจนของภาพประกอบ คำอธิบาย
ภาพประกอบ และความสอดคล้องของภาพประกอบกับเนื้อหา

ทรัพยากรที่ต้องใช้

1. งบประมาณ 1,500 บาท
2. บุคลากร 3 คน
3. อุปกรณ์การผลิต (มีอยู่แล้ว) ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องพรีนเตอร์

แผนผลิตสื่อ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

หน่วยประสบการณ์หลักที่ 9.1 – 9.2

เวลา 10 นาที

ประเภทสื่อ สไลด์คอมพิวเตอร์ ☐ มีอยู่แล้ว ☒ ต้องผลิตใหม่

เรื่อง การปฐมนิเทศประสบการณ์การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

วัตถุประสงค์

หลังจากการปฐมนิเทศประสบการณ์การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ แล้วผู้เรียนสามารถอธิบาย วัตถุประสงค์ ประสบการณ์ บริบท/สถานการณ์ ขั้นตอนการเผชิญประสบการณ์ (ภารกิจและงาน) สื่อ และ เครื่องมือการประเมินได้ถูกต้อง

สรุปเนื้อหา

วัตถุประสงค์ในการเรียน คือ (1) ผู้เรียนสามารถวางแผน เตรียมการ ดำเนินการ และ ประเมินการทำเทปเสียงบทสวดมนต์ได้ และ(2) ผู้เรียนสามารถเตรียมการและนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ ได้ ประสบการณ์ที่ผู้เรียนต้องเผชิญ 2 ประสบการณ์ คือ (1) การจัดทำเทปเสียงการสวดมนต์ และ(2) การ นั่งสมาธิ บริบทในการเผชิญประสบการณ์ คือ มุมวิชาการ และมุมวัสดุอุปกรณ์ สถานการณ์ ผู้เรียนในฐานะสมาชิกโครงการค่ายศากยบุตร ได้รับมอบหมายจากพระวิทยากรให้จัดทำเทปเสียงและฝึกนั่งสมาธิ ภารกิจ ได้แก่ ศึกษาเนื้อหาสาระ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เขียนบท บันทึกเสียง และประเมิน จัดสถานที่นั่งสมาธิ กำหนดลมหายใจ แม่เมตตาและรายงานผล งาน คือ อ่านประมวลสาระ ฟังเทปเสียงฝึกเขียนบท สวดมนต์ อ่านบทสวดมนต์ ฝึกนั่งสมาธิ วิพากษ์ และทำแบบฝึกหัด สื่อที่ใช้ได้แก่ ประมวลสาระ สไลด์ คอมพิวเตอร์ และเทปเสียงการสวดมนต์ การประเมิน จากการทำแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์ และหลังเผชิญประสบการณ์ และจากงานที่กำหนดให้ทำ ได้แก่ เทปเสียงสวดมนต์ การนั่งสมาธิ และทำแบบฝึกหัด

แหล่งที่มาของสื่อ

ขั้นตอนการผลิต

การผลิตสไลด์คอมพิวเตอร์ปฐมนิเทศ มีขั้นตอนการผลิตครอบคลุม (1) ขั้นวางแผน (2) ขั้นเตรียมการ (3) ขั้นดำเนินการ และ (4) ขั้นประเมิน

1. ขั้นวางแผน

1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน เป็นการศึกษาผู้เรียนในด้านอายุ ความรู้ และสติปัญญาทักษะ ความชำนาญ
1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการคาดหวังผลที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรมที่วัดได้ ประกอบด้วย
เงื่อนไข พฤติกรรม และเกณฑ์

1.3 วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาสาระของสไลด์คอมพิวเตอร์ ครอบคลุมวัตถุประสงค์
ประสบการณ์ บริบท/สถานการณ์ ขั้นตอนการหาประสบการณ์ สื่อ/เครื่องมือ และการประเมิน

2. ขั้นเตรียมการ

2.1 เตรียมบุคลากร ในการจัดพิมพ์ 1 คน
2.2 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์

3. ขั้นดำเนินการ

3.1 ออกแบบสไลด์คอมพิวเตอร์
3.2 จัดทำสไลด์คอมพิวเตอร์ตามที่ยกแบบไว้
3.3 ตรวจสอบแก้ไขสไลด์คอมพิวเตอร์
3.4 ทดลองใช้

4. ขั้นประเมิน

ประเมินจากการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ ความทันสมัยของเนื้อหาสาระและ
ภาษาที่ใช้ โดยผู้ผลิตนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาตรวจสอบ
ข้อความในด้านขนาดของข้อความ รูปแบบของข้อความ และความชัดเจนของข้อความ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

ทรัพยากรที่ต้องใช้

1. งบประมาณ 100 บาท
2. บุคลากร 1 คน
3. อุปกรณ์การผลิต (มีอยู่แล้ว) ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ร่างสไลด์คอมพิวเตอร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ประสบการณ์หลักที่ 9.1 –9.2

ความยาว 10 นาที

แผ่นที่ 1

วัตถุประสงค์

1. สามารถวางแผน เตรียมการ ดำเนินการ และ ประเมินการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์ได้
2. สามารถเตรียมการและนั่งสมาธิแบบอานาปนสติได้

แผ่นที่ 2

ประสบการณ์

- 9.1 การจัดทำเทปเสียงการสวดมนต์
- 9.2 การนั่งสมาธิ

แผ่นที่ 3

บริบท

- ห้องสมุด
- มุมวิชาการ
- มุมวัสดุอุปกรณ์

แผ่นที่ 4

สถานการณ์

สมาชิกโครงการปฏิบัติธรรมค่ายพุทธบุตร

ทำเทปเสียงบท
สวดมนต์

ฝึกนั่งสมาธิ

อบรมน้อง ๆ ที่เป็นสมาชิก

แผ่นที่ 5

ภารกิจ

- ศึกษาเนื้อหาสาระ
- จัดหาวัสดุ / อุปกรณ์
- เขียนบท
- บันทึกเสียง
- ประเมิน
- จัดสถานที่นั่งสมาธิ
- กำหนดลมหายใจ
- แผ่เมตตา
- รายงานผล

แผ่นที่ 6

งาน

- อ่านประมวลสาระ
- ฟังเทปเสียง
- ฝึกเขียนบทสวดมนต์
- ฝึกอ่านบทสวดมนต์
- ฝึกนั่งสมาธิ
- วิพากษ์
- ทำแบบฝึกหัด

แผ่นที่ 7

สื่อ

- ประมวลสาระ
- สไลด์คอมพิวเตอร์
- เทปเสียงการสวดมนต์

แผ่นที่ 8

การประเมิน

- การทำแบบทดสอบก่อน และ
หลังเผชิญประสบการณ์
- งานที่กำหนดให้ทำ
- เทปเสียงสวดมนต์
- นั่งสมาธิ
- ทำแบบฝึกหัด

หน่วยประสบการณ์ที่ 14

การทำบุญบ้าน

แผนการสอนแบบอิงประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา
หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เวลา 3 ชั่วโมง

ประสบการณ์

ประสบการณ์หลัก	ประสบการณ์รอง
14.1 การเตรียมการทำบุญบ้าน	14.1.1 การประสานงานกับวัดในการทำบุญบ้าน 14.1.2 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำบุญบ้าน 14.1.3 การเตรียมสถานที่ทำบุญบ้าน 14.1.4 การเตรียมภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมที่ใช้ ทำบุญบ้าน
14.2 การดำเนินการทำบุญบ้าน	14.2.1 การกล่าวคำอาราธนาศีลการถวายภัตตาหาร และเครื่องไทยธรรม 14.2.2 การรับพรพระและกรวดน้ำ

วัตถุประสงค์

1. หลังจากเผชิญประสบการณ์ “การเตรียมการทำบุญบ้าน” แล้ว ผู้เรียนสามารถประสานงานกับวัดในการทำบุญบ้าน เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำบุญบ้าน เตรียมสถานที่ทำบุญบ้าน และเตรียมภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมที่ใช้ทำบุญบ้านได้ถูกต้อง
2. หลังจากเผชิญประสบการณ์ “การดำเนินการทำบุญบ้าน” แล้ว ผู้เรียนสามารถกล่าวคำอาราธนาศีล การถวายภัตตาหารและเครื่องไทยธรรม และการรับพรพระและกรวดน้ำได้ถูกต้อง

ประสบการณ์และบริบท

บริบท

ในการเผชิญประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน ผู้เรียนจะต้องเผชิญประสบการณ์ตามลำดับก่อนหลัง คือ (1) การเตรียมการในการทำบุญบ้าน และ (2) การดำเนินการทำบุญบ้านในการเผชิญประสบการณ์ให้ผู้เรียนศึกษาจากประมวลสาระ ฟังเทปเสียง และชมวีซีดี เตรียมวัสดุที่ใช้ในการเผชิญประสบการณ์ที่มุมวัสดุอุปกรณ์ ดังนี้ ดอกไม้สด พวงหรีด พวงกุหลาบ แป้งสาลี พริก ยาสีฟัน ใบมีดโกน กระดาษแก้ว ริบบิ้น และจานรอง

ในการเตรียมการในการทำบุญบ้าน ใช้ห้องสมุดบริเวณเรือนไทยเป็นสถานที่เผชิญประสบการณ์ศึกษาความรู้จากภูมิวิชาการ จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่มุมวัสดุอุปกรณ์ และแสดงผลงานที่มุมผลงาน

สถานการณ์

ผู้เรียนในฐานะสมาชิกชมรมพระพุทธศาสนา ได้รับมอบหมายจากกรรมการชมรมเผยแพร่กิจกรรมพระพุทธศาสนา จึงได้จัดการทำบุญบ้านขึ้นโดยจะต้องเตรียม และดำเนินการ ทำบุญบ้านขึ้นในวันครบรอบวันเกิดของโรงเรียน

ขั้นตอนการเผชิญประสบการณ์

ขั้นที่ 1 ประเมินก่อนเผชิญประสบการณ์ โดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์

10 ข้อ

ขั้นที่ 2 ปฐมนิเทศการเผชิญประสบการณ์ เป็นขั้นชี้แจงวัตถุประสงค์ ประสบการณ์ บริบท/สถานการณ์ ขั้นตอนการเผชิญประสบการณ์(ภารกิจ/งาน) สื่อ เครื่องมือการประเมิน วัตถุประสงค์ ในการเรียน มีดังนี้ คือ (1) ผู้เรียนสามารถประสานงานกับวัดในการเตรียมการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง (2) ผู้เรียนสามารถเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเตรียมการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง (3) ผู้เรียนสามารถเตรียมสถานที่ในการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง (4) ผู้เรียนสามารถเตรียมภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมที่ใช้ในการเตรียมการในการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง (5) ผู้เรียนสามารถกล่าวคำอาราธนาศีล การถวายภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมได้ถูกต้อง และ (6) ผู้เรียนสามารถรับพรพระและกรวดน้ำได้ถูกต้อง

ประสบการณ์ที่ต้องเผชิญ 2 ประสบการณ์ คือ (1) การเตรียมการในการทำบุญบ้าน และ (2) การดำเนินการในการทำบุญบ้าน

บริบทในการเผชิญประสบการณ์ คือ เรือนไทย มุมวัสดุอุปกรณ์ มุมวิชาการ และมุมผลงาน เวลาที่ใช้ในการเผชิญประสบการณ์ 3 ชั่วโมง

สถานการณ์ ในฐานะสมาชิกชมรมพระพุทธศาสนา ได้รับการมอบหมายจากคณะกรรมการชมรมได้เผยแพร่กิจกรรมพระพุทธศาสนาให้เตรียมการในการทำบุญบ้านในการจัดเตรียมเครื่องไทยธรรมในการทำบุญครบรอบวันเกิดโรงเรียน

ภารกิจ / งาน ในการเผชิญประสบการณ์ครอบคลุมรวบรวมข้อมูลที่จะทำบุญบ้าน ดำเนินการไปวัด จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับพระเจริญพระพุทธมนต์ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับรับพรพระ และกรวดน้ำ จัดหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับผู้ร่วมพิธี การรวบรวมข้อมูลในการทำบุญบ้าน กำหนดสถานที่ที่ใช้ในการทำบุญบ้าน ทำความสะอาดสถานที่การทำบุญบ้าน จัดโต๊ะหมู่บูชา จัดที่สำหรับพระเจริญพระพุทธมนต์ จัดที่สำหรับพระฉันภัตตาหาร จัดที่สำหรับผู้ร่วมทำบุญ กำหนดประเภทอาหารและเครื่องคัมที่ ทำบุญบ้าน เตรียมเครื่องไทยธรรม เตรียมจุดปัจจัย ปฏิบัติการกล่าวคำอาราธนาศีล ปฏิบัติการกล่าวถวายภัตตาหาร การรับพรพระ การกรวดน้ำ และการเสนอผลงาน

สื่อที่ใช้ ได้แก่ ประมวลสาระ เทปเสียง และวีซีดี

การประเมิน จากการทำแบบทดสอบ จากงานที่กำหนดให้ทำ ได้แก่ การทำแบบฝึกหัด จากการทำงานกลุ่ม การจัดเครื่องไทยธรรม และการสังเกตพฤติกรรม

ขั้นที่ 3 เผชิญประสบการณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องเผชิญประสบการณ์ คือ (1) การเตรียมการการทำบุญบ้าน ภารกิจนี้ผู้เรียนจะต้องรวบรวมข้อมูล ประสานงานกับวัดในการทำบุญบ้าน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำบุญบ้าน การเตรียมสถานที่ในการทำบุญบ้าน การเตรียมภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมในการ

ทำนุญบ้าน และ (2) การดำเนินการในการทำนุญบ้าน ซึ่งในภารกิจนี้ผู้เรียนกล่าวคำอาราธนาศีลและถวายภัตตาหาร การรับพรพระและกรวดน้ำ

ขั้นที่ 4 รายงานความก้าวหน้า

เมื่อผู้เรียนได้เผชิญประสบการณ์และประกอบกิจกรรมแต่ละภารกิจและงานแล้ว ผู้เรียนรายงานภารกิจและงานในระยะหนึ่งแล้ว ผู้เรียนรายงานภารกิจและงานความก้าวหน้าเกี่ยวกับการจัดไทยธรรม การจัดสถานที่ และการถวายภัตตาหารการดำเนินการทำนุญบ้านว่าได้ทำภารกิจและงานถึงไหน มีปัญหาอุปสรรค และได้แก้ไขอย่างไร

ขั้นที่ 5 รายงานผลการเผชิญประสบการณ์

เมื่อผู้เรียนได้เผชิญประสบการณ์หลักแต่ละประสบการณ์แล้ว ผู้เรียนต้องรายงานผลการเตรียมการในการทำนุญบ้านและการดำเนินการในการทำนุญบ้าน

ขั้นที่ 6 สรุปการเผชิญประสบการณ์

ครูและผู้เรียนสรุปขั้นตอนการเผชิญประสบการณ์ และชี้แนะแหล่งความรู้เพิ่มเติม

ขั้นที่ 7 ประเมินหลังเผชิญประสบการณ์

เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนทำแบบประเมินหลังเผชิญประสบการณ์ ภาควิชาญจำนวน 10 ข้อ และภาคปฏิบัติจำนวน 1 ข้อ

สื่อและแหล่งประสบการณ์

ลำดับที่	สื่อเผชิญประสบการณ์	แหล่งประสบการณ์
1.	ประมวลสาระ	- ห้องสมุดเรือนไทย
2.	เทพเสียง	- มุมวิชาการ
3.	วีซีดี	
4.	วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการในการทำนุญบ้าน ได้แก่ ดอกไม้สด พวงชักฟอก แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ไข่มุกโกน กระดาษแก้ว ริบบิ้น และจานรอง	- มุมวัสดุอุปกรณ์

การประเมิน

1. จากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเผชิญประสบการณ์
2. จากงานที่กำหนดให้ทำ คือ การทำแบบฝึกหัด การจัดเครื่องไทยธรรม การจัดสถานที่ และ การทำนุญบ้าน
3. จากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

แผนเผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์ที่ 14.1 การเตรียมการทำบุญบ้าน

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

วัตถุประสงค์

1. เมื่อเผชิญประสบการณ์ “การประสานงานกับวัดการทำบุญบ้าน” แล้ว ผู้เรียนสามารถนิมนต์พระและยืมวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการเตรียมการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง
2. เมื่อเผชิญประสบการณ์ “การเตรียมวัสดุอุปกรณ์การทำบุญบ้าน” แล้ว ผู้เรียนสามารถจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทำบุญบ้านได้ถูกต้อง
3. เมื่อเผชิญประสบการณ์ “การเตรียมสถานที่ทำบุญบ้าน” แล้ว ผู้เรียนสามารถจัดเตรียมสถานที่กำหนดสถานที่ ทำความสะอาดสถานที่ จัดโต๊ะหมู่บูชา จัดที่สำหรับพระเจริญพระพุทธมนต์ จัดที่สำหรับพระฉันภัตตาหาร และจัดที่สำหรับผู้ร่วมทำบุญได้ถูกต้อง
4. เมื่อเผชิญประสบการณ์ “การเตรียมภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมในการทำบุญบ้าน” แล้ว ผู้เรียนสามารถกำหนดประเภทอาหาร จัดเตรียมเครื่องไทยธรรม และจัดเตรียมจตุปัจจัยทำบุญบ้านได้ถูกต้อง

ประสบการณ์และบริบท

ก. ประสบการณ์ที่คาดหวัง

เมื่อผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ในการเตรียมการทำบุญบ้านแล้ว ผู้เรียนสามารถเตรียมการทำบุญบ้านได้

ข. บริบท / สถานการณ์

บริบท

ผู้เรียนต้องประสานงานกับวัดในการทำบุญบ้าน เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำบุญบ้าน จัดสถานที่ เตรียมภัตตาหาร และเครื่องไทยธรรมที่ใช้ในการทำบุญบ้าน สถานที่เผชิญประสบการณ์ ได้แก่ ห้องสมุดบริเวณเรือนไทย มุมวิชาการ และมุมวัสดุอุปกรณ์ สิ่งที่คุณเรียนต้องเตรียม ได้แก่ ดอกไม้สด พวงซีกฟอก แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ใบบิดโกน กระดาษแก้ว ธิปุ่น และจานรอง

สถานการณ์

ผู้เรียนในฐานะเป็นกรรมการชมรมพุทธศาสตร์ได้รับมอบหมายจากกรรมการสมาชิกในชมรมให้เตรียมการทำบุญบ้านครบรอบวันเกิดโรงเรียน โดยรูปแบบการเผชิญประสบการณ์กลุ่มละ 5 คน ผู้เรียนต้องดำเนินการ 6 ขั้นตอน คือ (1) อ่านประมวลสาระเรื่อง การทำบุญบ้าน (2) ชมวีซีดี เรื่อง การจัดสถานที่และเครื่องใช้ในการทำบุญบ้าน (3) ประสานกับวัดเพื่อนิมนต์พระและยืมวัสดุอุปกรณ์การทำบุญบ้าน (4) เตรียมวัสดุอุปกรณ์การทำบุญบ้าน (5) เตรียมสถานที่ในการทำบุญบ้าน และ (6) เตรียมภัตตาหารในการทำบุญบ้าน

สิ่งที่พึงระวังในการเผชิญประสบการณ์

1. ขณะเดินหยิบสิ่งของเพื่อจัดเครื่องไทยธรรม ควรระวังอาจหกล้มได้
2. ระวังการเคลื่อนย้ายข้าวของ อาจทำให้ผู้เรียนบาดเจ็บได้

แผนกำกับประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

ประสบการณ์หลักที่ 14.1 การเตรียมการทำบุญบ้าน

ผู้สอน นางสุมาลี คล้ายหิรัญ จำนวน TDL 1 คน SDL 20 คน PDL 4 คน

ลำดับที่	กิจกรรม/ภารกิจ	สื่อ	สถานที่	เวลา (นาที)
1.	ประเมินก่อนเผชิญประสบการณ์	-	ห้องสมุด บริเวณเรือน ไทย	10
2.	ปฐมนิเทศประสบการณ์ 2.1 อธิบายวัตถุประสงค์ของประสบการณ์ 2.7 เสนอประสบการณ์ที่คาดหวัง 2.8 เสนอสถานการณ์/ฉาก 2.9 อธิบายภารกิจ/งาน 2.10 ชี้แนะแหล่งความรู้ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก 2.11 ระบุผลที่คาดหวัง	สไลด์คอมพิวเตอร์	-	10
3.	เผชิญประสบการณ์ 3.1 การประสานงานกับวัดในการทำบุญบ้าน 3.4 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์การทำบุญ 3.5 การเตรียมสถานที่การทำบุญบ้าน 3.6 การเตรียมภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมในการทำบุญบ้าน	- ประมวลสาระ เรื่อง การทำบุญ บ้าน - วิธีดีเรื่อง การจัด สถานที่และ เครื่องใช้ในการ ทำบุญบ้าน	ห้องสมุด	50
4.	รายงานความก้าวหน้าในการเผชิญประสบการณ์	-	-	5
5.	รายงานผลการเผชิญประสบการณ์	-	-	5
6.	สรุปผลการเผชิญประสบการณ์	แผ่นใส	ห้องสมุด	10
7.	ประเมินหลังเผชิญประสบการณ์	-	ห้องสมุด	-

เส้นทางการเรียนและการออกแบบสถานที่เผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

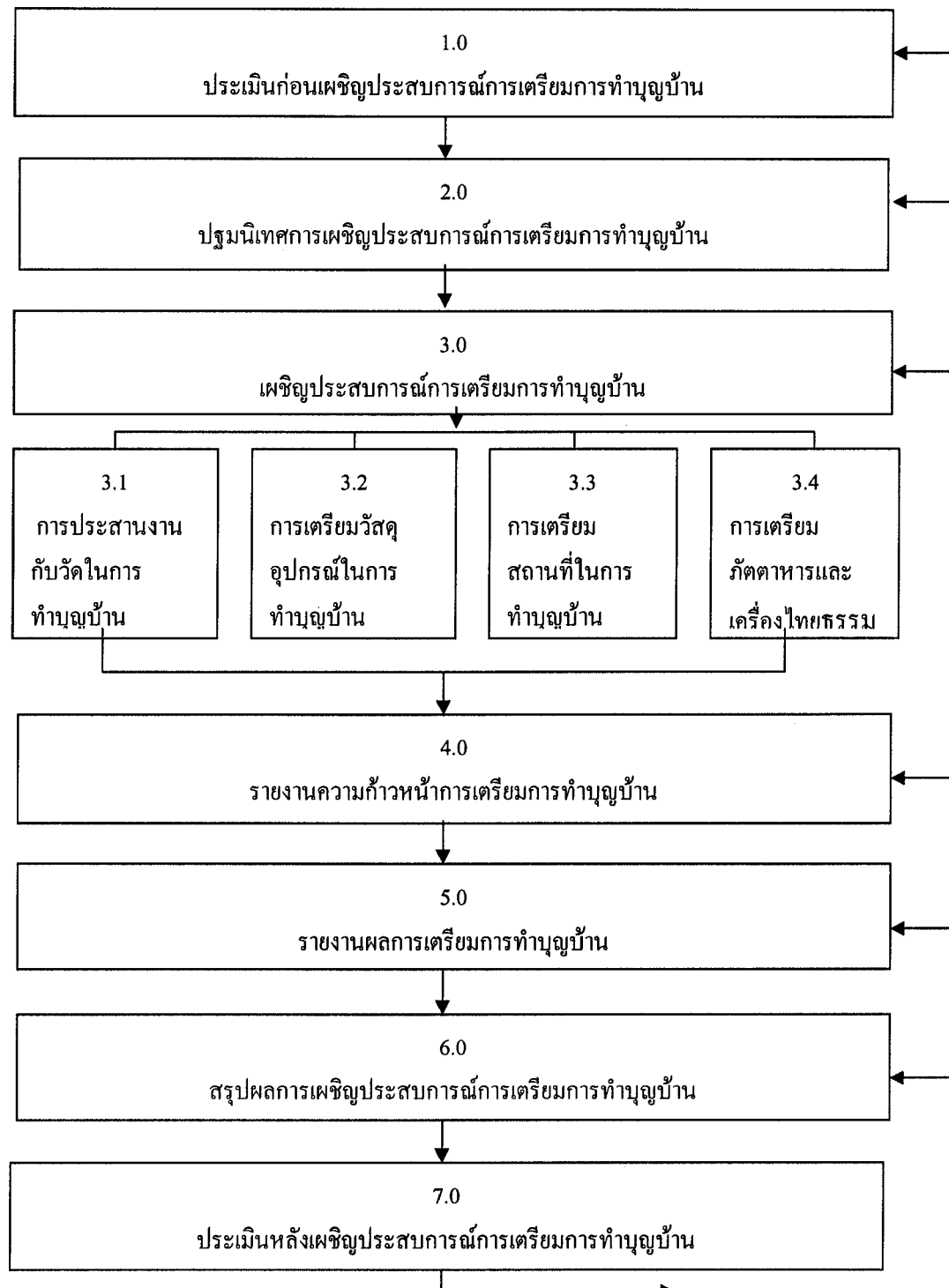
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.1 การเตรียมการทำบุญบ้าน

ประสบการณ์รองที่ 14.1.1 – 14.1.2

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

แผนผลิตสื่อ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.1 การเตรียมการทำบุญบ้าน

ประสบการณ์รองที่ 14.11-14.14

ประเภทสื่อ วิธีคิด ☐ มีอยู่แล้ว ☒ ต้องผลิตใหม่

เรื่อง การจัดสถานที่และเครื่องใช้ในการทำบุญบ้าน

วัตถุประสงค์

หลังจากชมวิธีคิด เรื่อง การจัดสถานที่และเครื่องใช้ในการทำบุญบ้าน แล้ว ผู้เรียนสามารถอธิบายการจัดสถานที่และเครื่องใช้ในการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง

สรุปเนื้อหา

การจัดสถานที่ในการทำบุญบ้าน ควรทำความสะอาดบ้านและตกแต่งสถานที่บริเวณพิธี คือ จัดโต๊ะหมู่บูชา การจัดอาสนะสำหรับพระสงฆ์ เครื่องใช้ในการทำบุญบ้าน ประกอบด้วย เครื่องรับรองพระสงฆ์ มีน้ำร้อน น้ำเย็น กระจาดและภาชนะอุปกรณ์เกี่ยวกับน้ำมนต์ การจัดเครื่องไทยธรรมที่เป็นของใช้และอาหารแห้ง

แหล่งที่มาของสื่อ

กรมการศาสนา (2537) ศาสนพิธีสำหรับครูสอนวิชาพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา
กรมการศาสนา (2541) ศาสนพิธี เล่ม 1-2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา..

ขั้นตอนการผลิต

การผลิตวิธีคิด เรื่อง การจัดสถานที่ และเครื่องใช้ในการทำบุญ มีขั้นตอนการผลิตครอบคลุม

(1) ขั้ววางแผน (2) ขั้วเตรียมการ (3) ขั้วดำเนินการ และ (4) ขั้วประเมิน

1. ขั้ววางแผน

1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน เป็นการศึกษาคูู้เรียนในด้านอายุ ความรู้ และความเชื่อในศาสนา

1.2 วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหา เป็นการนำเนื้อหาสาระรวบรวมได้มาจำแนกได้ 2 ประเด็น

คือ การจัดสถานที่ และเครื่องใช้ในการทำบุญบ้าน

1.3 กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการคาดหวังผลที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรมที่วัดได้ประกอบด้วย

เงื่อนไข พฤติกรรม และเกณฑ์

2. ขั้นเตรียมการ

2.1 เตรียมบุคลากร ได้แก่ ผู้บรรยาย ผู้แสดง ผู้กำกับรายการ และช่างเทคนิค

2.2 เตรียมวัสดุและอุปกรณ์การผลิต ได้แก่ ไมโครโฟน กล้องดิจิทัล เครื่องคอมพิวเตอร์ คิวไฟ และขาตั้งกล้อง

3. ขั้นตอนการ

3.1 เขียนแผนผังรายการ

3.2 เขียนบทวิธีดี

3.3 ตรวจสอบบทและปรับแก้ไข

3.4 บันทึกภาพ

3.5 ลำดับภาพ

3.6 ผสมเสียงบรรยายและเสียงดนตรี

3.7 ตรวจสอบความคมชัดของภาพและเสียง

4. ขั้นประเมิน

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษาตรวจสอบด้านคุณภาพของภาพ ความชัดของภาพ ความต่อเนื่องของการลำดับภาพ ความสอดคล้องของภาพกับเสียงบรรยาย ด้านคุณภาพของเสียง ครอบคลุม ความชัดเจนของเสียง ลักษณะการบรรยาย และความถูกต้องของการออกเสียงอักขรวิธี ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และภาษาที่ใช้

ทรัพยากรที่ใช้

1. งบประมาณ 8,000 บาท
2. บุคลากร 4 คน
3. อุปกรณ์การผลิต ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และกล้องดิจิทัล

บทวิธีคดี

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.1 การเตรียมการในการทำบุญบ้าน

เรื่อง การจัดสถานที่และเครื่องใช้ในการทำบุญบ้าน

ลำดับที่	แหล่งภาพ	ภาพ	เสียง	เวลา
1.	VTR	FI พื้นชมพูตัวอักษรเหลือง ใต้เต็ลวิธีคดีประกอบการสอน	FI คนตรีประจำรายการ FO คนตรีประจำรายการ	10
	CG1			
	CG2	กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม		
	CG3	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		
	CG4	เรื่อง การจัดสถานที่และเครื่องใช้ ในการทำบุญบ้าน FO		
2.	VTR	FI	FI คนตรีประกอบ บรรยาย การทำบุญ เป็น ประเพณีของ พุทธศาสนิกชนที่จัดขึ้นที่ บ้านเพื่อความเป็นสิริ มงคลและความสุขใน ครอบครัว	
		LS พระสวดมนต์		
		MS คนหลายคนกำลังพนมมือ ไหว้พระ		
3	VTR	MS การจัดสถานที่	ในการทำบุญบ้านต้องจัด สถานที่ จัดโต๊ะหมู่บูชา จัด อาสนะสำหรับพระสงฆ์ เครื่องใช้ในการทำบุญ บ้านและการจัดเครื่องไทย ธรรม	
		MS โต๊ะหมู่บูชา อาสนะ, เครื่องใช้ในการทำบุญบ้าน เครื่องไทยธรรมที่		

ลำดับที่	แหล่งภาพ	ภาพ	เสียง	เวลา
4.	VTR	MS กวาดบริเวณที่จะปูอาสนะ	การจัดสถานที่ในการ ทำบุญบ้าน ควรทำความสะอาด สะอาดบ้านและตกแต่ง สถานที่บริเวณพิธี	
		MS แต่งโต๊ะหมู่บูชา		
5.	VTR	MS วางโต๊ะหมู่บูชา	การจัดโต๊ะหมู่บูชา เป็นการจัดเตรียมที่ตั้ง พระพุทธรูปพร้อมทั้ง เครื่องบูชาที่จำเป็นได้แก่ พระพุทธรูป แจกันดอกไม้ อย่างน้อย 1 คู่ เชิงเทียน อย่างน้อย 1 คู่ กระจก 1 กระจก	
		MS วางพระพุทธรูปเรียบร้อยแล้ว		
		MS แจกันดอกไม้ เชิงเทียน กระจก		
6.	VTR	MS โต๊ะหมู่ 5	การจัดโต๊ะหมู่ 5 ใช้เครื่อง บูชา แจกัน 2 คู่ พาน ดอกไม้ 5 พาน เชิงเทียน 3 คู่ หรือ 4 คู่ กระจก 1 กระจก	
		CU การวาง แจกัน พานดอกไม้ เชิงเทียน กระจก		
7.	VTR	MS โต๊ะหมู่ 7	การจัดโต๊ะหมู่ 7 ใช้เครื่อง บูชา แจกัน 2 คู่ พาน ดอกไม้ 5 พาน เชิงเทียน 4 คู่ หรือ 5 คู่ กระจก 1 กระจก	
		CU การวาง แจกัน พานดอกไม้ เชิงเทียน กระจก		
8.	VTR	MS โต๊ะหมู่ 9	การจัดโต๊ะหมู่ 9 ใช้เครื่อง บูชา แจกัน 3 คู่ พาน ดอกไม้ 7 พาน เชิงเทียน 5 คู่ หรือ 6 คู่ กระจก 1 กระจก	
		CU การวาง แจกัน พานดอกไม้ เชิงเทียน กระจก		

ลำดับที่	แหล่งภาพ	ภาพ	เสียง	เวลา
9.	VTR	MS พระสงฆ์นั่งบนอาสนะ	การจัดอาสนะสำหรับ พระสงฆ์ เป็นการยกพื้น อาสนะให้สูงขึ้นโดยใช้พรม หรือเสื่อปูลาดก่อนที่จะนำ อาสนะพระสงฆ์มาวางไว้บน เสื่อ ทั้งนี้เพื่อเป็นการ ยกระดับการนั่งของพระสงฆ์ ให้สูงกว่าฆราวาส	
		MS การปูอาสนะพระสงฆ์		
		MS การปูเสื่อของฆราวาส		
		MS คนปูเสื่อและวางพรม		
10.	VTR	LS เครื่องใช้ในการทำนุญบ้าน หลายประเภทรวมกัน	เครื่องใช้ในการทำนุญบ้าน ประกอบด้วย เครื่องรับรอง พระสงฆ์ มีน้ำร้อน น้ำเย็น กระโถน จัดวางไว้ด้าน ขวามือของพระสงฆ์	
		CU น้ำร้อน น้ำเย็น กระโถน		
		MS คนวางกระโถนด้านขวามือ ของพระสงฆ์		
11.	VTR	MS ภาพขณะอุปการณ์เกี่ยวกับ น้ำมันด	และภาพขณะอุปการณ์เกี่ยวกับ น้ำมันด มีบาตรพระ และ ห้อยคา 1 กำ เทียนสีขาว สายสัญญาณ	
		CU บาตรพระ เทียนสีขาว สายสัญญาณ ห้อยคา 1 กำ		
12.	VTR	CU ค่ายสายสัญญาณบนพาน	ค่ายสายสัญญาณในงานมงคล มักใช้สายสัญญาณ 9 เส้น ค่าย สายสัญญาณ เริ่มต้นวงที่ฐาน พระพุทธรูป รอบบ้าน เวียน ขวามือบรรจบที่พระพุทธรูป	
		MS การวางสายสัญญาณที่ฐาน พระพุทธรูป เวียนขวาให้มา บรรจบที่พระพุทธรูป		
13.	VTR	LS กลุ่มเครื่องไทยธรรม	การจัดเครื่องไทยธรรม เป็น การจัดของทำนุญหรือของ ถวายพระที่จำเป็นสำหรับ พระสงฆ์	
		MS คนจัดเครื่องไทยธรรม(ไม่มี พระอยู่)		
		MS คนยกเครื่องไทยธรรมตั้ง หน้า		

ลำดับที่	แหล่งภาพ	ภาพ	เสียง	เวลา
14.	VTR	CU ใบมีดโกน สบู่ ผงซักฟอก แปรงสีฟัน วางไว้ในถาดอย่าง สวยงาม	เครื่องไทยธรรมที่เป็นของใช้ และอาหารแห้ง ได้แก่ กระดาศทิชชู แปรงสีฟัน รูป ผงซักฟอก สบู่ เป็นต้น จะยก เครื่องไทยธรรมตั้งไว้ ตรงหน้าพระสงฆ์ทุกรูป สำหรับจุดปัจจัยคือเงิน จะใส่ ซองถวายพร้อมกับเครื่อง ไทยธรรม	
		MS คนห่อเครื่องไทยธรรม		
		MS คนใส่เงินในซอง		
		CU ถาดใส่เงิน		
15.	VTR	LS ใต้หมู่บูชา ลาดอาสนะที่ปู เครื่องไทยธรรม	ก่อนทำบุญบ้าน เจ้าภาพต้อง จัดเตรียมสถานที่ และ เครื่องใช้ให้พร้อมเพื่อแสดง ให้เห็นถึงความตั้งใจในการ ทำบุญครั้งนี้	
		LS คนจัดข้าวของในการทำบุญ		
16	CG	FI สุมาลี คล้ายหิรัญ บทวิษิตี / ควบคุมการผลิต	FI คนตรีประจำรายการ	
		FO	FO	

บทวิธีดี

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.2 การดำเนินการทำบุญบ้าน

เรื่อง การทำบุญบ้าน

ลำดับที่	แหล่งภาพ	ภาพ	เสียง	เวลา
1.	VTR	FI พื้นชมพูตัวอักษรเหลือง ไตเติ้ล วิธีดีประกอบการสอน	FI คนตรีประจำรายการ	10
	CG1			
	CG2	กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม		
	CG3	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		
	CG4	เรื่อง การทำบุญบ้าน FO	FO คนตรีประจำ รายการ	
2.	VTR	FI MS เจ้าภาพยกอาหารมาวางตรง หน้าพระสงฆ์	FI คนตรีประกอบ บรรยาย การทำบุญบ้าน เป็นพิธีกรรมทางศาสนา ที่จัดขึ้นที่บ้านกิจกรรมที่ ต้องดำเนินการ คือ การ ต้อนรับพระ เริ่มพิธี ทำบุญบ้าน การถวาย ภัตตาหาร การบูชาข้าว พระ การประเคน การ ถวายเครื่องไทยธรรม การกรวดน้ำ การ ประพรมน้ำมนต์	
		S / I กิจกรรมทำบุญบ้าน		

ลำดับที่	แหล่งภาพ	ภาพ	เสียง	เวลา
3	VTR	MS พระสงฆ์นั่งอาสนะ	ขั้นแรก คือ การต้อนรับพระ เมื่อพระสงฆ์มาถึงบ้านควร นิมนต์ให้เขานั่งที่อาสนะจัด ไว้แล้วประเคนเครื่องรับรอง ได้แก่ น้ำร้อน น้ำเย็น	
		S / I ชั้นที่ 1 การต้อนรับพระ		
		MS ประเคนน้ำ		
4	VTR	MS เจ้าภาพจุดธูปเทียนบูชาพระ	เสียงประกอบ ขั้นตอน เริ่มพิธีทำบุญบ้าน เจ้าภาพจุดธูปเทียนบูชาพระ แล้วอาราธนาศีล 5 รับศีล เสียงประกอบ แล้วอาราธนาพระปริตร พระสงฆ์เริ่มเจริญพระพุทธ มนต์ เมื่อถึงบทขอเสวนา จ พา ลანัง จะจุดเทียนน้ำมันต์ และเจริญพระพุทธมนต์ต่อ จนขึ้นต้นบท พาหุง...เจ้าภาพ จะเริ่มตักบาตรพระ	
		LS พระพุทธรูป		
		S / I ชั้นที่ 2 เริ่มพิธีทำบุญบ้าน		
		MS มัคทายกอาราธนาศีล		
		MS มัคทายกอาราธนาพระปริตร		
		MS พระสงฆ์จุดเทียนน้ำมันต์		
		MS เจ้าภาพตักบาตร		
5.	VTR	MS เจ้าภาพยกอาหาร	กล่าวคำถวาย เมื่อพระสงฆ์ เจริญพระพุทธมนต์แล้ว เจ้าภาพจะยกเฉพาะอาหาร ความวางตรงหน้าพระสงฆ์ กล่าวคำถวายทาน เมื่อ พระสงฆ์ฉันอาหารแล้วเสร็จ ก็นำอาหารหวานมาประเคน พระในลำดับต่อไป	
		MS พระสงฆ์จัดที่นั่งยกอาหาร ประเภทอื่นประเคน		
		S / I ชั้นที่ 3 การถวายภัตตาหาร	ขั้นตอนการประเคนพระ เจ้าภาพและผู้ร่วมงานจะ ประเคนภัตตาหารถวายพระ โดยห่างจากพระสงฆ์ใน ระยะ 1 ศอก	
		MS เจ้าภาพประเคนพระเอง		
		MS คนอื่นประเคนอาหาร		
		S / I ชั้นที่ 4 การประเคนพระ		

ลำดับที่	แหล่งภาพ	ภาพ	เสียง	เวลา
6.	VTR	DISS MS เข้าภาพตั้งข้าวพระพุทธรูปบนผ้าขาว	ขึ้นตอน การบูชาข้าวพระพุทธรูป เจ้าภาพควรตั้งข้าวพระพุทธรูปไว้หน้าเครื่องบูชาได้แก่ โต๊ะหมู่โดยวางไว้บนที่ตั้งหรือผ้าขาว ห้ามวางกับพื้น เจ้าภาพบูชาด้วยการตั้งใจนึกหรือกล่าวคำถวายว่า อมัง สุขะปัญชะนะสัม ปันนัง สาลินัง โกชะนัง อุทะกัง วะรัง พุทธัสสะ ปุเชมิ และลาข้าวพระพุทธรูปเมื่อเสร็จพิธีแล้วว่า เสด็จ มั่งคะลัง ยาจามิ	
		S / I การบูชาข้าวพระพุทธรูป		
		MS เจ้าภาพกล่าวคำถวาย DISS		
		MS เจ้าภาพกล่าวคำลาข้าวพระพุทธรูป		
7	VTR	MS คนยกเครื่องไทยธรรมไว้ข้างหน้า	ขึ้นตอน การถวายเครื่องไทยธรรม เมื่อพระสงฆ์ฉันภัตตาหารเสร็จ จะยกเครื่องไทยธรรมพร้อมปัจจัย	
		S / I การถวายเครื่องไทยธรรม		
8		MS เข้าภาพประเคนเครื่องไทยธรรม / MS คนอื่นประเคน		
9.		MS เจ้าภาพกรวดน้ำ	เสียงประกอบ ขึ้นตอน การกรวดน้ำ เมื่อถวายเครื่องไทยธรรมเสร็จแล้ว เจ้าภาพกรวดน้ำเมื่อพระสงฆ์กล่าวอนุโมทนาว่า ยถา วริหา...เริ่มรินน้ำที่สะอาดลงในภาชนะรองรับ พร้อมกับนีกุศิณส่วนกุศล เมื่อพระสงฆ์เริ่มสวดว่า สัพพัตติโย ...เทน้ำให้หมดแล้ว ประนมมือฟังพระ	
		S / I การกรวดน้ำ		
		MS เทน้ำหมดและพนมมือ		

ลำดับที่	แหล่งภาพ	ภาพ	เสียง	เวลา
10	VTR	MS คนนำภาชนะน้ำมันต์ถวาย พระสงฆ์	ขึ้นตอน การประพรมน้ำมันต์ เมื่อพระสงฆ์อนุโมทนาจบ นำภาชนะน้ำมันต์ถวาย พระสงฆ์รูปที่เป็นหัวหน้าให้ ท่านประพรมน้ำมันต์เพื่อเป็น สิริมงคล เป็นการสิ้นสุดพิธี ทำบุญบ้าน	
		MS พระประพรมน้ำมันต์		
		S / I พระประพรมน้ำมันต์		
11	CG	FI สุมาลี คล้ายหิรัญ บพิริยชาติ / ควบคุมการผลิต	FI คนตรีประจำรายการ	
		FO	FO	

แผนเผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์ที่ 14.2 การดำเนินการทำบุญบ้าน

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

วัตถุประสงค์

1. เมื่อเผชิญประสบการณ์เรื่อง “การกล่าวคำอาราธนาศีลและถวายภัตตาหาร “แล้ว ผู้เรียนสามารถกล่าวคำอาราธนาศีลและถวายภัตตาหารได้ถูกต้อง
2. เมื่อเผชิญประสบการณ์เรื่อง “การรับพรพระและการกรวดน้ำ” แล้ว ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกรับพรพระและการกรวดน้ำได้ถูกต้อง

ประสบการณ์และบริบท

ก. ประสบการณ์ที่คาดหวัง

ผู้เรียนผ่านประสบการณ์ทำบุญบ้านแล้วผู้เรียนจัดการทำบุญบ้านได้

ข. บริบท / สถานการณ์

บริบท

ผู้เรียนต้องกล่าวคำอาราธนาศีลและถวายภัตตาหาร และการรับพรพระและกรวดน้ำ ณ ห้องสมุดบริเวณเรือนไทย มุมวิชาการ ผู้เรียนต้องเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ ได้แก่ โต๊ะหมู่บูชา และที่กรวดน้ำ

สถานการณ์

ผู้เรียนในฐานะสมาชิกชมรมพระพุทธศาสนา ได้รับมอบหมายจากกรรมการพระพุทธศาสนา ได้จัดกิจกรรมทำบุญบ้าน โดยมีรูปแบบการเผชิญประสบการณ์เป็นกลุ่ม ผู้เรียนต้องดำเนินการทำบุญบ้านตามลำดับขั้นตอน คือ (1) กล่าวคำอาราธนาศีล (2) ถวายภัตตาหาร (3) รับพรพระ (4) กรวดน้ำ และ (5) วิพากษ์

แผนกำกับประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

ประสบการณ์หลักที่ 14.2 การดำเนินการทำบุญบ้าน

ผู้สอน นางสุมาลี คล้ายหิรัญ จำนวน TDL 1 คน SDL 20 คน PDL 4 คน

ลำดับที่	กิจกรรม/ภารกิจ	สื่อ	สถานที่	เวลา (นาที)
1.	ประเมินก่อนเผชิญประสบการณ์		-	-
2.	ปฐมนิเทศประสบการณ์ 2.1 อธิบายวัตถุประสงค์ของประสบการณ์ 2.12 เสนอประสบการณ์ที่คาดหวัง 2.13 เสนอสถานการณ์/ฉาก 2.14 อธิบายภารกิจ/งาน 2.15 ชี้แนะแหล่งความรู้ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก 2.16 ระบุผลที่คาดหวัง	แผ่นใส	ห้องสมุด	7
3.	เผชิญประสบการณ์ 3.1 การกล่าวคำอาราธนาศีลและถวายภัตตาหาร 3.2 การรับพรพระและการกรวดน้ำ	- ประมวลสาระเรื่อง การทำบุญบ้าน	ห้องสมุด มุมวิชาการ	53
4.	รายงานความก้าวหน้าในการเผชิญประสบการณ์	-	ห้องสมุด	5
5.	รายงานผลการเผชิญประสบการณ์	-	ห้องสมุด	5
6.	สรุปผลการเผชิญประสบการณ์	แผ่นใส	ห้องสมุด	10
7.	ประเมินหลังเผชิญประสบการณ์ ทำแบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์	-	ห้องสมุด	10

เส้นทางการเรียนและการออกแบบสถานที่เผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

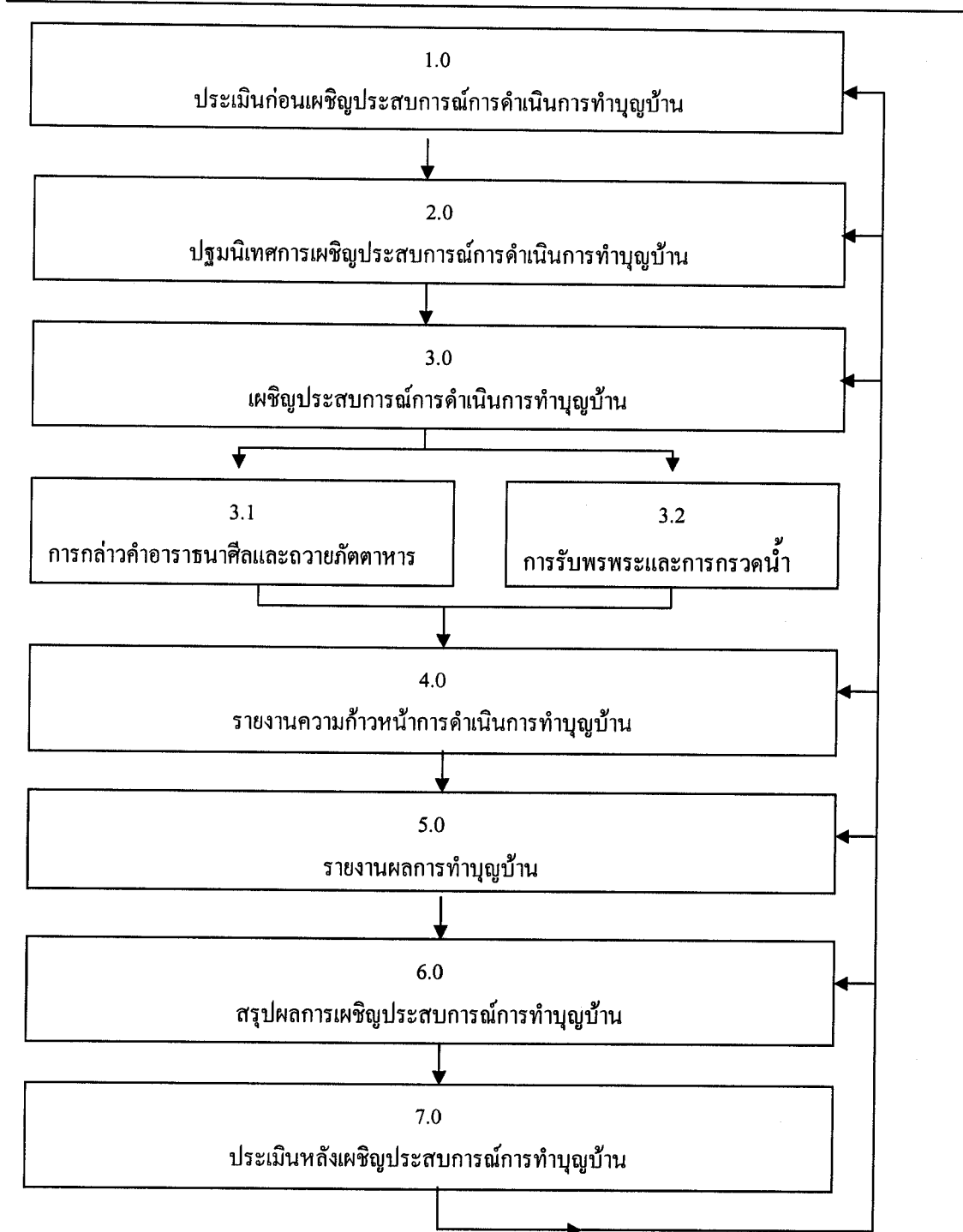
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.2 การดำเนินการทำบุญบ้าน

ประสบการณ์รองที่ 14.2.1 – 14.2.2

เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

แผนผลิตสื่อ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

หน่วยประสบการณ์หลักที่ 14.2 การดำเนินการทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.2 – 142.2

ประเภทข้อ ประมวลสาระ ☐ มีอยู่แล้ว ☒ ต้องผลิตใหม่

เรื่อง คำอาราธนาและการกรวดน้ำและการรับพรพระในการทำบุญบ้าน

วัตถุประสงค์

1. หลังจากศึกษาเรื่อง “คำอาราธนาในการทำบุญบ้าน” แล้ว ผู้เรียนสามารถกล่าวและแปลคำอาราธนาในการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง
2. หลังจากศึกษาเรื่อง “การกรวดน้ำและรับพรพระ” แล้ว ผู้เรียนสามารถอธิบายวิธีการกรวดน้ำและรับพรพระในการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง

สรุปเนื้อหา

คำอาราธนา คือ คำเชื้อเชิญหรืออ้อนวอนหรือนิมนต์พระสงฆ์ให้ทำกิจกรรมนี้ประกอบในการพิธีทำบุญบ้าน การกรวดน้ำเป็นการแผ่ส่วนบุญให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว โดยใช้น้ำที่บริสุทธิ์รินใส่ภาชนะที่รองรับถ้าไม่มีน้ำต้องตั้งใจนึกอุทิศบุญให้แก่ญาติผู้ล่วงลับก็ได้รับส่วนการรับพรพระเป็นการรับคำแสดงความปรารถนาดีและเลือกขอของที่ตนปรารถนา จากพระสงฆ์ที่สวดมนต์ให้

แหล่งที่มา

กรมการศาสนา (2541) ศาสนพิธี เล่ม 1. เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา

กรมการศาสนา (2537) ศาสนพิธีสำหรับครูสอนวิชาพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา

ขั้นตอนการผลิต

การผลิตประมวลสาระการทำบุญมีขั้นตอนการผลิตครอบคลุม (1) ขั้นวางแผน (2) ขั้นเตรียมการ (3) ขั้นดำเนินการ และ (4) ขั้นประเมิน

1. ขั้นวางแผน

1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน เป็นการศึกษาผู้เรียนในด้านอายุ ความรู้ และความเชื่อใน

พระพุทธศาสนา

1.2 วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาสาระ เป็นการรวบรวมเนื้อหาสาระจากแหล่งข้อมูลคือ เอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการทำนุญบ้าน จำนวนเนื้อหาออกเป็น 4 หัวเรื่อง คือ

1.2.1 ความหมายและความสำคัญของการทำนุญบ้าน

1.2.2 เครื่องใช้ในการทำนุญบ้าน

1.2.3 การจัดสถานที่ในการทำนุญบ้าน

1.2.4 ภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมในการทำนุญบ้าน

1.3 กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการคาดหวังผลที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรมที่วัดได้ประกอบด้วย เจื่อนใจ พฤติกรรม และเกณฑ์ ที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลังจากศึกษาประมวล

2. ขั้นตอนเตรียมการ ในการผลิตประมวลสาระมีการเตรียมการดังนี้

2.1 เตรียมบุคลากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด

2.2 เตรียมอุปกรณ์การผลิต ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้นเตอร์ เครื่องเย็บกระดาษ ไม้บรรทัดเหล็ก และใบมีด

2.3 วัสดุการผลิต ได้แก่ กระดาษถ่ายเอกสาร A 4 กระดาษโปรสเตอร์สี กาวลาเท็ก และเทปติดสันประมวลสาระ

3. ขั้นตอนดำเนินการ

3.1 เขียนแผนผังแนวคิดในรูปแผนผัง

3.2 เขียนแผนการสอนประจำตอน ประกอบด้วย หัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์

3.3 เขียนเนื้อหาสาระ แบ่งได้ 3 ส่วนคือ ส่วนเกริ่นนำ อธิบายเนื้อหา และสรุป

3.4 จัดทำภาพประกอบเนื้อหา

3.5 ตรวจสอบ ตัวสะกด และวรรคตอน

3.6 จัดพิมพ์

3.7 เข้าเล่ม

4. ขั้นตอนการประเมินสื่อ

ผู้ผลิตให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาตรวจสอบด้านเนื้อหา ครอบคลุม ความถูกต้องของเนื้อหา สาระ การเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ความทันสมัยของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษาตรวจสอบในด้านภาพประกอบ ครอบคลุม ความชัดเจนของภาพประกอบ ขนาดของภาพประกอบ และความสอดคล้องของภาพประกอบกับเนื้อหา

ทรัพยากรที่ต้องใช้

1. งบประมาณ 2,000 บาท

2. บุคลากร 1 คน

3. อุปกรณ์การผลิต ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องปริ้นเตอร์

ประมวลสาระ
หน่วยที่ 14 การทำบุญบ้าน
ผู้เขียน สุมาลี กล้ายิทธิธู

คำนำ

ประมวลสาระเล่มนี้ผู้เขียนจัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อหลักให้ผู้เรียนใช้สำหรับการเผชิญประสบการณ์ หน่วยที่ 14 การทำบุญบ้าน การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำบุญบ้าน เนื้อหาครอบคลุม (1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำบุญบ้าน ประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญของการทำบุญบ้าน เครื่องใช้ในการทำบุญบ้าน การจัดสถานที่ที่ใช้ในการทำบุญบ้าน ภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมที่ใช้ในการทำบุญบ้าน และ (2) คำอาราธนาในการทำบุญบ้าน การรับพรพระ และกรวดน้ำ ประกอบด้วย คำอาราธนาในการทำบุญบ้าน และ การกรวดน้ำและรับพรพระ

ผู้เขียนหวังว่า ประมวลสาระ เรื่อง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำบุญบ้าน จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

สุมาลี คล้ายหิรัญ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	198
คำชี้แจง	200
แผนผังแนวคิดตอนที่ 14.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำบุญบ้าน	201
แผนการสอนตอนที่ 14.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำบุญบ้าน	202
เรื่องที่ 14.1.1 ความหมายการทำบุญบ้านและประเภทการทำบุญบ้าน	203
เรื่องที่ 14.1.2 เครื่องใช้ในการทำบุญบ้าน	204
เรื่องที่ 14.1.3 การจัดสถานที่ในการทำบุญบ้าน	206
เรื่องที่ 14.1.4 ภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมที่ใช้ในการทำบุญบ้าน	210
แผนผังแนวคิดตอนที่ 14.2 คำอาราธนาและการกรวดน้ำและการรับพรพระในการทำบุญบ้าน	213
แผนการสอนตอนที่ 14.2 คำอาราธนาและการกรวดน้ำและการรับพรพระในการทำบุญบ้าน	214
เรื่องที่ 14.2.1 คำอาราธนาในการทำบุญบ้าน	215
เรื่องที่ 14.2.2 กรวดน้ำและรับพรพระ	218

คำชี้แจง

ในการศึกษาประมวลสาระ หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำนุญบ้าน มีโครงสร้างเนื้อหาสาระประกอบด้วย (1) ส่วนประกอบของประมวลสาระ และ (2) วิธีการใช้ประมวลสาระ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ส่วนประกอบของประมวลสาระ

การศึกษาประมวลสาระ หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำนุญบ้าน ประกอบด้วย แผนผังแนวคิด แผนการสอนประจำหัวเรื่อง และเนื้อหาสาระ

1.1 แผนผังแนวคิด เป็นส่วนที่แสดงถึงขอบข่ายของเนื้อหาสาระ

1.2 แผนการสอนประจำหัวเรื่อง ประกอบด้วย หน่วยแนวคิด และวัตถุประสงค์

1.2.1 หน่วย หรือ บทเรียน ประกอบด้วย ชื่อหน่วย และชื่อเรื่องของหน่วย

1.2.2 หัวเรื่อง เป็นการกำหนดเรื่องย่อยของเนื้อหาสาระที่มีความต่อเนื่องกัน มี 2 สาระ ประกอบด้วย (1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำนุญบ้าน ได้แก่ ความหมายและความสำคัญของการทำนุญบ้าน เครื่องใช้ในการทำนุญบ้าน การจัดสถานที่ในการทำนุญบ้าน และภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมในการทำนุญบ้าน และ (2) คำอาราธนาในการทำนุญบ้านและการรับพรพระและกรวดน้ำ ได้แก่ คำอาราธนาในการทำนุญบ้าน และการรับพรพระและกรวดน้ำ

1.2.3 แนวคิด เป็นการนำคำสำคัญ หรือคำหลักที่เกี่ยวกับเนื้อหาสาระในแต่ละหัวเรื่องมาเสนอเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจเรื่องนั้น ๆ อย่างชัดเจน

1.2.4 วัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้การสอนโดยมุ่งที่ผลของการกระทำหรือพฤติกรรมของผู้เรียนภายใต้เงื่อนไข พฤติกรรม และเกณฑ์ซึ่งกำหนดไว้

1.3 เนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระในแต่ละหัวเรื่อง ประกอบด้วย (1) การนำเข้าสู่เรื่อง (2) อธิบายเนื้อหาสาระ (3) สรุปเนื้อหาโดยนำแนวคิดมาสรุป

2. วิธีการใช้ประมวลสาระ มีขั้นตอนการใช้ ดังนี้

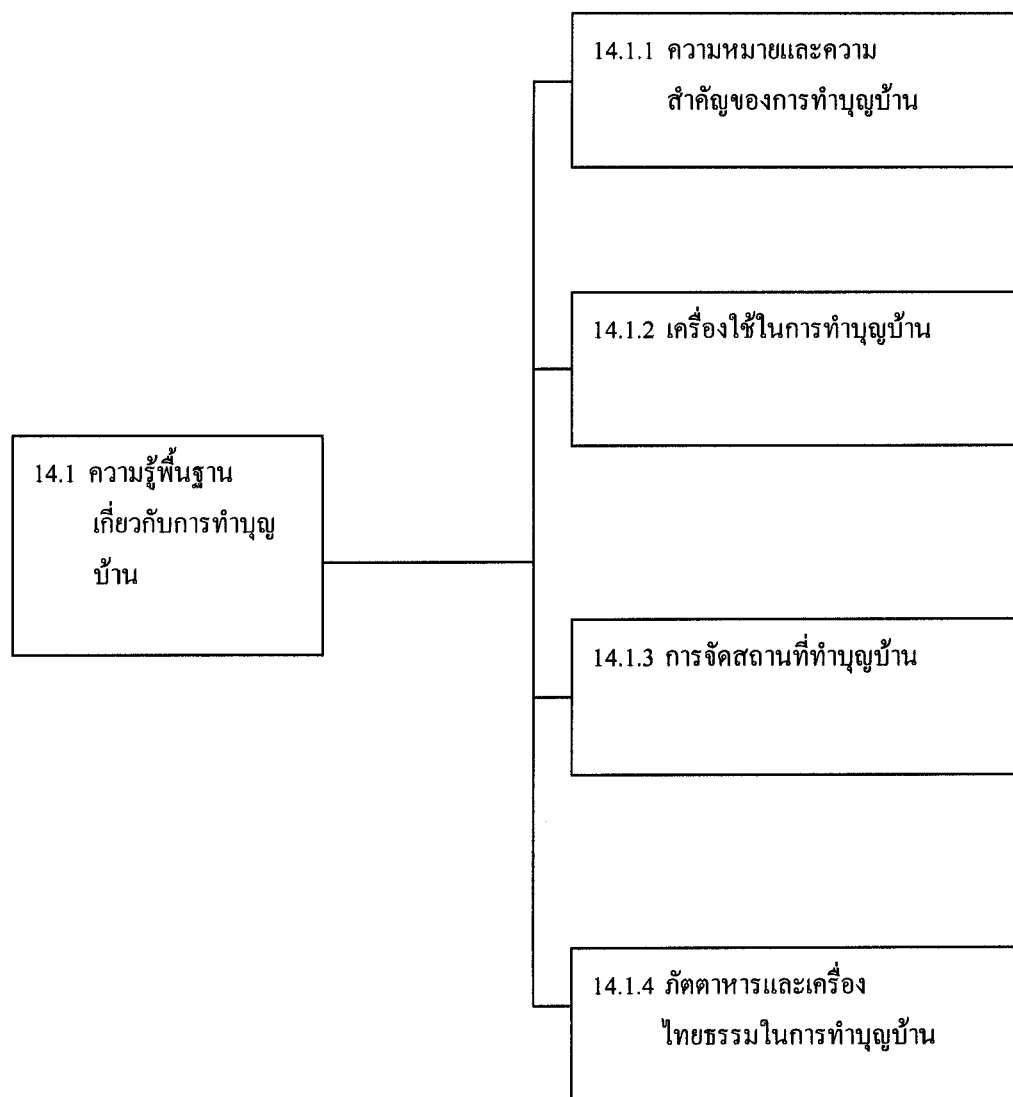
2.1 ศึกษาแผนผังแนวคิด

2.2 อ่านแผนการสอนประจำหัวเรื่อง

2.3 อ่านเนื้อหาสาระอย่างละเอียดทุกหัวเรื่อง

นอกจากนี้ ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองตามขั้นตอนของเนื้อหาสาระตามหัวเรื่องได้หลายครั้ง จนกว่าจะเข้าใจ และศึกษาไปพร้อมกับชมวีซีดี โดยมีสื่อประกอบการเรียน คือ วีซีดี เรื่อง การทำนุญบ้าน จะช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แผนผังแนวคิด

แผนการสอนประจำหัวเรื่อง

โปรดอ่านหัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ แล้วจึงศึกษารายละเอียดของเนื้อหาในหัวเรื่องที่

14.1.1 - 14.1.4

หัวเรื่อง

- 14.1.1 ความหมายและความสำคัญของการทำบุญบ้าน
- 14.1.2 เครื่องใช้ในการทำบุญบ้าน
- 14.1.3 การจัดสถานที่ในการทำบุญบ้าน
- 14.1.4 ภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมในการทำบุญบ้าน

แนวคิด

1. การทำบุญบ้าน เป็นการนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์และถวายภัตตาหาร โดยใช้สถานที่คือที่บ้านของเจ้าภาพ (ผู้เลี้ยงพระ) เป็นที่จัดพิธี
2. เครื่องใช้สำหรับทำบุญบ้านจำแนกเป็นเครื่องใช้สำหรับพิธีทางสงฆ์และเครื่องใช้สำหรับเจ้าภาพและผู้มาร่วมงาน
3. การจัดสถานที่ในการทำบุญบ้านครอบคลุม การปูอาสนะพระสงฆ์ การปูเสื่อสำหรับผู้มาร่วมทำบุญบ้าน และการจัดโต๊ะหมู่บูชา
4. ภัตตาหารในการทำบุญบ้านประกอบด้วยอาหารและเครื่องดื่ม เครื่องไทยธรรม ประกอบด้วยเครื่องไทยธรรมที่เป็นสิ่งของ และจตุปัจจัย

วัตถุประสงค์

1. หลังจากศึกษาเรื่อง " ความหมายและความสำคัญของการทำบุญบ้าน " แล้ว ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมายและความสำคัญของการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง
2. หลังจากศึกษาเรื่อง " เครื่องใช้ในการทำบุญบ้าน " แล้ว ผู้เรียนสามารถจำแนกเครื่องใช้ในการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง
3. หลังจากศึกษาเรื่อง " เครื่องใช้ในการทำบุญบ้าน " แล้ว ผู้เรียนสามารถเตรียมเครื่องใช้ในการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง
4. หลังจากศึกษาเรื่อง " การจัดสถานที่ในการทำบุญบ้าน " แล้ว ผู้เรียนสามารถบอกแนวทางการจัดสถานที่ในการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง
5. หลังจากศึกษาเรื่อง " การจัดสถานที่ในการทำบุญบ้าน " แล้ว ผู้เรียนสามารถจัดสถานที่ในการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง
6. หลังจากศึกษาเรื่อง " ภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมในการทำบุญบ้าน " แล้ว ผู้เรียนสามารถอธิบายภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมในการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง
7. หลังจากศึกษาเรื่อง " ภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมในการทำบุญบ้าน " แล้ว ผู้เรียนสามารถจัดภัตตาหารในการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง

เรื่องที่ 14.1.1 ความหมายการทำบุญบ้านและประเภทการทำบุญ

ในวิถีชีวิตของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวซึ่งในฐานะเป็นพุทธศาสนิกชน พิธีกรรมทางศาสนาจะมีประเพณีเกี่ยวกับชีวิตของคนไทยทั่วไป เช่น งานฉลองเนื่องในโอกาสต่าง ๆ เรื่องที่ต้องการเป็นสิริมงคลเพื่อขวัญและกำลังใจ เรื่องเกี่ยวกับการตาย ซึ่งเรื่องเหล่านี้นิยมทำบุญ มีการสวดมนต์ เลี้ยงพระ ตักบาตร ถวายสังฆทาน เป็นต้น

1. ความหมายของการทำบุญบ้าน

การทำบุญบ้าน หมายถึง การนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์และถวายภัตตาหารโดยพิธีกรรมต่าง ๆ จัดขึ้นโดยใช้สถานที่คือบ้านของเจ้าภาพ (ผู้เลี้ยงพระ)

2. ประเภทของการทำบุญ

การทำบุญมี 2 ประเภท คือ การทำบุญงานมงคล และการทำบุญงานอวมงคล

2.1 การทำบุญงานมงคล เป็นการทำบุญเพื่อจุดมุ่งหมายให้เกิดความสุข ความเจริญ ความเป็นมงคลแก่ชีวิต เช่น การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การทำบุญต่ออายุ การฉลองพระบวชใหม่ งานมงคลสมรส งานครบรอบวันเกิด ฯลฯ

2.2 การทำบุญงานอวมงคล เป็นการทำบุญเนื่องจากเหตุการณ์ไม่สู้จะดีนัก เช่น เนื่องจากการตายในครอบครัว จึงจัดการทำบุญบ้านขึ้นเพื่ออุทิศให้กับผู้ที่เสียชีวิตแล้วและให้กำลังใจกับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ เช่น การทำบุญงานศพ การทำบุญอุทิศ ฯลฯ

ในการประกอบพิธีกรรมในการนิมนต์พระสงฆ์สวดมนต์ ถ้าเป็นงานมงคลจะใช้คำว่า “เจริญพระพุทธมนต์” แต่ถ้าเป็นงานอวมงคลจะใช้คำว่า “สวดพระพุทธมนต์”

โดยสรุป การทำบุญบ้านเป็นการนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์และถวายภัตตาหารโดยจัดขึ้นที่บ้าน การทำบุญบ้านมี 2 ประเภท คือ การทำบุญงานมงคลและการทำบุญงานอวมงคล

เรื่องที่ 14.1.2 เครื่องใช้ในการทำนุญบ้าน

ในการทำนุญบ้านผู้ที่ทำนุญบ้านต้องจัดเตรียมวัสดุที่ใช้ในการทำนุญบ้านเพื่อให้เกิดความพร้อมในการดำเนินการทำนุญบ้านได้ถูกต้องตามประเพณี วัสดุที่ใช้ในการทำนุญบ้านหรือการทำนุญเลี้ยงพระเป็นการทำบุญงานมงคลโดยมีพิธีทางสงฆ์ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่จำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากพิธีสงฆ์เป็นระเบียบพิธีที่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของเจ้าภาพ ในการทำนุญบ้านเครื่องใช้ในพิธี ได้แก่ เครื่องใช้สำหรับพระสงฆ์ และเครื่องใช้สำหรับเจ้าภาพและผู้มาร่วมงาน

1. เครื่องใช้สำหรับพระสงฆ์

เครื่องใช้สำหรับพระสงฆ์ในการเจริญพระพุทธมนต์พระสงฆ์ที่รับนิมนต์ร่วมกันเจริญพระพุทธมนต์ตามบทที่กำหนดในพิธี ซึ่งอาจนำมาจากพระสูตร พุทธภาษิตหรือที่ท่านผู้รู้ได้กำหนดไว้ เครื่องใช้จะใช้ตามกิจกรรมของพิธีกรรม คือ (1) เครื่องใช้สำหรับพระ (2) เครื่องตั้งสักการบูชา (3) เครื่องใช้สำหรับทำน้ำพระพุทธรูป และ (4) เครื่องใช้สำหรับการโยงด้ายสายสิญจน์

1.1 เครื่องใช้สำหรับพระ ได้แก่ วัสดุที่เจ้าภาพจัดถวาย และวัสดุที่พระสงฆ์นำมา

1.1.1 เครื่องใช้ที่เจ้าภาพจัดถวาย อาทิ อาสนะ หมายถึง เครื่องปูรองนั่งสำหรับพระภิกษุสามเณร ได้แก่ เสื่อ พรหมปูนั่ง(เฉพาะองค์) เครื่องรับรอง ได้แก่ ถ้วยน้ำร้อน แก้วน้ำเย็น ขวดน้ำ และกระโถน

1.1.2 เครื่องใช้สำหรับพระที่พระสงฆ์นำมา ได้แก่ พัด(ตาลปัตร) บาตร และผ้ารับประเคน

1.2 เครื่องตั้งสักการบูชา ได้แก่ การตั้งโต๊ะหมู่บูชามีส่วนประกอบ เช่น พระพุทธรูป แจกัน เชิงเทียน และกระถางธูป

1.3 เครื่องสำหรับทำน้ำพระพุทธรูป ได้แก่ ภาชนะสำหรับใส่น้ำมนต์ และเครื่องประกอบน้ำพระพุทธรูป ในงานอวมงคลทุกชนิดจะไม่ใช้เครื่องทำน้ำพระพุทธรูป

1.3.1 ภาชนะสำหรับใส่น้ำมนต์ ได้แก่ บาตรพระหรือขันน้ำ น้ำสะอาด

1.3.2 เครื่องประกอบน้ำพระพุทธรูป ได้แก่ เทียนจี๋ผึ้ง หญ้าคา (1 กำ)

1.4 เครื่องใช้สำหรับการโยงด้ายสายสิญจน์ เวียนจากขวาไปซ้าย ประกอบด้วย ด้ายสายสิญจน์ และพานวางสายสิญจน์

2. เครื่องใช้สำหรับเจ้าภาพและผู้มาร่วมงานทำนุญ

เครื่องใช้สำหรับเจ้าภาพและผู้มาร่วมทำนุญบ้าน เจ้าภาพต้องจัดเตรียมเครื่องใช้และทำการต้อนรับผู้มาร่วมงานเป็นอย่างดี เริ่มตั้งแต่การต้อนรับพระสงฆ์เมื่อพระสงฆ์มาถึงบ้านโดยนิมนต์ท่านขึ้นบ้านและต้อนรับผู้มาร่วมงาน เครื่องใช้ในการทำนุญบ้านครอบคลุม เครื่องใช้สำหรับเจ้าภาพและเครื่องใช้สำหรับผู้มาร่วมทำนุญบ้าน

2.1 เครื่องใช้สำหรับเจ้าภาพในการทำนุญบ้าน ได้แก่ เครื่องใช้ในการเจริญพระพุทธมนต์ เครื่องใช้ในการถวายภัตตาหาร สิ่งของในการถวายเครื่องไทยธรรม และเครื่องใช้ในการกรวดน้ำและรับพรพระ

- เครื่องใช้ในการเจริญพระพุทธมนต์ คือ เทียนชนวน (เทียนจี๋ผึ้ง) ไม้ขีดไฟ ขันน้ำ

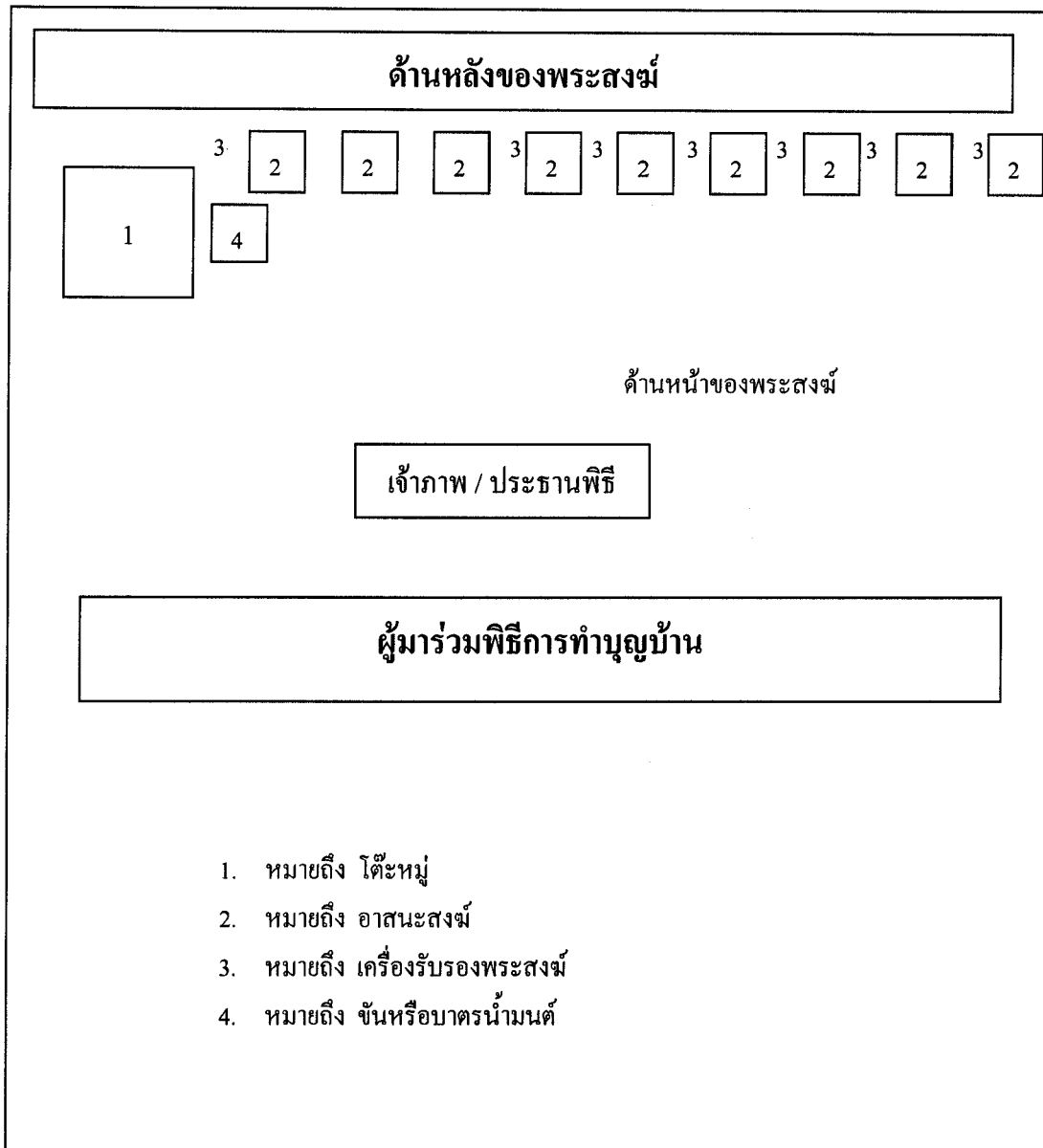
- เครื่องใช้ในการถวายเป็นภัตตาหาร คือ อาหารคาว - หวาน น้ำดื่ม (น้ำชา / น้ำเย็น) แก้วน้ำ ช้อนส้อม กระจกษำระ กระจกโณน ผ้าปูโต๊ะ(รองอาหาร) และเสื่อปูนั่ง
- เครื่องใช้ในการถวายเครื่องไทยธรรม คือ พาน ปัจจัย (เท่าจำนวนพระสงฆ์) ของใส่ ปัจจัย ฐูป เทียน ดอกไม้ กระจกษำแก้ว สบู่ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ผงซักฟอก และกระจกษำระ
- เครื่องใช้ในการกรวดน้ำและรับพรพระ คือ น้ำ ที่กรวดน้ำ และแก้ว (ภาชนะรองรับน้ำที่กรวดแล้ว)

2.2 เครื่องใช้สำหรับผู้ร่วมงานทำบุญบ้าน คือ เครื่องดื่ม เสื่อ หรือแก้วน้ำ

โดยสรุป เครื่องใช้ในการทำบุญบ้านมี 2 ประเภท คือ (1) เครื่องใช้สำหรับพิธีทางสงฆ์ และ (2) เครื่องใช้สำหรับเจ้าภาพและผู้มาร่วมงาน

เรื่องที่ 14.1.3 การจัดสถานที่ในการทำบุญบ้าน

สถานที่ที่ใช้ในการทำบุญบ้านจะต้องจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยโดยเริ่มจากการทำความสะอาดบริเวณที่จะใช้ในการประกอบพิธีและบริเวณรอบ ๆ จากนั้นจัดการปูอาสนะพระสงฆ์ ปูเสื่อหรือตั้งเก้าอี้ สำหรับผู้มาร่วมพิธีทำบุญบ้าน การจัด โต๊ะหมู่บูชาในการเจริญพระพุทธมนต์ และการวางด้ายสายสิญจน์ที่เริ่มต้นจากฐานพระพุทธรูปที่ใช้ในการทำบุญบ้าน

ภาพที่ 14.1 การจัดสถานที่ที่ใช้ในการทำบุญบ้าน

1. การปูอาสนะพระสงฆ์ในการทำนุญบ้าน

การปูอาสนะพระสงฆ์หรือการปูอาสน์สงฆ์ เป็นการปูที่นั่งสำหรับพระสงฆ์นั่งในบริเวณพิธีพระเจริญพระพุทธมนต์โดยต้องปูให้สูงกว่าที่นั่งของเจ้าภาพและผู้มาร่วมพิธี แต่ต้องต่ำกว่าพระพุทธรูป โดยจัดที่นั่งระหว่างพระสงฆ์และผู้ร่วมพิธีให้ห่างกันพอควร ใช้พรมหรือผ้าปูนั่งเฉพาะองค์ หรือถ้าเป็นเสื่อก็ต้องปูทับเสื่อที่ผู้มาร่วมงานนั่งหรือปูแยกออกจากกัน แต่ถ้าไม่สามารถจัดที่เฉพาะองค์ ๆ ได้ ก็ใช้ผ้าขาวปูบนพรมรองนั่งอีกชั้นหนึ่งเพราะผ้าขาวถือว่าเป็นของสูงเป็นการแสดงความเคารพอย่างสูงอีกด้วยและให้อยู่ทางด้านซ้ายมือของพระพุทธรูป แต่ถ้าสถานที่คับแคบหรือต้องจัดพระสงฆ์นั่งทางขวาของพระพุทธรูป ต้องจัดพระพุทธรูปให้หันพระพักตร์มาทางพระสงฆ์โดยไม่ต้องเข้าแถวกับพระสงฆ์ อาสนะพระสงฆ์สามารถจำแนกได้ตามวิธีการใช้ ได้แก่ อาสนะสำหรับปูนั่งและอาสนะสำหรับนั่งพิง

1.1 อาสนะสำหรับปูนั่ง คือ พรมหรือผ้าปูนั่งเฉพาะองค์ และเสื่อพร้อมผ้าขาว

1.2 อาสนะสำหรับนั่งพิง คือ ผ้าผืนยาวเป็นฉากอิงกันระหว่างหลังของพระสงฆ์และฝาผนังบ้าน และหมอนสำหรับพิง

2. การปูเสื่อสำหรับผู้ร่วมพิธีการทำนุญบ้าน

จัดปูให้พอเหมาะสำหรับผู้ร่วมพิธีโดยอาจจัดปูเสื่อแยกไว้สำหรับเจ้าภาพ หรือประธานและผู้มาร่วมงานในพิธีเพื่อความเป็นระเบียบและสวยงาม

ภาพที่ 14.2 การปูเสื่อสำหรับผู้ร่วมพิธีทำนุญบ้าน

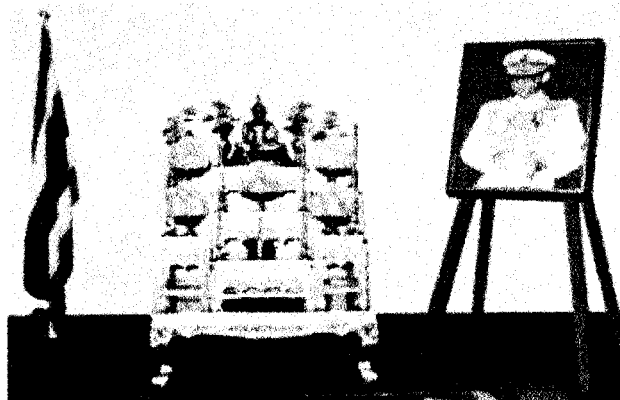
ที่นั่งสำหรับผู้ที่จะประเคนของพระควรนั่งห่างจากพระสงฆ์เป็นระยะ 1 หัตถบาต (1 ศอก) เป็นระยะพอดีสำหรับพระสงฆ์ผู้รับและผู้ส่ง

ภาพที่ 14.3 การประเคนของพระสงฆ์ในระยะ 1 หัตถบาตร (1 สอก)

3. การจัดโต๊ะหมู่บูชาในการเจริญพระพุทธมนต์ในการทำบุญบ้าน

การจัดโต๊ะหมู่บูชา เป็นการจัดเครื่องบูชาพระรัตนตรัยซึ่งเป็นวัฒนธรรมประจำชาติไทยโดยพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งเกี่ยวข้องกับพระสงฆ์ ในราชพิธี รัฐพิธี งานมงคล และงานอวมงคลทุกครั้งจะต้องมีการจัดโต๊ะหมู่บูชา จุดประสงค์เพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป ในสมัยพุทธกาลเมื่อมีการบำเพ็ญกุศลอย่างใดอย่างหนึ่ง นิมนต์พระสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุขเพื่อต้องการให้ครบพระรัตนตรัย คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ ในการจัดโต๊ะหมู่บูชาจะต้องจัดทำให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน (ในกรณีที่ไม่มีโต๊ะหมู่บูชาอาจใช้โต๊ะอะไรก็ได้ตามสมควรจัดเป็นโต๊ะหมู่บูชา และจัดที่บูชาตามความเหมาะสม)

ภาพที่ 14.4 การจัดโต๊ะหมู่บูชา

ในการตั้งโต๊ะหมู่บูชานิยมตั้งใน 2 กรณี คือ พิธีทางพุทธศาสนาและพิธีถวายพระพร

- 1) พิธีทางพุทธศาสนา เช่น การทำบุญ ฟังเทศน์
- 2) พิธีถวายพระพร หรือตั้งรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือพระบรมราชินีนาถ

การจัดโต๊ะหมู่บูชาขึ้นอยู่กับเครื่องบูชาที่ใช้ในการตั้งโต๊ะหมู่บูชาและรูปแบบของการจัดโต๊ะหมู่บูชา คือ

1. เครื่องบูชาที่ใช้ในการตั้งโต๊ะหมู่บูชา ได้แก่ พานพุ่มหรือพานดอกไม้ แจกันดอกไม้ กระถางรูปและเชิงเทียน
2. รูปแบบการจัดโต๊ะหมู่บูชา ขึ้นอยู่กับจำนวนมากน้อยของโต๊ะที่ใช้สำหรับโต๊ะหมู่ที่มีจำนวนโต๊ะต่อหมู่ที่แตกต่างกัน แบ่งออกเป็นดังนี้ คือ
 - 2.1 การจัดโต๊ะหมู่ 4 เครื่องบูชา ได้แก่ กระถางรูป 1 กระถาง แจกันดอกไม้ 1 คู่ พานดอกไม้ 2 พาน และเชิงเทียน 1 คู่
 - 2.2 การจัดโต๊ะหมู่ 5 เครื่องบูชา ได้แก่ กระถางรูป 1 กระถาง แจกันดอกไม้ 2 คู่ พานดอกไม้ 5 พาน และเชิงเทียน 4 คู่
 - 2.3 การจัดโต๊ะหมู่ 7 เครื่องบูชา ได้แก่ กระถางรูป 1 กระถาง แจกันดอกไม้ 2 คู่ พานดอกไม้ 5 พาน และเชิงเทียน 5 คู่
 - 2.4 การจัดโต๊ะหมู่ 9 เครื่องบูชา ได้แก่ กระถางรูป 1 กระถาง แจกันดอกไม้ 3 คู่ พานดอกไม้ 7 พาน และเชิงเทียน 6 คู่

โดยสรุป การจัดสถานที่ในการทำบุญบ้านประกอบด้วย (1) การปูอาสนะพระสงฆ์ (2) การปูเสื่อสำหรับผู้มาร่วมพิธี และ (3) การจัดโต๊ะหมู่บูชาในการเจริญพระพุทธมนต์ในการทำบุญบ้าน

เรื่องที่ 14.1.4 กัตตอาหารและเครื่องไทยธรรมที่ใช้ในการทำบุญบ้าน

ในเรื่องที่ 14.1.2 ได้กล่าวถึงการจัดสถานที่ในการทำบุญบ้านแล้ว ในเรื่องที่ 14.1.3 ผู้เรียนจะได้เรียนเกี่ยวกับกัตตอาหารและเครื่องไทยธรรมที่ใช้ในการทำบุญบ้าน

1. กัตตอาหารที่ใช้ในการทำบุญบ้าน

กัตตอาหารที่ใช้ในการทำบุญบ้าน หมายถึง อาหารสำหรับพระฉันในการทำบุญบ้านประกอบด้วยอาหารและเครื่องคัม

1.1 อาหาร อาหารที่ใช้ถวายพระเป็นอาหารสด ได้แก่ อาหารถวายพระ และอาหารที่ต้องห้ามถวายพระ

1.1.1 อาหารถวายพระ เป็นอาหารคาว-หวานที่ปรุงอย่างถูกสุขลักษณะ โดยคำนึงถึงมือของอาหาร ในตอนเช้าควรจัดอาหารประเภทเบาๆ เช่น ข้าวต้ม โจ๊ก ขนมปัง เพื่อสะดวกในการจัดเตรียมและพระภิกษุท่านไม่ฉันอิ่มจนเกินไปเพื่อจะได้ฉันเพลได้มาก ในมือเพลควรจัดอาหารประเภทหนัก โดยมากนิยมอาหารไทย เพราะพระภิกษุสงฆ์ส่วนใหญ่เป็นคนไทย ให้มีอาหารพื้นเมืองเป็นหลัก

1.1.2 อาหารที่ต้องห้ามถวายพระ ได้แก่

- 1) เนื้อ 10 ชนิด และอาหารที่ปรุงด้วยเนื้อ 10 ชนิด คือ เนื้อมนุษย์ เนื้อช้าง เนื้อม้า เนื้อสุนัข เนื้องู เนื้อราชสีห์(สิงโต) เนื้อเสือโคร่ง เนื้อเสือเหลือง เนื้อหมี และเนื้อเสือดาว
- 2) ของดิบที่ยังไม่ได้สุกด้วยไฟ เช่น ปลาดิบ เนื้อดิบ
- 3) เนื้อสัตว์ที่เจาะจงฆ่าเพื่อมาทำอาหารถวาย แต่ถ้าภิกษุไม่ทราบ ไม่เห็นการฆ่า และไม่สงสัยว่าฆ่าเพื่อถวายก็ฉันได้ไม่มีโทษ
- 4) ผลไม้มีเมล็ดที่เพาะขึ้นเป็นต้นได้ให้ปอกเปลือกและเมล็ดเสียก่อน
- 5) อาหารที่มีสุราผสมจนมึนกลืน สี และรส

1.2 เครื่องคัม เป็นสิ่งของที่มิใช่ของขบฉัน(ภาษาพระเรียกว่าน้ำปานะ) เครื่องคัมแบ่งออกเป็นเครื่องคัมที่ไม่มีรส และเครื่องคัมที่มีรส

1.2.1 เครื่องคัมที่ไม่มีรส รส เช่น น้ำเปล่า สามารถจัดตั้งไว้โดยไม่ต้องประเคนถวายพระ

1.2.2 เครื่องคัมที่มีรส รส เช่น น้ำหวาน น้ำอ้อย ฯลฯ ต้องประเคนก่อนถวายพระ ดังนั้นผู้ที่จัดอาหารถวายพระภิกษุสงฆ์ต้องทราบระเบียบปฏิบัติที่ว่าอาหารทุกอย่าง พระจะหยิบฉันเองโดยไม่มีผู้ประเคนไม่ได้ จึงต้องน้อมถวายอาหารด้วยการประเคนห่างจากพระสงฆ์เป็นระยะ 1 หัตถบาต (1 ศอก) จะเป็นระยะพอดี

2. เครื่องไทยธรรมที่ใช้ในการทำบุญบ้าน

เครื่องไทยธรรมที่ใช้ในการทำบุญบ้าน หมายถึง สิ่งของที่ใช้ในการทำบุญต่าง ๆ หรือของถวายพระนอกจากกัตตอาหารคาว-หวานใส่รวมในกระป๋องหรือห่อด้วยกระดาษแก้ว เครื่องไทยธรรมที่ใช้ในการทำบุญครอบคลุมเครื่องไทยธรรมที่เป็นสิ่งของ และปัจจัย

ภาพที่ 14.5 เครื่องไทยธรรมที่เป็นสิ่งของ

2.1 เครื่องไทยธรรมที่เป็นสิ่งของ เรียกว่า ทานวัตถุ 10 ประการ คือ

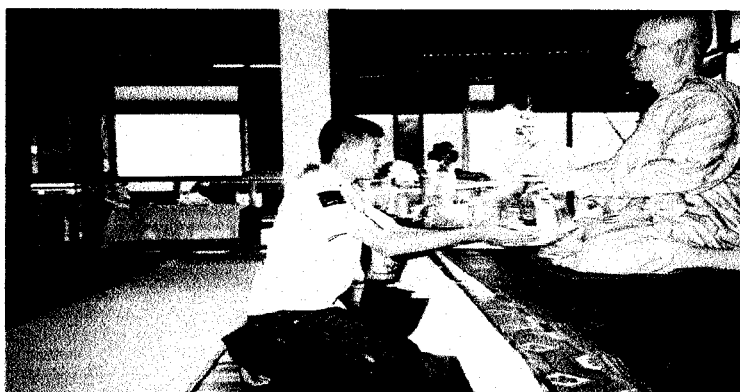
- 1) ภัตตาหารคาว-หวาน ต้องถวายก่อนเพล
- 2) น้ำรวมทั้งเครื่องดื่มอันสมควรแก่สมณะบริโภค
- 3) เครื่องนุ่งห่ม เช่น ไตรจีวร อังสะ ใบมีดโกน
- 4) ยานพาหนะ หรือปัจจัยค่าโดยสาร
- 5) มาลัย และดอกไม้เครื่องบูชาชนิดต่าง ๆ
- 6) ของหอม หมายถึง รูปบูชาพระ
- 7) เครื่องอุปโภค หมายถึง เครื่องสุขภัณฑ์ชำระร่างกาย เช่น สบู่ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน

ผงซักฟอก ฯลฯ

- 8) ที่นอนที่สมควรแก่สมณะ รวมทั้งผ้าห่ม หมอน มุ้ง ฯลฯ
- 9) ที่อยู่อาศัย มีกุฏิเสนาสนะ และเครื่องใช้ เช่น เติง ตั้ง โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ ฯลฯ
- 10) เครื่องตามประทีป เช่น เทียน ตะเกียง น้ำมัน ไฟฟ้า ฯลฯ

ในบางครั้งเครื่องไทยธรรมบางอย่างที่ไม่ได้อนุญาตไว้ใน 10 ประการนี้ หากเป็นสิ่งของจำเป็นก็สามารถจัดหาถวายได้ เช่น พัดลม ยาม ผ้าเช็ดหน้า ฯลฯ

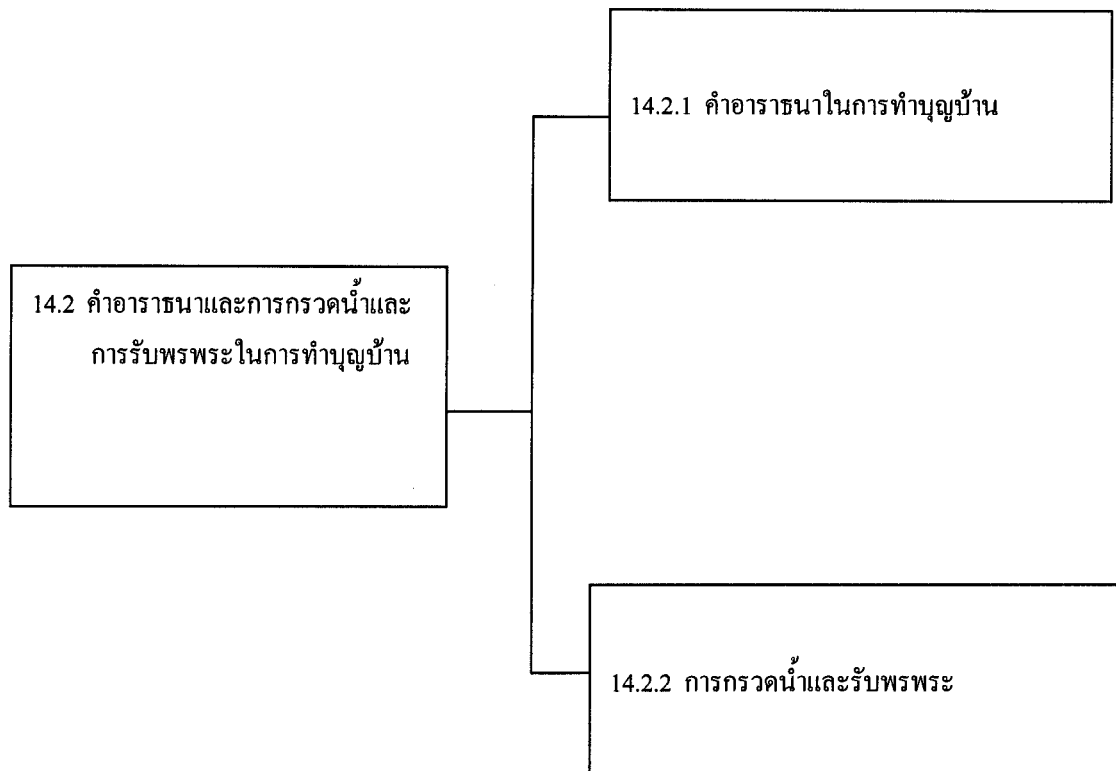
2.2 ปัจจัย หรือ จตุปัจจัยในสมัยปัจจุบันเจ้าภาพส่วนใหญ่มักนิยมถวายปัจจัยแทนสิ่งของเครื่องไทยธรรมเพราะบางครั้งก็ไม่ทราบว่าพระสงฆ์ท่านต้องการหรือขาดเหลือสิ่งใด โดยการถวายจะนำเงินใส่ในซอง โดยถวายกับท่านโดยตรงหรือมอบให้ด้วยการเขียนใบปวารณาบัตรแก่ไวยาวัจกรก็ได้ จำนวนปัจจัยขึ้นอยู่กับความประสงค์ของเจ้าภาพที่ต้องการถวาย

ภาพที่ 14.6 การถวายเครื่องไทยธรรม

โดยสรุป ภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมที่ใช้ในการทำบุญบ้าน ประกอบด้วยอาหารและเครื่องดื่ม เครื่องไทยธรรมที่ใช้ในการทำบุญบ้านประกอบด้วยเครื่องไทยธรรมที่เป็นสิ่งของ และเครื่องไทยธรรมที่เป็นปัจจัย

แผนผังแนวคิด

แผนการสอนประจำหัวเรื่อง

โปรดอ่านหัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ แล้วจึงศึกษารายละเอียดของเนื้อหาในหัวเรื่องที่

14.2.1 - 14.2.2

หัวเรื่อง

14.2.1 คำอาราธนาในการทำบุญบ้าน

14.2.2 การกรวดน้ำและรับพรพระ

แนวคิด

1. คำอาราธนา เป็นคำเชิญหรืออ้อนวอนหรือนิมนต์พระสงฆ์ให้ทำกิจกรรมนั้น ๆ ประกอบในพิธีการทำบุญบ้าน ประกอบด้วย การอาราธนาศีล การสมาทานศีล และการอาราธนาพระปริตร
2. การกรวดน้ำเป็นการแผ่ส่วนบุญให้ญาติผู้ล่วงลับไปแล้วโดยใช้น้ำที่บริสุทธิ์ในภาชนะที่รองรับถ้าไม่มีน้ำจะใช้วิธีตั้งใจนึกอุทิศผลบุญให้กับญาติผู้ล่วงลับก็ได้ ส่วนการรับพรพระ เป็นการรับคำแสดงความปรารถนาดีและเลือกขอเอาของที่ตนปรารถนาจากพระสงฆ์ที่สวดมนต์ให้ แบ่งออกเป็นการรับพรให้ตัวเองและการรับพรพระอุทิศกุศลให้ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว

วัตถุประสงค์

1. หลังจากศึกษาเรื่อง “คำอาราธนาในการทำบุญบ้าน” แล้ว ผู้เรียนสามารถกล่าวและแปลคำอาราธนาในการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง
2. หลังจากศึกษาเรื่อง “การกรวดน้ำและรับพรพระ” แล้ว ผู้เรียนสามารถอธิบายวิธีการกรวดน้ำและรับพรพระได้ถูกต้อง

เรื่องที่ 14.2.1 การอาราธนาในการทำนุญบ้าน

การอาราธนา หมายถึง การเชื่อเชิญ การนิมนต์ การอ้อนวอน การขอร้องให้ทำการอาราธนาในการทำนุญบ้านครอบครัว การอาราธนาศีล การสมาทานศีล และการอาราธนาพระปริตร

1. การอาราธนาศีล

1.1 ความหมายของการอาราธนาศีล

การอาราธนาศีล หมายถึง การขอร้องให้พระสงฆ์ให้ศีลแก่เราในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อให้พระให้ศีลทุกคนที่เข้าร่วมพิธีจะได้เป็นผู้มีศีลงดจากการทำชั่ว ประกอบด้วยคำอาราธนาศีลและคำแปลคือ

1.2 วิธีอาราธนาศีล ทำได้ 2 วิธี คือ ยืนอาราธนาศีล และนั่งอาราธนาศีล

1.3 การกล่าวคำอาราธนาศีล

1.3.1 คำอาราธนาศีล ได้แก่ (เขียนแบบไทย)

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสระเนณ สะหะ

ปัญจสิลานิ ยาจามะ

ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสระเนณ สะหะ

ปัญจสิลานิ ยาจามะ

ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสระเนณ สะหะ

ปัญจสิลานิ ยาจามะ

1.3.2 คำแปล ได้แก่

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอศีล 5 ประการ พร้อมด้วยไตรสรณคมน์ เพื่อต้องการรักษาต่าง ๆ กัน (เพื่อแยกรักษาศีลทีละข้อ)

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอศีล 5 ประการ พร้อมด้วยไตรสรณคมน์ เพื่อต้องการรักษาต่าง ๆ กัน (เพื่อแยกรักษาศีลทีละข้อ) แม้ครั้งที่ 2 ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอศีล 5 ประการ พร้อมด้วย ไตรสรณคมน์ เพื่อต้องการรักษาต่าง ๆ กัน (เพื่อแยกรักษาศีลทีละข้อ) แม้ครั้งที่ 3

2. การสมาทานศีล

2.1 ความหมายของการสมาทานศีล

การสมาทานศีล หมายถึง การรับศีลโดยการเปล่งวาจาตามพระสงฆ์ผู้ให้ศีลตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อเป็นการยอมรับและประกาศตนว่าจะขอรับพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งและงดเว้นจากการประพฤติทางกายและวาจา ประกอบด้วยคำสมาทานศีลและคำแปล คือ

2.2 การกล่าวคำสมาทานศีล

2.2.1 คำสมาทานศีล ได้แก่

ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
 กามะสุมิจจาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
 มุสาวทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
 สุราเมระยะมัจจะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
 อิมานิ ปิณฺณจะสิกขาปะทานิ สะมาทิยามิ

2.2.2 คำแปล ได้แก่

ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบท เว้นจากการฆ่าสัตว์
 ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบท เว้นจากการถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้
 ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบท เว้นจากการประพฤติดิฉินในกาม
 ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบท เว้นจากการพูดเท็จ
 ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบท เว้นจากการดื่มเครื่องดื่มมึนเมา
 ข้าพเจ้าสมาทานสิกขาบททั้ง 5 นี้

3. การอาราธนาพระปริตร

3.1 ความหมายของการอาราธนาพระปริตร

การอาราธนาพระปริตร หมายถึง การกล่าวคำเชิญหรือขอร้องให้พระสงฆ์เจริญพุทธมนต์ หรือสวดพระปริตร

3.2 การกล่าวคำอาราธนาพระปริตร

3.2.1 คำอาราธนาพระปริตร ได้แก่

วิปัติปะฎิพาหะ	สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะทุกขะวินาสายะ	ปะริตตัง พุทธะ มังคะลัง
วิปัติปะฎิพาหะ	สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะภะยะวินาสายะ	ปะริตตัง พุทธะ มังคะลัง
วิปัติปะฎิพาหะ	สัพพะสัมปัตติสิทธิยา
สัพพะโรคะวินาสายะ	ปะริตตัง พุทธะ มังคะลัง

3.2.2 คำแปล ได้แก่

ขอพระสงฆ์เจริญ จงสวดพระปริตรอันเป็นมงคลเพื่อป้องกันความวิบัติทั้งปวงเพื่อ
 ความสำเร็จในสมบัติทั้งปวงและเพื่อให้ทุกข์ทั้งปวงพินาศไปเพื่อให้ภัยทั้งปวงพินาศไป เพื่อให้โรคทั้งปวงพินาศไป

4. คำกล่าวถวายภัตตาหาร

4.1 ความหมายของคำกล่าวถวายภัตตาหาร

คำกล่าวถวายภัตตาหาร หมายถึง คำที่ใช้ในการถวายอาหารซึ่งถือว่าเป็นทานประเภทหนึ่ง ถวายแด่พระสงฆ์ ได้แก่ ภัตตาหารเช้า และภัตตาหารเพล

4.2 การกล่าวถวายภัตตาหาร

4.2.1 กล่าวถวายภัตตาหาร ได้แก่

อิมานิ มะยังภันเต ภิกขุสงฆ์ สะปะริวารานิ ภิกขุสงฆ์สสเส โอนชะยา
มะ สาธุโนภันเต ภิกขุสงฆ์โม อิมานิ ภิกขุสงฆ์ สปะริวารานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง ทีฆะระตัง
หิตายะ สุขายะ

คำแปล ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอลถวายภัตตาหาร พร้อมด้วยเครื่อง
บริวารเหล่านี้ แด่พระสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์ จงรับซึ่งภัตตาหาร พร้อมด้วยบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย
เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ

โดยสรุปแล้ว คำอาราธนาในการทำบุญบ้านประกอบด้วยคำอาราธนา 4 บท คือ คำอาราธนาศีล
คำสมาทานศีล คำอาราธนาพระปริตร และคำกล่าวถวายภัตตาหาร

เรื่องที่ 14.2.2 การกรวดน้ำและรับพรพระ

กรวดน้ำและรับพรพระในการทำบุญบ้าน ครอบคลุมการกรวดน้ำ และการรับพรพระ

1. การกรวดน้ำ

การกรวดน้ำ เป็นการแผ่ส่วนบุญให้ญาติผู้ล่วงลับไปแล้วโดยใช้น้ำที่บริสุทธิ์รินใส่ภาชนะที่รองรับ ประกอบด้วยบทกรวดน้ำและวิธีการกรวดน้ำ

1.1 บทกรวดน้ำ บทกรวดน้ำสั้น ๆ ดังนี้

อิหัง เม ญาติินัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาติโย หรืออาจกล่าวเป็นภาษาไทยว่า “ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า ขอให้ญาติทั้งหลายจงเป็นสุขเถิด ” เมื่อพระสงฆ์เริ่มสวดมนต์บทว่า “ยถา วาริวหา...” ให้เริ่มกรวดน้ำ

1.2 วิธีการกรวดน้ำ การกรวดน้ำที่นิยมโดยทั่วไปมี 2 วิธี คือ

1.2.1 การกรวดน้ำโดยใช้น้ำหลังลงในภาชนะที่รองรับค่อย ๆ รินใส่ที่รองโดยไม่ให้ขาดสาย ไม่ควรใช้มือหรือสิ่งใดกั้นสายน้ำขณะกรวดน้ำเพราะถือว่าน้ำควรเป็นน้ำบริสุทธิ์ เมื่อกรวดน้ำเสร็จแล้วให้น้ำไปเทไว้ที่โคนต้นไม้หรือที่กลางแจ้ง ห้ามเทใส่ถังขยะหรือสถานที่สกปรก

1.2.2 การกรวดน้ำโดยไม่ต้องใช้น้ำ วิธีนี้นิยมเมื่อไม่ได้เตรียมน้ำสำหรับกรวดหรือหาน้ำกรวดไม่ได้ ผู้กรวดต้องตั้งใจอุทิศส่วนกุศลแก่ผู้ที่ต้องการอุทิศให้ก็ได้ การกรวดน้ำจะทำหลังจากถวายภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมแก่พระสงฆ์หรือการถวายทานต่าง ๆ

2. การรับพรพระ

การรับพรพระ เป็นการรับคำแสดงความปรารถนาดี และเลือกขอเอาสิ่งที่ตนปรารถนาจากพระสงฆ์ที่สวดมนต์ให้ แบ่งออกเป็นกรับพรให้ตัวเองและการรับพรพระอุทิศกุศลให้ญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว

2.1 การรับพรพระอุทิศกุศลให้ญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว (การกรวดน้ำ)

2.2 การรับพรพระให้ตัวเองให้พนมมือรับพรพระเมื่อพระสงฆ์เริ่มสวดมนต์

บทว่า “สัพพัตติโย”

โดยสรุปแล้ว กรวดน้ำและรับพรพระในการทำบุญบ้าน ประกอบด้วย การกรวดน้ำและการรับพรพระ

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา (2541) ศาสนพิธี เล่ม 1 เล่ม 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา
- กรมการศาสนา (2537) ศาสนพิธีสำหรับครูสอนวิชาพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา
- เกษม บุญศรี (2538) ประเพณีทำบุญในพระพุทธศาสนา (หนังสือชุดภาษาไทยของครูสภา) กรุงเทพมหานคร
องค์การค้ำครูสภา
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2542) ก้าวไปในบุญ กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม
- สมทรง บุญญฤทธิ์ (2539) มารยาทชาวพุทธ กรุงเทพมหานคร ธรรมสภา
- สุชีพ บุญญานุภาพ (2542) ความรู้เรื่องบทสวดมนต์ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย

แผนผลิตสื่อ

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องพระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

หน่วยประสบการณ์หลักที่ 14.1-14.2

เวลา 10 นาที

ประเภทสื่อ สไลด์คอมพิวเตอร์ ☐ มีอยู่แล้ว ☒ ต้องผลิตใหม่

เรื่อง การปฐมนิเทศประสบการณ์การทำบุญบ้าน

วัตถุประสงค์

หลังจากการปฐมนิเทศประสบการณ์การทำบุญบ้าน แล้ว ผู้เรียนสามารถอธิบายวัตถุประสงค์ ประสบการณ์ บริบท/สถานการณ์ ขั้นตอนการเผชิญประสบการณ์ (ภารกิจและงาน) สื่อ และเครื่องมือการประเมินได้ถูกต้อง

สรุปเนื้อหา

การปฐมนิเทศประสบการณ์ เรื่อง การทำบุญบ้าน มีวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ คือ (1) ผู้เรียนสามารถประสานงานกับวัดในการทำบุญบ้าน เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เตรียมสถานที่ เตรียมภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมที่ใช้ในการทำบุญบ้านได้ถูกต้อง และ (2) ผู้เรียนสามารถกล่าวคำอาราธนาศีล ถวายภัตตาหารและเครื่องไทยธรรม การรับพรพระ และการกรวดน้ำได้ถูกต้อง ประสบการณ์ที่ผู้เรียนต้องเผชิญ 2 ประสบการณ์ คือ (1) การเตรียมการในการทำบุญบ้านและ (2) การดำเนินการทำบุญบ้าน บริบทในการเผชิญประสบการณ์ คือ ห้องสมุดโรงเรียนเลขธรรมกิตติวิทยาคม มุมวิชาการ และมุมวัสดุอุปกรณ์ สถานการณ์ผู้เรียนในฐานะสมาชิกชมรมพระพุทธศาสนาได้รับมอบหมายจัดทำบุญโรงเรียน ภารกิจ/งาน ดำเนินการติดต่อกับวัด จัดหาวัสดุและอุปกรณ์ กำหนดสถานที่ใช้ กำหนดประเภทอาหารและเครื่องดื่ม จัดหาเครื่องไทยธรรม กล่าวอาราธนาศีล กล่าวถวายภัตตาหาร รับพรพระและกรวดน้ำ งาน ได้แก่ อ่านประมวลสาระ ชมวีซีดี วิพากษ์ สรุป และทำแบบฝึกหัด สื่อที่ใช้ ได้แก่ ประมวลสาระ สไลด์คอมพิวเตอร์ วีซีดี ชุดเครื่องไทยธรรม และหนังสือแบบเรียนพระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 การประเมิน จากการทำแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์และหลังเผชิญประสบการณ์ และจากงานที่กำหนดให้ทำ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์การทำบุญบ้าน การเตรียมสถานที่ การเตรียมเครื่องไทยธรรม และขั้นตอนการทำบุญบ้าน

แหล่งที่มาของสื่อ

ขั้นตอนการผลิต

การผลิตสไลด์ปฐมนิเทศ มีขั้นตอนการผลิตครอบคลุม (1) ขั้นวางแผน (2) ขั้นเตรียมการ (3) ขั้นดำเนินการ และ (4) ขั้นประเมิน

1. ขั้นวางแผน

1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน เป็นการศึกษาผู้เรียนในด้านอายุ ความรู้ ความเชื่อในพระพุทธศาสนา และความสามารถรับฟังและรับชมสื่อ

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการคาดหวังผลที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรมที่วัดได้ ประกอบด้วย เจอเนอไซ พฤติกรรม และเกณฑ์

1.3 วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาสาระของสไลด์คอมพิวเตอร์ ครอบคลุมวัตถุประสงค์ ประสพการณ์ บริบท/สถานการณ์ ขั้นตอนการหาประสพการณ์ สื่อ/เครื่องมือ และการประเมิน

2. ขั้นเตรียมการ

2.1 เตรียมบุคลากร ในการจัดพิมพ์ 1 คน

2.2 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์

3. ขั้นดำเนินการ

3.1 ออกแบบสไลด์

3.2 จัดทำสไลด์คอมพิวเตอร์ตามที่ออกแบบไว้

3.3 ตรวจสอบแก้ไขสไลด์

3.4 ทดลองใช้

4. ขั้นประเมิน

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา ประเมินในด้านข้อความ ดังนี้ การออกแบบข้อความ ขนาดของข้อความ และความชัดเจนของข้อความ

ทรัพยากรที่ต้องใช้

1. งบประมาณ 100 บาท

2. บุคลากร 1 คน

3. อุปกรณ์การผลิต (มีอยู่แล้ว) ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์

แบบร่างสไลด์คอมพิวเตอร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา
หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน
ประสบการณ์หลักที่ 14.1 – 14.2

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

แผ่นที่ 1

วัตถุประสงค์

1. สามารถเตรียมวัสดุ อุปกรณ์
เตรียมสถานที่ เตรียมภัตตาหารและ
เครื่องไทยธรรมที่ใช้ในการทำบุญ

แผ่นที่ 2

วัตถุประสงค์

2. กล่าวคำอาราธนาศีล ถวายภัตตาหาร และ
เครื่องไทยธรรม และการรับพรพระและ
กรวดน้ำได้

แผ่นที่ 3

ประสบการณ์

แผ่นที่ 4

บริบท

- ห้องสมุดโรงเรียน
- มุมวิชาการ
- มุมวัสดุ อุปกรณ์

แผ่นที่ 5

สถานการณ์

สมาชิกชมรมพระพุทธศาสนาได้
มอบหมายจัดทำบุญบ้าน/โรงเรียน

แผ่นที่ 6

ภารกิจ

- ดำเนินการติดต่อกับวัด
- จัดหาวัสดุและอุปกรณ์
- กำหนดสถานที่ใช้
- กำหนดประเภทอาหารและเครื่องดื่ม
- จัดหาเครื่องไทยธรรม
- กล่าวอาราธนาศีล
- กล่าวถวายภัตตาหาร
- รับพรพระ
- กรวดน้ำ

แผ่นที่ 7

ภารกิจ

- อ่านประมวลสาระ
- ชมวีซีดี
- วิพากษ์
- สรุป
- ทำแบบฝึกหัด

แผ่นที่ 8

สื่อ

- ประมวลสาระ
- สไลด์คอมพิวเตอร์
- วีซีดี
- ชุดเครื่องไทยธรรม
- หนังสือเรียน

แผ่นที่ 9

การประเมิน

- แบบฝึกหัด
- งานที่กำหนดให้ทำ

ภาคที่ 3
คู่มือเผชิญประสบการณ์

สารบัญ

	หน้า
ขั้นตอนการใช้คู่มือ	226
ส่วนประกอบของคู่มือ	226
ขั้นตอนการเรียนรู้แบบอิงประสบการณ์	227
บทบาทนักเรียน	228
แบบฝึกปฏิบัติหน่วยประสบการณ์ที่ 2	229
แบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์	230
แผนเผชิญประสบการณ์	232
แบบฝึกปฏิบัติประสบการณ์หลักที่ 2.1 / พร้อมเฉลย	237
แบบฝึกปฏิบัติประสบการณ์หลักที่ 2.2 / พร้อมเฉลย	246
แบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์	254
เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเผชิญประสบการณ์	256
แบบฝึกปฏิบัติหน่วยประสบการณ์ที่ 9	257
แบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์	258
แผนเผชิญประสบการณ์	260
แบบฝึกปฏิบัติประสบการณ์หลักที่ 9.1 / พร้อมเฉลย	264
แบบฝึกปฏิบัติประสบการณ์หลักที่ 9.2 / พร้อมเฉลย	272
แบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์	278
เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเผชิญประสบการณ์	280
แบบฝึกปฏิบัติหน่วยประสบการณ์ที่ 14	281
แบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์	282
แผนเผชิญประสบการณ์	286
แบบฝึกปฏิบัติประสบการณ์หลักที่ 14.1 / พร้อมเฉลย	293
แบบฝึกปฏิบัติประสบการณ์หลักที่ 14.2 / พร้อมเฉลย	304
แบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์	311
เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเผชิญประสบการณ์	313

ขั้นตอนการใช้คู่มือ

การใช้คู่มือเผชิญประสบการณ์ มีขั้นตอนการใช้ ดังนี้

1. นักเรียนต้องทำแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์ทั้ง 2 ส่วน
2. นักเรียนต้องอ่านแผนเผชิญประสบการณ์อย่างละเอียดเพื่อปฏิบัติภารกิจและงานตามแผนเผชิญประสบการณ์
3. ทำภารกิจและงานในแบบฝึกปฏิบัติ
4. ตรวจสอบแบบฝึกปฏิบัติ
5. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์
6. ตรวจสอบคำตอบของแบบทดสอบก่อนและหลังเผชิญประสบการณ์

หลังจากเผชิญประสบการณ์สิ้นสุดแล้ว นักเรียนต้องส่งคู่มือเผชิญประสบการณ์ให้ครูผู้สอนเพื่อตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน และประเมินการเรียนรู้ต่อไป

ส่วนประกอบของคู่มือเผชิญประสบการณ์

ส่วนประกอบของคู่มือการเผชิญประสบการณ์ ประกอบด้วย (1) แบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์ (2) แผนเผชิญประสบการณ์ (3) แบบฝึกปฏิบัติ และ (4) แบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์

1. แบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์ เป็นการวัดและประเมินระดับความรู้ของนักเรียนก่อนเผชิญประสบการณ์
2. แผนเผชิญประสบการณ์ เป็นแผนที่นำไปสู่การเผชิญประสบการณ์ประกอบด้วย ประสบการณ์ภารกิจ งาน วิธีการ เนื้อหา บริบท สื่อ/แหล่งความรู้ สิ่งอำนวยความสะดวก และการประเมินภารกิจและงาน เป็นส่วนสำคัญที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติตามลำดับขั้นของการเผชิญประสบการณ์
3. แบบฝึกปฏิบัติใช้ควบคู่กับแผนเผชิญประสบการณ์ โดยนักเรียนต้องบันทึกภารกิจและงานที่ทำลงในแบบฝึกปฏิบัติตามที่ว่างที่กำหนดให้
4. แบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์ เป็นการวัดและประเมินผลความรู้ของนักเรียนหลังจากเผชิญประสบการณ์

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบอิงประสบการณ์

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบอิงประสบการณ์ มี 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) ประเมินก่อนเผชิญประสบการณ์ (2) ปฐมนิเทศการเผชิญประสบการณ์ (3) เผชิญประสบการณ์ (4) รายงานความก้าวหน้า (5) รายงานผลการเผชิญประสบการณ์ (6) สรุปผลการเผชิญประสบการณ์ และ (7) ประเมินหลังเผชิญประสบการณ์

1. ประเมินก่อนเผชิญประสบการณ์ เป็นการทดสอบนักเรียนก่อนเผชิญประสบการณ์โดยใช้แบบทดสอบด้านพุทธิพิสัยแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกแบบคู่ขนาน จำนวน 10 ข้อ

2. ปฐมนิเทศการเผชิญประสบการณ์ เป็นการแนะนำขั้นตอนการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องเผชิญประสบการณ์หลักและประสบการณ์รอง อธิบายวัตถุประสงค์ ของประสบการณ์ อธิบายขั้นตอนการเผชิญประสบการณ์ ตามภารกิจ และงานที่กำหนดให้ สื่อที่ใช้ในการเผชิญประสบการณ์และแนวทางการประเมิน

3. เผชิญประสบการณ์ เป็นการเผชิญประสบการณ์ตามขั้นตอนของภารกิจและงานตามแผนเผชิญประสบการณ์ ประกอบด้วยการเรียนรู้กับครู (TDL) การเรียนรู้กับเพื่อน (PDL) และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (SDL)

การเรียนรู้กับครู (TDL) เป็นการเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้กำกับการเรียนรู้ ได้แก่ ให้คำแนะนำ สังเกตพฤติกรรมกลุ่ม วิพากษ์ผลงาน สรุปผล สรุปความรู้ ตรวจสอบผลงาน ตรวจสอบแบบฝึกหัด และตรวจแบบฝึกปฏิบัติ

การเรียนรู้กับเพื่อน (PDL) เป็นการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ร่วมประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นในชั้นเรียนและให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ได้แก่ การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การผลิตชิ้นงาน และการเสนอผลงาน

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (SDL) เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนเรียนรู้ตามความสามารถของตนเองโดยคำนึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ได้แก่ อ่านประมวลสาระ ชมภาพเคลื่อนไหว จดบันทึกสาระสำคัญ และทำแบบฝึกหัด

4. รายงานความก้าวหน้า โดยให้นักเรียนรายงานความก้าวหน้าในแต่ละภารกิจที่ได้เผชิญประสบการณ์ให้ครูทราบ

5. รายงานการเผชิญประสบการณ์ ให้นักเรียนนำเสนอผลงานจากการเผชิญประสบการณ์

6. สรุปผลการเผชิญประสบการณ์ นักเรียนและครูร่วมกันสรุปขั้นตอนการเผชิญประสบการณ์

7. ประเมินหลังเผชิญประสบการณ์ เป็นการทดสอบนักเรียนหลังการเผชิญประสบการณ์โดยใช้แบบทดสอบด้านพุทธิพิสัย แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก แบบคู่ขนานจำนวน 10 ข้อ

บทบาทนักเรียน

บทบาทของนักเรียนในการเรียนแบบเผชิญประสบการณ์ มีดังนี้

1. นักเรียนต้องศึกษาแผนการเผชิญประสบการณ์ ภารกิจและงานอย่างละเอียด
2. การเผชิญประสบการณ์ในแต่ละภารกิจและงาน กำหนดให้ปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม โดยคัดเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดูแลให้ภารกิจและงานของกลุ่มดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยสมาชิกในกลุ่มต้องร่วมมือกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ช่วยกันแก้ปัญหากรณีพบปัญหาในการเผชิญประสบการณ์ หากแก้ปัญหาไม่ได้จึงขอคำแนะนำจากครูผู้สอน ยอมรับคำแนะนำจากเพื่อนในกลุ่ม และจากครูผู้สอน พร้อมทั้งปรับปรุงงานและพฤติกรรม นักเรียนต้องบันทึกข้อมูลในการทำภารกิจ และงานลงในแบบฝึกปฏิบัติ
3. นักเรียนต้องเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเผชิญประสบการณ์ในการปฏิบัติภารกิจและงานกลุ่มทุกครั้ง จากมุมวัสดุอุปกรณ์ หลังจากเสร็จสิ้นภารกิจและงานแล้ว ต้องนำมาเก็บที่เดิม
4. ในการทำแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์ และหลังเผชิญประสบการณ์ และแบบฝึกหัด นักเรียนต้องตั้งใจทำอย่างเต็มความสามารถของตนเอง ไม่คุยหรือปรึกษารื้อกันขณะปฏิบัติภารกิจและงาน

แบบฝึกปฏิบัติ
หน่วยประสบการณ์ที่ 2
การเผยแผ่พระพุทธประวัติ

แบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พระพุทธประวัติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว(10 คะแนน)

1. โสคติยพราหมณ์ถวายสิ่งใดแด่พระมหามนุญ
 - ก. บาตร
 - ข. ดอกบัว
 - ค. หญ้าคา
 - ง. ข้าวมธุปายาส
2. เสนาบดีที่มารบกวณพระทัยพระมหามนุญขณะทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต หมายถึงอะไร
 - ก. กาย เวทนา สัญญา
 - ข. โลภะ โทสะ โมหะ
 - ค. ทุกข์ สมุทัย นิโรธ
 - ง. เมตตา ไมตรี กรุณา
3. พระมหามนุญทรงรับข้าวมธุปายาสจากนางสุชาดาขณะประทับที่ใด
 - ก. ใต้ต้นสาละ
 - ข. ใต้ต้นโพธิพฤกษ์
 - ค. ใต้ต้นราชายตน
 - ง. ใต้ต้นปาลนิโครธ
4. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงครัสรู้อะไร
 - ก. ปัญญา
 - ข. อริยสัจ 4
 - ค. สติ
 - ง. สมาธิ
5. พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาแก่ผู้ใด
 - ก. ปัญจวัคคีย์
 - ข. อุทกดาบส รามบุตร
 - ค. อาฬารดาบสกาลามโคตร
 - ง. พระโมคคัลลานะ – พระสารีบุตร

6. พระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนาคือใคร
 - ก. พระอัสสชิ
 - ข. พระวัปปะ
 - ค. พระโกณฑัญญะ
 - ง. พระมหานามะ
7. วันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา เรียกว่าวันอะไร
 - ก. วันวิสาขบูชา
 - ข. วันออกพรรษา
 - ค. วันเข้าพรรษา
 - ง. วันอาสาฬหบูชา
8. เหตุผลใดที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดปัญจวัคคีย์
 - ก. มีพื้นฐานความรู้พอจะเข้าใจได้
 - ข. มีบุคลิกภาพของนักปราชญ์
 - ค. มีจำนวนมากพอสมควร
 - ง. มีความใกล้ชิดพระองค์มาก่อน
9. พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า “ท่านทั้งหลายจงไปประกาศพระศาสนาทางละ 1 รูป...เพื่อความสุขแก่คนเป็นอันมาก” แสดงให้เห็นถึงสิ่งใด
 - ก. วิธีการสอนพระพุทธศาสนา
 - ข. วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
 - ค. วิธีการตั้งมั่นของพระพุทธศาสนา
 - ง. วิธีการใช้ในการแสดงหลักธรรม
10. พระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่ประกาศยอมรับนับถือพระพุทธศาสนา คือใคร
 - ก. พระเจ้าอุเทน
 - ข. พระเจ้าชาตศัตรู
 - ค. พระเจ้าโกศล
 - ง. พระเจ้าพิมพิสาร

แผนเผชิญสถานการณ์หน่วยประสานการณ์ที่ 2 การเผยแพร่พุทธประวัติ
รายละเอียดของการเผชิญสถานการณ์ที่ 2.1 การจัดทำแผนพุทธประวัติตอนแผนภูมิและการตรัสรู้

ประสบการณ์เรื่อง	ภารกิจ	งาน	ขั้นตอน/ วิธีการ	เนื้อหา/ ข้อมูล	บริบท	สื่อ	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
2.1.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำแผนพับพุทธประวัติตอนแผนภูมิและการตรัสรู้	1. รวบรวมข้อมูลจัดทำแผนพับ	1.1 อ่านประมวลสารเรื่องพุทธ ประวัติตอนแผนภูมิและการตรัสรู้ 1.2 บันทึกสาระสำคัญ 1.3 คู่มือ	SDL SDL SDL		ห้องสมุด มุขวิชาการ	ประมวลสาระเรื่อง พุทธประวัติของพระพุทธเจ้า	- เครื่องวีซีดี - เครื่องรับโทรทัศน์ - วีซีดี เรื่อง "พระพุทธประวัติ" ความยาว 5 นาที	
	2. จัดหาวัสดุที่ใช้ในการจัดทำแผนพับ	2.1 จัดหากระดาษ 2.2 จัดหาไม้บรรทัด 2.3 จัดหาดินสอสีไม้ 2.4 จัดหากาว 2.5 ตรวจสอบวัสดุที่ใช้ในการจัดทำแผนพับ	PDL PDL PDL PDL TDL/PDL		มุขวัสดุอุปกรณ์		- กระดาษ - ไม้บรรทัด - ดินสอสีไม้ - กาว	จากการทำงานกลุ่ม
	3. จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำแผนพับ	3.1 จัดหากรรไกร 3.2 จัดหาภาพ 3.3 ตรวจสอบอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำแผนภาพ	PDL PDL TDL/PDL				- กรรไกร - ภาพ	

แผนเผชิญสถานการณ์หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแพร่ประวัติ
รายละเอียดของการเผชิญสถานการณ์หลักที่ 2.1 การจัดทำแผนเผยแพร่ประวัติตอนลงนามและการตีพิมพ์

ประสบการณ์ รอง	ภารกิจ	งาน	ขั้นตอน/ วิธีการ	เนื้อหา/ ข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
2.1.2 การ ดำเนินการและ ประเมินการ จัดทำแผนพับ	1. ออกแบบแผนพับ	1.1 กำหนดรูปแบบของ แผ่นพับ	PDL		ห้องสมุด มุมตัวอย่าง			สังเกตการทำงานกลุ่ม
		1.2 กำหนดหัวข้อใน แผ่นพับ	PDL					
		1.3 กำหนดข้อความใน แผ่นพับ	PDL					
		1.4 กำหนดภาพประกอบ	PDL					
		2.1 หาภาพประกอบ	PDL		ห้องสมุด			สังเกตการทำงานกลุ่ม
	2. ผลิตแผ่นพับ	2.2 ตัดภาพประกอบ	PDL					
		2.3 ตัดภาพประกอบ	PDL					
		2.4 เขียนหัวเรื่อง	PDL					
		2.5 เขียนข้อความ	PDL					
		2.6 ตกแต่งแผ่นพับ	PDL					
	3. ประเมินการ จัดทำแผ่นพับ	3.1 ศึกษาเกณฑ์การประเมิน	PDL		ห้องสมุด มุมแสดงผลงาน			ผลงานการจัดทำแผ่น พับพุทธประวัติ
		3.2 เสนอผลงาน	PDL					
		3.3 วิพากษ์/โดยการ ประเมิน	PDL/TDL					
		3.4 สรุป	PDL/TDL					
		3.5 ทำแบบฝึกหัด	SDL					

แผนเผชิญสถานการณ์ หน่วยประสานงานที่ 2 การเผยแพร่พระประวัติ
รายละเอียดของการเผชิญสถานการณ์ที่ 2.2 การจัดทำเสียงตามสายเผยแพร่พระประวัติตอนการสั่งสอน

ประเภทการร้อง	ภารกิจ	งาน	ขั้นตอน/ วิธีการ	เนื้อหา/ ข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
2.2.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำเสียงตามสายเผยแพร่พระประวัติตอนการสั่งสอน	1. รวบรวมข้อมูลเพื่อทำเสียงตามสาย	1.1 อ่านประมวลสาระเรื่องพุทธประวัติตอนการสั่งสอน	SDL	พุทธประวัติตอนการสั่งสอน	ห้องสมุดมุขวิจิตร	ประมวลสาระเรื่อง พระพุทธประวัติพระพุทธรูปเจ้า	ความสะดวก	สังเกตการทำงานกลุ่ม
	2. จัดหาวัสดุที่ใช้ในการจัดทำเสียงตามสาย	2.1 จัดหากระดาษ 2.2 จัดหาปากกา 2.3 จัดหาไม้บรรทัด 2.4 จัดหายางลบ 2.5 ตรวจสอบวัสดุที่จัดหา	PDL PDL PDL PDL TDL/PDL		มุขวิจิตรอุปกรณ์		- ไม้บรรทัด - ยางลบ	สังเกตการทำงานกลุ่ม
	3. จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำเสียงตามสาย	3.1 จัดหาไมโครโฟน 3.2 จัดหาเครื่องบันทึกเทป 3.3 จัดหาเทปเปล่า 3.4 จัดหาสายต่อกลับไฟฟ้า 3.5 ตรวจสอบอุปกรณ์	PDL PDL PDL PDL PDL		มุขวิจิตรอุปกรณ์			

แผนเผชิญสถานการณ์หน่วยประสบการณ์ 2 การเผยแพร่พระพุทธรูปประวัติ
รายละเอียดของการเผชิญสถานการณ์หลักที่ 2.2 การจัดทำเสียงตามสายเผยแพร่พระพุทธรูปประวัติตอนการส่งสอน

ประสบการณ์เรื่อง	ภารกิจ	งาน	ขั้นตอน/ วิธีการ	เนื้อหา/ ข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
2.2.2 การดำเนินการจัดเสียงตามสายเผยแพร่พระพุทธรูปประวัติตอนการส่งสอน	1. เขียนบทเสียงตามสาย	1.1 กำหนดความยาวของเสียงตามสาย	PDL	พุทธประวัติ	ห้องสมุด	เทปเสียง	ความสะดวก	สังเกตการทำงานกลุ่ม
		1.2 กำหนดเนื้อหา	PDL	ตอนการส่งสอน				
		1.3 ร่างบท	TDL/PDL					
		1.4 ตรวจสอบบท	PDL					
	2. บันทึกเสียงสัมภาษณ์ประกอบในรายการเสียงตามสาย	2.1 กำหนดหัวข้อที่จะสัมภาษณ์	TDL/PDL		ห้องสมุด			สังเกตการทำงานกลุ่ม
		2.2 กำหนดบทสัมภาษณ์	TDL/PDL					
		2.3 นิมนต์พระ	PDL					
		2.4 บันทึกเสียง	PDL					
	3. ผลัดเสียงตามสาย	2.5 ดำเนินการบันทึกเสียง	PDL					สังเกตการทำงานกลุ่ม
		2.6 ตรวจสอบเสียงที่บันทึกเสียง	PDL					
		3.1 ซ้อมตามบท	PDL					
		3.2 บันทึกเสียง	PDL					
		3.3 ตรวจสอบ	PDL					

แผนเผชิญเหตุของหน่วยงานระดับกรม 2 การเผยแพร่พระพุทธรูปประวัติ
รายละเอียดของการเผชิญเหตุของหน่วยงานหลักที่ 2.2 การจัดทำเสียงตามสายเผยแพร่พระพุทธรูปประวัติตอนการสั่งสอน

ประสบการณ์รอง	ภารกิจ	งาน	ขั้นตอน/ วิธีการ	เนื้อหา/ ข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
	4. ประเมินการจัดทำเสียงตามสาย	4.1 กำหนดเกณฑ์การประเมิน	PDL/TDL		ห้องสมุด			ผลงานการจัดทำเสียงตามสาย ทำแบบฝึกหัด
		4.2 เสนอผลงาน	PDL		ห้องสมุด			
		4.3 วิพากษ์	PDL/TDL		ห้องสมุด			
		4.4 สรุป	PDL/TDL		ห้องสมุด			
		4.5 ทำแบบฝึกหัด	SDL		ห้องสมุด			

แบบฝึกปฏิบัติ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พุทธประวัติ

ประสบการณ์หลักที่ 2.1 การจัดทำแผ่นพับเผยแผ่พุทธประวัติ

ประสบการณ์รองที่ 2.1.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 3 งาน ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนอ่านประมวลสาระ เรื่อง พุทธประวัติของพระพุทธเจ้า
- 2) ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญ
- 3) ให้นักเรียนชมวีซีดี เรื่อง พระพุทธประวัติ

บันทึกสาระสำคัญ

พุทธประวัติตอนผจญมาร

พุทธประวัติตอนการตรัสรู้

พุทธประวัติตอนการสั่งสอน

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 5 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเติมจำนวน วัสดุ ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ถูกต้อง

งานที่	รายการวัสดุ	ปริมาณ/จำนวน	ครบ	ปัญหาที่เกิดขึ้น/วิธีแก้ไข
1.	กระดาษการ์ด A4			
2.	ไม้บรรทัด			
3.	ดินสอสีไม้			
4	กาว			
5	ตรวจสอบวัสดุ			

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 3 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเติมจำนวน อุปกรณ์ ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ถูกต้อง

งานที่	รายการอุปกรณ์	ปริมาณ/จำนวน	ครบ	ปัญหาที่เกิดขึ้น/วิธีแก้ไข
1.	กรรไกร			
2.	ภาพพระพุทธรูปประวัติ			
3.	ตรวจสอบอุปกรณ์			

ประสบการณ์รองที่ 2.1.2 การดำเนินการและประเมินการจัดทำแผ่นพับ

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 4 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนบันทึกสิ่งที่ทำ ได้แก่ กำหนดรูปแบบแผ่นพับ กำหนดหัวข้อในแผ่นพับ กำหนดข้อความในแผ่นพับ และกำหนดภาพประกอบ บันทึกผลให้ถูกต้องตามขั้นตอน

งานที่ 1.1 กำหนดรูปแบบของแผ่นพับ

.....

งานที่ 1.2 กำหนดหัวข้อในแผ่นพับ

1)

2)

3)

4)

5)

งานที่ 1.3 กำหนดข้อความในแผ่นพับ

1)

2)

3)

4)

งานที่ 1.4 กำหนดภาพประกอบ

1)

2)

3)

4)

5)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 6 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	หาภาพประกอบ				
2	ตัดภาพประกอบ				
3	ติดภาพประกอบ				
4	เขียนหัวเรื่อง				
5	เขียนข้อความ				
6	ตกแต่งแผ่นพับ				

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 5 งาน ดังนี้

งานที่ 3.1 ศึกษาเกณฑ์การประเมินการจัดทำแผ่นพับ (แบบประเมินชิ้นงาน)

ให้นักเรียนบันทึกผลให้ถูกต้องตามขั้นตอนการประเมินการจัดทำแผ่นพับ

แบบประเมินชิ้นงาน “ การผลิตแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ ”

(สำหรับครูผู้สอนและนักเรียนประเมินงานกลุ่ม)

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พุทธประวัติ

หน่วยประสบการณ์หลักที่ 2.1 การจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้

คำชี้แจง โปรดประเมินการทำงานกลุ่ม โดยให้คะแนนการทำงานรายกลุ่มที่ตรงกับความเป็นจริงตามลำดับ ดังนี้

รายการประเมิน	ระดับคะแนน					
	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	กลุ่ม 5	กลุ่ม 6
1. กำหนดชื่อเรื่องของแผ่นพับ						
2. กำหนดหัวข้อเรื่องของแผ่นพับ						
3. เขียนสรุปสาระสำคัญ						
4. การจัดวางหัวข้อเรื่องกับกระดาษในแผ่นพับ						
5. การวางภาพสัมพันธ์กับเนื้อหาในแผ่นพับ						
6. การนำเสนอแผ่นพับ						
รวม 21 คะแนน						

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ชื่อเรื่องของแผ่นพับถูกต้อง
 - 1.1 ชื่อเรื่องชัดเจนเกี่ยวกับความสำคัญของพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ 3 คะแนน
 - 1.2 ชื่อเรื่องขาดความชัดเจนเกี่ยวกับความสำคัญของพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ 2 คะแนน
 - 1.3 ชื่อเรื่องไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม และไม่เกี่ยวกับความสำคัญของพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ 1 คะแนน
2. กำหนดหัวข้อเรื่องในแผ่นพับ
 - 2.1 มีหัวข้อเรื่องครบตามที่กำหนดประกอบด้วยความสำคัญของพุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้ 3 คะแนน
 - 2.2 มีหัวข้อเรื่องประกอบด้วย 2 หัวข้อเรื่องจากที่กำหนด 2 คะแนน
 - 2.3 มีหัวข้อเรื่องประกอบด้วย 1 หัวข้อเรื่องจากที่กำหนด 1 คะแนน

3. เขียนสรุปสาระสำคัญในแผ่นพับ

- 3.1 เขียนสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาครอบคลุม 3 คะแนน
 ความสำคัญของพุทธประวัติตอนการผจญมาร และการตรัสรู้ได้
 ใจความสมบูรณ์ถูกต้อง
- 3.2 เขียนสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาครอบคลุม ความสำคัญ 2 คะแนน
 ของพุทธประวัติตอนการผจญมาร และการตรัสรู้ ยังขาดความ
 สมบูรณ์ถูกต้องของเนื้อหาย่อย 2-4 ส่วน
- 3.3 เขียนสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาอย่างน้อย 1-3 หัวข้อ ตามที่ 1 คะแนน
 กำหนด และสรุปสาระสำคัญ ไม่ได้ใจความ

4. การจัดวางหัวข้อเรื่องกับกระดาษในแผ่นพับ

- 4.1 การจัดวางหัวข้อเรื่องเหมาะสมกับหน้าปกและเนื้อหาทุกหน้า 3 คะแนน
- 4.2 การจัดวางหัวข้อเรื่องเหมาะสมกับหน้าปกในและเนื้อหา 2 คะแนน
 มีบางหน้าไม่เหมาะสม
- 4.3 การจัดวางหัวข้อเรื่องกับหน้าปกไม่เหมาะสมและเนื้อหา 1 คะแนน
 มีบางหน้าที่ไม่เหมาะสม

5. การจัดวางภาพสัมพันธ์กับเนื้อหาในแผ่นพับครบทุกหัวข้อ

- 5.1 จัดวางภาพสัมพันธ์กับเนื้อหาครบทุกหัวข้อ 3 คะแนน
- 5.2 จัดวางภาพไม่สัมพันธ์กับเนื้อหา 2 หัวข้อ 2 คะแนน
- 5.3 จัดวางภาพไม่สัมพันธ์กับเนื้อหา 1 หัวข้อ 1 คะแนน

6. การนำเสนอแผ่นพับ

- 6.1 มีเนื้อหาสาระการนำเสนอตรงกับผลงาน ได้ใจความครบถ้วน 3 คะแนน
 ฟังแล้วเข้าใจ
- 6.2 มีเนื้อหาสาระการนำเสนอตรงกับผลงาน ได้ใจความครบถ้วน 2 คะแนน
 ฟังแล้วมีข้อสงสัยบางส่วน
- 6.3 มีเนื้อหาสาระการนำเสนอตรงกับผลงานบางส่วน ได้ใจความไม่สมบูรณ์ 1 คะแนน
 ฟังแล้วยังไม่เข้าใจ

งานที่ 3.2 เสนอผลงาน

ให้นักเรียนบันทึกข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

- 2.1 ชื่อผู้นำเสนอ
- 2.2 ผลงานที่นำเสนอ

งานที่ 3.3 วิพากษ์/ โดยการประเมิน (แบบประเมินการทำงานกลุ่ม)

แบบประเมินการทำงานกลุ่ม
(สำหรับครูผู้สอนประเมิน)

กลุ่มสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสงค์การเรียนรู้ที่ 2 การจัดทำแผนพับพุทธประวัติ

ประสงค์การเรียนรู้หลักที่ 2.1 – 2.2

กลุ่ม.....

สมาชิก
.....

รายการที่ประเมิน	คุณภาพ		
	ดี (3)	ปานกลาง (2)	ปรับปรุง (1)
1. มีความรับผิดชอบในการทำงาน			
2. ความตั้งใจในการทำงาน			
3. การมีส่วนร่วมในการทำงาน			
4. การตัดสินใจแก้ปัญหา			
5. การแสดงความคิดเห็น			
6. มีความเสียสละในการทำงาน			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์ในการประเมิน

- 13 - 18 คะแนนการทำงานอยู่ในระดับดี
7 - 12 คะแนนการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับพอใช้
1 - 6 คะแนนการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับปรับปรุง

งานที่ 3.4 สรุปการนำเสนอผลงาน

งานที่ 3.5 ทำแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัด

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบมีจำนวน 5 ข้อ 5 คะแนน ใช้เวลา 5 นาที
 2. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X คำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. เหตุใดพระมหากษัตริย์จึงทรงเลิกราเพื่อทุกข์ทรมาน
 - ก. เพราะพระอินทร์มาคิดพิณถวาย
 - ข. เพราะพระพรหมอาราธนาให้ทรงเลิก
 - ค. เพราะสามธิดาพระยามารมาล่อลวง
 - ง. เพราะทรงเห็นว่าไม่ใช่ทางแก้ให้พ้นทุกข์
2. พระยามารที่มารบกวนพระทัยพระมหากษัตริย์ขณะที่ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต แสดงในลักษณะใด
 - ก. พระยายักษ์
 - ข. ธิดาทั้งสามของพระยามาร
 - ค. ภาพความสุขสบายที่เคยประทับในพระราชวัง
 - ง. เหล่านางสนมที่เคยรับใช้ใกล้ชิด
3. ญาณอาสวักขณญาณ หมายถึงข้อใด
 - ก. ระลึกชาติได้
 - ข. หยั่งรู้จิตใจผู้อื่น
 - ค. รู้การเกิด-ตายของคน
 - ง. รู้ความหมดสิ้นไปของกิเลส
4. วันสำคัญวันใดเป็นวันที่มีพระรัตนตรัยครบ 3 ประการ
 - ก. วันวิสาขบูชา
 - ข. วันออกพรรษา
 - ค. วันเข้าพรรษา
 - ง. วันอาสาฬหบูชา
5. พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา มีชื่อว่าอย่างไร
 - ก. มงคลสูตร
 - ข. อาทิตตปริยายสูตร
 - ค. อนันตลักขณสูตร
 - ง. ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

เฉลยแบบฝึกปฏิบัติ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พุทธประวัติ

ประสบการณ์หลักที่ 2.1 การจัดทำแผ่นพับเผยแผ่พุทธประวัติตอนผจญมารและการตรัสรู้

ประสบการณ์รองที่ 2.1.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำแผ่นพับพุทธประวัติตอนผจญมาร และการตรัสรู้

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 3 งาน ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนอ่านประมวลสาระ เรื่อง พุทธประวัติของพระพุทธเจ้า
- 2) ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญ
- 3) ให้นักเรียนทบทวนเนื้อหาเรื่อง พุทธประวัติของพระพุทธเจ้า

บันทึกสาระสำคัญ

พุทธประวัติตอนการผจญมาร

...เริ่มจากที่พระมหานรุษทรงเสด็จออกผนวชและแสวงหาวิธีการเพื่อจะทำให้พ้นทุกข์จากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยทรงใช้การบำเพ็ญทุกรกิริยาอย่างแสนสาหัสก็ไม่ทรงพบแนวทาง จึงทรงหันมาใช้วิธีบำเพ็ญเพียรทางใจ ขณะที่ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต พระยามารซึ่งหมายถึงกิเลส ในพระทัยของพระองค์ได้เข้ามา รบกวนให้พระองค์ท้อแท้และทรงเลิกบำเพ็ญเพียร พระองค์ทรงอาศัยบารมี คือ คุณความดีที่ทรงสั่งสมมาใน อดีตชาติมาเตือนพระทัยทำให้ทรงชนะพระยามาร(กิเลส) ได้ในที่สุด

พุทธประวัติตอนการตรัสรู้

...หลังจากที่ทรงได้รับชัยชนะต่อกิเลสแล้ว ก็ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิตอย่างหนัก โดยทรงนั่งเจริญสมาธิ(เข้าฌาน) ทรงญาณตามลำดับ คือ ปุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ และอาสวขยญาณ จนในที่สุดทรงสามารถค้นพบหลักธรรมที่ทำให้พ้นทุกข์ได้ด้วยพระองค์เองที่เรียกว่า “อริยสัจ 4” คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 จึงทรงได้รับพระนามว่า “สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” (ผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 5 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 3 งาน (ไม่มีการเฉลย)

ประสบการณ์รองที่ 2.1.2 การดำเนินการและประเมินการจัดทำแผนพับ

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 4 งาน ดังนี้

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 ศึกษาการออกแบบแผนพับ ให้นักเรียนบันทึกข้อความการปฏิบัติให้ถูกต้องตามขั้นตอน

1. กำหนดรูปแบบของแผนพับ... ขนาด 210 x 297 mm
2. กำหนดหัวข้อในแผนพับ
 - 2.1 พุทธประวัติตอนผจญมาร
 - 2.2 พุทธประวัติตอนการตรัสรู้
3. กำหนดข้อความในแผนพับ
 - 3.1 การศึกษาพุทธประวัติ หมายถึง ศึกษาเรื่องราวและประวัติของพระพุทธเจ้า
 - 3.2 พุทธประวัติตอนผจญมาร พระมหานรุษทรงตั้งพระทัยที่จะค้นพบทางพ้นทุกข์ด้วยวิธีการทรมานพระองค์ต่าง ๆ (ทุกรกิริยา) และทรงหันมาใช้วิธีนั่งบำเพ็ญเพียรทางจิตได้ค้นพบพระศรีมหาโพธิ์โดยมีพระยามาร (กิเลส) เข้ามารบกวนพระทัยแต่ทรงใช้พระสติที่แน่วแน่ไม่พุ่มซ่านให้ทรงชนะพระยามาร(กิเลส) ได้ในที่สุด
 - 3.3 พุทธประวัติตอนตรัสรู้ หลังจากที่ทรงได้รับชัยชนะต่อพระยามาร(กิเลส) แล้วทรงบำเพ็ญเพียรทางจิตอย่างยิ่งยวด ทรงนั่งเจริญญาณสมาธิจนพบทางหลุดพ้นจากทุกข์โดยทรงญาณตามลำดับ คือ ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ จุตูปปาตญาณ และอาสวกขยญาณ สำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 - 3.4 ประโยชน์จากการศึกษาพุทธประวัติที่นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การดำเนินตนเป็นชาวพุทธที่แท้จริงโดยปฏิบัติตามพระจริยาวัตร 3 ประการคือ การบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม การบำเพ็ญประโยชน์ต่อญาติพี่น้อง และการใช้สติปัญญาพิจารณาสิ่งที่สิ่งงามที่ควรปฏิบัติ
4. กำหนดภาพประกอบ
 - 4.1 ภาพพุทธประวัติตอนผจญมาร
 - 4.2 พุทธประวัติตอนการตรัสรู้

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 6 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 5 งาน (ไม่มีการเฉลย)

เฉลยแบบฝึกหัด

ข้อที่ 1 ง

ข้อที่ 2 ค

ข้อที่ 3 ง

ข้อที่ 4 ก

ข้อที่ 5 ง

แบบฝึกปฏิบัติ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พุทธประวัติ

ประสบการณ์หลักที่ 2.2 การจัดทำแผ่นพับเผยแผ่พุทธประวัติ

ประสบการณ์รองที่ 2.2.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำเสียงตามสายเผยแผ่พุทธประวัติตอนการสั่งสอน

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 2 งาน ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนอ่านประมวลสาระ เรื่อง พุทธประวัติตอนการสั่งสอน
- 2) ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญ

บันทึกสาระสำคัญ

พุทธประวัติตอนการสั่งสอน

.....

.....

.....

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 5 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเติมจำนวน วัสดุ ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ถูกต้อง

งานที่	รายการวัสดุ	ปริมาณ/จำนวน	ครบ	ปัญหาที่เกิดขึ้น/วิธีแก้ไข
1.	กระดาษการ์ด A4			
2.	ปากกา			
3.	ไม้บรรทัด			
4.	ยางลบ			
5.	ตรวจสอบวัสดุ			

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 5 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเติมจำนวนอุปกรณ์ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ถูกต้อง

งานที่	รายการอุปกรณ์	ปริมาณ/จำนวน	ครบ	ปัญหาที่เกิดขึ้น/วิธีแก้ไข
1.	ไมโครโฟน			
2.	เครื่องบันทึกเสียง			
3.	เทปบันทึกเสียง			
4.	สายตลับไฟฟ้า			
5.	ตรวจสอบอุปกรณ์			

ประสบการณ์รองที่ 2.2.2 การดำเนินการจัดเสียงตามสายเผยแพร่พุทธประวัติ

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 4 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนบันทึกสิ่งที่ทำ ได้แก่ กำหนดความยาวของเสียงตามสาย กำหนดเนื้อหา ร่างบท และตรวจสอบบท

งานที่ 1.1 กำหนดความยาว

งานที่ 1.2 กำหนดเนื้อหา

1)

2)

3)

4)

5)

งานที่ 1.3 ร่างบท

1)

2)

3)

4)

งานที่ 1.4 ตรวจสอบ

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	กำหนดความยาวของเสียงตามสาย				
2	กำหนดเนื้อหา				
3	ร่างบท				

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 6 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนบันทึกสิ่งที่ทำ ได้แก่ กำหนดหัวข้อที่จะสัมภาษณ์ นิมนต์พระ กำหนดบทสัมภาษณ์ บันทึกเสียง และตรวจเสียงที่บันทึก บันทึกผลให้ถูกต้องตามขั้นตอน

งานที่ 2.1 กำหนดหัวข้อที่จะสัมภาษณ์

.....

.....

งานที่ 2.2 กำหนดบทสัมภาษณ์

งานที่ 2.3 นิมนต์พระ

1)

2)

3)

งานที่ 2.4 การบันทึกเสียง

งานที่ 2.5 ดำเนินการบันทึกเสียง

งานที่ 2.6 ตรวจเสียงที่บันทึก

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 3 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและ
แนวทางแก้ไข

งานที่	รายการปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	ซ่อมตามบท				
2	บันทึกเสียง				
3	ตรวจสอบเสียง				

คำชี้แจง ภารกิจที่ 4 มี 5 งาน ดังนี้

งานที่ 4.1 กำหนดเกณฑ์การประเมิน

แบบประเมินชิ้นงาน “ การจัดทำเสียงตามสายเผยแผ่พุทธประวัติตอนการสั่งสอน ”

(สำหรับครูผู้สอน)

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสภารณ์ที่ 2 การเผยแผ่พุทธประวัติ

หน่วยประสภารณ์หลักที่ 2.2 การจัดทำเสียงตามสายเผยแผ่พุทธประวัติตอนการสั่งสอน

คำชี้แจง โปรดประเมินการทำงานกลุ่ม โดยให้คะแนนการทำงานรายกลุ่มที่ตรงกับความเป็นจริงตามลำดับ ดังนี้

รายการประเมิน	ระดับคะแนน					
	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	กลุ่ม 5	กลุ่ม 6
1. เนื้อหาเสียงตามสาย						
2. การนำเสนอเนื้อหา						
3. คุณภาพของเสียง						
รวม 21 คะแนน						

เกณฑ์การให้คะแนน

1. เนื้อหาเสียงตามสาย

1.1 ลีลาการออกเสียง ถูกต้องตามอักขรวิธี	3 คะแนน
1.2 ชื่อเรื่องแผ่นพับขาดความชัดเจนเกี่ยวข้องกับควมสำคัญ
ของพุทธประวัติตอนการสั่งสอน	2 คะแนน
1.3 กำหนดชื่อเรื่องไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม และไม่เกี่ยวข้องกับ
ความสำคัญของพุทธประวัติตอนการสั่งสอน	1 คะแนน

2. การนำเสนอเนื้อหา

- งานที่ 1 – 4 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผล
- การเผชิญประสภารณ์ เรื่อง การเผยแผ่พุทธประวัติ
- 1) การดำเนินการจัดทำเสียงตามสาย
 - 2) ศึกษาประมวลสาระ
 - 3) นำเสนอผลงานการจัดทำเสียงตามสาย

งานที่ 5 ทำแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัด

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบมีจำนวน 5 ข้อ 5 คะแนน ใช้เวลา 5 นาที
 2. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X คำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ในการทรงพิจารณาแสดงธรรมสั่งสอนบุคคลต่าง ๆ พระพุทธองค์ทรงเปรียบบุคคลเหล่านั้นด้วยสิ่งใด
 - ก. ฝุ่นธุลี
 - ข. ดอกบัว
 - ค. โคลนตม
 - ง. ล็องจักร
2. พระอัครสาวกเบื้องขวาของพระพุทธเจ้า คือใคร
 - ก. พระสารีบุตร
 - ข. พระมหาวิปัส
 - ค. พระโกณฑัญญะ
 - ง. พระโมคคัลลานะ
3. แคว้นใดคือเมืองศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาระยะเริ่มแรก
 - ก. แคว้นมคธ
 - ข. แคว้นอังคะ
 - ค. แคว้นสัททกะ
 - ง. แคว้นพาราณสี
4. พระอัครสาวกเบื้องขวาของพระพุทธเจ้า คือใคร
 - ก. พระสารีบุตร
 - ข. พระมหาวิปัส
 - ค. พระโกณฑัญญะ
 - ง. พระโมคคัลลานะ
5. วัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนาคือวัดใด
 - ก. วัดเชตุวัน
 - ข. วัดเวฬุวัน
 - ค. วัดนาลันทา
 - ง. วัดบุพพาราม

เฉลยแบบฝึกปฏิบัติ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสงค์ที่ 2 การเผยแผ่พุทธประวัติ

ประสงค์หลักที่ 2.2 การจัดทำเสียงตามสายเผยแผ่พุทธประวัติตอนการสั่งสอน

ประสงค์รองที่ 2.2.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำเสียงตามสายเผยแผ่พุทธประวัติ

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 2 งาน ดังนี้

1. ให้นักเรียนอ่านประมวลสาระ เรื่อง พระพุทธประวัติตอนการสั่งสอน
2. ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญ

บันทึกสาระสำคัญ

พุทธประวัติตอนการสั่งสอน

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเปรียบเทียบบุคคลที่พระองค์จะทรงสั่งสอนเหมือนดอกบัวสี่เหล่า เสด็จไปโปรดปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี พระโกณฑัญญะ ได้บวชเป็นพระภิกษุรูปแรก หรือปฐมสาวก ทำให้เกิดมีพระรัตนตรัยครบทั้ง 3 ประการคือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 แล้วทรงส่งพระสาวกออกไปประกาศพระพุทธศาสนา โดยศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาอยู่ ณ กรุงราชคฤห์ ใช้วิธีการเผยแผ่พระธรรมกับเจ้าผู้หน้าถิและพระมหากษัตริย์หรือผู้นำที่สำคัญ ต่อมาพระเจ้าพิมพิสารทรงสร้าง วัดเวฬุวัน ถวายเป็นวัดแรกในพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 5 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มีงาน 5 งาน (ไม่มีการเฉลย)

ประสบการณ์รองที่ 2.2.2 การดำเนินการจัดเสียงตามสายเผยแพร่พุทธประวัติ

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 4 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนบันทึกสิ่งที่ทำ ได้แก่ กำหนดความยาวของเสียงตามสาย กำหนดเนื้อหา ร่างบท และตรวจสอบบท

งานที่ 1.1 กำหนดความยาวความยาว 10 นาที.....

งานที่ 1.2 กำหนดเนื้อหา

1)....การแสดงปฐมเทศนาและปฐมสาวก.....

2)วิธีการเผยแพร่และตั้งมั่นของพระพุทธศาสนา.....

งานที่ 1.3 ร่างบท

1) กำหนดหัวข้อสัมภาษณ์

2) ตั้งคำถาม 4 คำถาม

งานที่ 1.4 ตรวจสอบ ไม่มีการเฉลย

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 6 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนบันทึกสิ่งที่ทำ ได้แก่ กำหนดหัวข้อที่จะสัมภาษณ์ นิมนต์พระ กำหนดบทสัมภาษณ์ บันทึกเสียง และตรวจเสียงที่บันทึก บันทึกผลให้ถูกต้องตามขั้นตอน

งานที่ 1.1 กำหนดหัวข้อที่จะสัมภาษณ์

.....

งานที่ 1.2 นิมนต์พระ

งานที่ 1.3 กำหนดบทสัมภาษณ์

1)

2)

3)

งานที่ 1.4 การบันทึกเสียง

งานที่ 1.5 ดำเนินการบันทึกเสียง

งานที่ 1.6 ตรวจเสียงที่บันทึก

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 3 งาน (ไม่มีการเฉลย)

แบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์

การเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พุทธประวัติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว (10 คะแนน)

1. ในวันที่พระมหานุรุชจะตรัสรู้ ทรงประทับบนที่ปูลาดทำด้วยสิ่งใด
 - ก. ดอกบัว
 - ข. หญ้าคา
 - ค. ฟางข้าว
 - ง. ใบโพธิ์
2. เสนาบดีที่มารบกวณในพระทัยของพระมหานุรุช หมายถึง อะไร
 - ก. ทูกข์ สมุทัย นิโรธ
 - ข. รูป รส เสียง
 - ค. โลกะ โทสะ โมหะ
 - ง. เวทนา สัญญา สังขาร
3. อาหารที่นางสุชาดานำมาถวายในตอนเช้าของวันตรัสรู้ คือข้อใด
 - ก. ข้าวสาลี
 - ข. ข้าวมธุปายาส
 - ค. ข้าวกระยาทิพย์
 - ง. ข้าวกระยาสารท
4. ทรงรู้แจ้งหลักอริยสัจ 4 ด้วยพระองค์เองพระมหานุรุชจึงทรงได้รับพระนามว่าอย่างไร
 - ก. พระวิรุบุรุช
 - ข. พระสัคคบุรุช
 - ค. พระอรหันต์
 - ง. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
5. ปัญจวัคคีย์คือใคร
 - ก. กลุ่มคนที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา
 - ข. พระอาจารย์ของพระมหานุรุช
 - ค. พระอัครสาวกเบื้องขวาของพระพุทธเจ้า
 - ง. พระอัครสาวกเบื้องซ้ายของพระพุทธเจ้า

6. ภิกขุรูปแรกที่อุปสมบทด้วยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทาคือใคร
 - ก. พระอัสสชิ
 - ข. พระวัปปะ
 - ค. พระมหานามะ
 - ง. พระโกณฑัญญะ
7. วันสำคัญวันใดเป็นวันที่มีพระรัตนตรัยครบ 3 ประการ
 - ก. วันวิสาขบูชา
 - ข. วันออกพรรษา
 - ค. วันเข้าพรรษา
 - ง. วันอาสาฬหบูชา
8. วิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยแรก คือข้อใด
 - ก. ทรงใช้ปาฏิหาริย์
 - ข. ทรงส่งพระสาวกไปเผยแผ่
 - ค. ทรงแสดงธรรมแก่มนุษย์และเทวดา
 - ง. ทรงแสดงธรรมแก่เจ้าลัทธิและผู้นำ
9. วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในตอนแรกคือข้อใด
 - ก. การประชาสัมพันธ์
 - ข. การปฏิบัติตนเป็นตัวอย่าง
 - ค. การพูดอธิบายพระธรรมเทศนา
 - ง. การส่งพระสาวกไปประกาศพระพุทธศาสนา
10. กษัตริย์พระองค์ใดเป็นผู้สร้างวัดถวายเป็นวัดแรกในพระพุทธศาสนา
 - ก. พระเจ้าอุเทน
 - ข. พระเจ้าลิจฉวี
 - ค. พระเจ้าโกศล
 - ง. พระเจ้าพิมพิสาร

เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 2 การเผยแผ่พุทธประวัติ

ข้อที่	ก่อนเผชิญประสบการณ์	หลังเผชิญประสบการณ์
1.	ค	ข
2.	ข	ง
3.	ก	ก
4.	ง	ง
5.	ข	ง
6.	ค	ง
7.	ก	ง
8.	ง	ง
9.	ข	ง
10.	ง	ง

แบบฝึกปฏิบัติ
หน่วยประสบการณ์ที่ ๑
การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

แบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว (10 คะแนน)

1. การสวดมนต์แสดงความเคารพบอมน้อมในพระพุทธคุณ ข้อใดถูกต้องที่สุด
 - ก. นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ
 - ข. นะโม ตะสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ
 - ค. นะโม ตะสะ ภักกะวัตโต อรหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ
 - ง. นะโม ตัสสะ ภักกะวัตโต อรหะโต สัมมาสัมพุทธะสะ
2. " อมิณา สักกาเรนะ... " มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. ข้าพเจ้าขอถึง...
 - ข. ข้าพเจ้าขอถึงพร้อม...
 - ค. ข้าพเจ้าขอปฏิบัติ...
 - ง. ข้าพเจ้าขอบูชา...
3. บทสวดมนต์ " อะระหัง สัมมาสัมพุทธโ " สอดคล้องกับข้อใด
 - ก. สวดบูชาพระรัตนตรัย
 - ข. สวดสรรเสริญพระพุทธ
 - ค. สวดสรรเสริญพระธรรม
 - ง. สวดสรรเสริญพระสงฆ์
4. “ หลวงพ่อโสภณ ” ได้รับยกย่องว่าเป็นพระ สุปฏิปันโน คำที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอะไร
 - ก. เป็นผู้ปฏิบัติตรง
 - ข. เป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว
 - ค. เป็นผู้ปฏิบัติสมควร
 - ง. เป็นผู้ที่ปฏิบัติเพื่อการหลุดพ้น
5. “ สัพเพ สัตตา...สุขะชีวิโน ” ควรเติมข้อความในช่องว่าง คือ ข้อใด
 - ก. อะนิมาโท
 - ข. อะเวราโหนดุ
 - ค. สุจิตาโ
 - ง. อะพยาโหนดุ

6. เมื่อผู้เป็นหัวหน้าเริ่มต้นว่า “อิมินา สักกาเรนะ” ผู้ที่ต้องการสวดบูชาพระรัตนตรัยควรรับต่อว่าอย่างไร
 - ก. พุทฺธัง อะภิปุชยามิ
 - ข. ธัมมัง อะภิปุชยามิ
 - ค. สังฆัง อะภิปุชยามิ
 - ง. อรหังสัมมาสัมพุทโธ
7. คำใดที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการนั่งสมาธิ
 - ก. ไม่ทะเยอทะยาน
 - ข. ไม่ต้องการมีครอบครัว
 - ค. ไม่ต้องการมีเงินทอง
 - ง. ไม่โกรธง่ายอารมณ์เย็น
8. การนั่งสมาธิมีประโยชน์อย่างไร
 - ก. ทำให้จิตสงบไม่ฟุ้งซ่าน
 - ข. ทำให้เป็นคนมีความจำดี
 - ค. ทำให้เกิดปัญญาแตกฉาน
 - ง. ทำให้เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป
9. ในการกำหนดวิธีการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ สิ่งที่ต้องจัดเตรียมต่อไปนี้ข้อใดสำคัญที่สุด
 - ก. ผ้าปูรองนั่ง
 - ข. การเลือกสถานที่
 - ค. การจัดโต๊ะหมูบูชา
 - ง. การกำหนดเวลา
10. การนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ ในเวลา 10 นาที คือข้อใด
 - ก. สมศรีอยู่ในท่านั่งขัดสมาธิ หลังคา ลำตัวตั้งตรง คอพับ จนครบ 10 นาที
 - ข. สมลักษณ์อยู่ในท่านั่งขัดสมาธิ ลำตัวตั้งตรง เหยียดตาเพื่อนบอย ๆ จนครบ 10 นาที
 - ค. สมหวังอยู่ในท่านั่งขัดสมาธิ หลังคา ลำตัวตั้งตรง คอตรง ใบหน้าเรียบเฉยจนครบ 10 นาที
 - ง. สมชายอยู่ในท่านั่งขัดสมาธิ หลังคาลำตัวตั้งตรง เปลี่ยนเป็นท่านั่งพับเพียบ เมื่อเวลาผ่านไป 6 นาที
นั่งสมาธิจนครบ 10 นาที

แผนเผชิญเหตุของหน่วยปฏิบัติการที่ 9 การควบคุมและกำกับการนั่งสมาธิ
รายละเอียดของแผนเผชิญเหตุหลักที่ 9.1 การจัดทำทะเบียนทศสมณ

ประเภทการร้อง	ภารกิจ	งาน	วิธีการ	เนื้อหา/ข้อมูล	บริบท	สื่อ	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
9.1.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำทะเบียนทศสมณ	1. ศึกษาความหมายและความสำคัญของบทสวดมนต์	1.1 อ่านประมวลสาระ เรื่องการสวดมนต์ 1.2 บันทึกสาระสำคัญ 1.3 พึ่งพาพระสวดมนต์	SDL SDL SDL	บทสวดมนต์ - บทพุทธประวัติ - บทมนต์การพระ รัตนตรัย - บทแผ่เมตตา	นุวิชาการ	- ประมวลสาระ เรื่อง การสวดมนต์ และการนั่งสมาธิ - เทปบันทึกเสียง สวดมนต์	ความสะดวก - เครื่องบันทึกเสียง - เทปเสียง	
	2. จัดหาวัสดุที่ใช้ในการจัดทำทะเบียนทศสมณ	2.1 จัดหากระดาษ 2.2 จัดหาปากกา 2.3 ตรวจสอบวัสดุ	PDL PDL PDL	วัสดุที่ใช้ในการจัดทำ ทะเบียนทศสมณ	นุวิศดุอุปกรณ์		- กระดาษ - ปากกา	
	3. จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำทะเบียนทศสมณ	3.1 จัดหากรรไกร 3.2 จัดหาเทปบันทึก เสียงเปล่า 3.3 จัดหาเครื่อง บันทึกเสียง 3.4 ตรวจสอบอุปกรณ์ที่ ใช้ในการจัดทำทะเบียน	PDL PDL PDL PDL		นุวิศดุอุปกรณ์		- กรรไกร - เครื่องบันทึกเสียง - เทปบันทึกเสียง	
	4. เขียนบทสวดมนต์	4.1 เขียนบทสวดมนต์ 4.2 ตรวจสอบท้องบท สวดมนต์	TDL/PDL PDL					การทำงาน กลุ่ม

แผนเผชิญเหตุของหน่วยงาน หน่วยประสานงานที่ 9 การควบคุมและกำกับการนั่งสมาธิ
รายละเอียดของกิจกรรมการเผชิญเหตุหลักที่ 9.1 การจัดทำแผนเสี่ยงบทสวดมนต์

ประสบการณ์เรื่อง	ภารกิจ	งาน	วิธีการ	เนื้อหา/ข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	ถึงอำนวยความสะดวก	การประเมิน
9.1.2 ดำเนินการ และประเมินการ จัดทำแผนเสี่ยง บทสวดมนต์	5. กำหนดหน้าที่	5.1 ระบุผู้ทำหน้าที่อ่าน บทสวดมนต์ 5.2 ระบุผู้ทำหน้าที่ ควบคุมเครื่อง บันทึกเสียง 5.3 ระบุผู้ทำหน้าที่ ประสานงาน	PDL PDL PDL					
	1. บันทึกเสียงการ สวดมนต์	1.1 ชื่ออ่านบทสวด มนต์ 1.2 อ่านบทสวดมนต์	PDL PDL				- เทปบันทึกเสียง	
	2. ประเมินการ จัดทำแผนเสี่ยงบท สวดมนต์	2.1 กำหนดเกณฑ์การ ประเมิน 2.2 เปิดเทปฟัง 2.3 วิพากษ์ 2.4 สรุป 2.5 ทำแบบฝึกหัด	PDL/TDL PDL TDL/PDL PDL/TDL SDL				- เทปบันทึกเสียง	- ผลงานการ จัดทำเทป เสียงบทสวด มนต์ - แบบฝึกหัด

แผนเผชิญเหตุสถานการณ์ หน่วยประสบการณืที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ
รายละเอียดของการเผชิญสถานการณ์หลักที่ 9.2 การนั่งสมาธิ

ประสบการณืรื่อง	ภารกิจ	งาน	วิธีการ	เนื้อหา/ข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
9.2.1 การเตรียมการนั่งสมาธิ	1. ศึกษาความหมายและประโยชน์และวิธีการนั่งสมาธิแบบอนานาปณสดี	1.1 อ่านประมวลสาระเรื่อง ความหมายประโยชน์ และวิธีการนั่งสมาธิแบบอนานาปณสดี 1.2 บันทึกสาระสำคัญ 1.3 พึ่งบรรยาย	S DL	- ความหมาย - ประโยชน์ - วิธีการนั่งสมาธิแบบอนานาปณสดี	ห้องสมุด	ประมวลสาระเรื่อง การนั่งสมาธิ		
	2. จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการนั่งสมาธิ	2.1 จัดหาผ้าไตรห่มบูชา 2.2 จัดหาผ้ารองนั่ง	P DL		ห้องสมุด	- ไตร่ห่มบูชา - ผ้ารองนั่ง		การทำงาน กลุ่ม
	3. จัดสถานที่ที่ใช้ในการนั่งสมาธิ	3.1 กำหนดสถานที่ 3.2 ทำความสะอาด	P DL		ห้องสมุด			การทำงาน กลุ่ม

แผนเผชิญเหตุสถานการณ์ หน่วยปฏิบัติการที่ 9 การควบคุมดูแลการนั่งสมาธิ
รายละเอียดของการเผชิญเหตุสถานการณ์หลักที่ 9.2 การนั่งสมาธิ

ประสบการณ์รอง	ภารกิจ	งาน	วิธีการ	เนื้อหา/ข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
9.2.2 การนั่งสมาธิแบบอานาปณสติ	1. ปฏิบัติการนั่งสมาธิแบบอานาปณสติ	1.1 กำหนดวิธีการนั่ง 1.2 กำหนดลมหายใจ 1.3 แผ่เมตตา 1.4 นั่งสมาธิ	SDL SDL SDL SDL					การนั่งสมาธิ
	2. รายงานผล	2.1 ถ้าความรู้สีก่อนขณะนั่งและหลังการนั่งสมาธิ 2.2 วิพากษ์ 2.3 สรุป 2.4 ทำแบบฝึกหัด	SDL PDL/TDL PDL/TDL SDL		ห้องสมุด		เครื่องฉายแผ่นใส	- การรายงาน - การทำแบบฝึกหัด

แบบฝึกปฏิบัติ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ประสบการณ์หลักที่ 9.1 การจัดทำเทปเสียงการสวดมนต์

ประสบการณ์รองที่ 9.1.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำเทปบันทึกเสียงบทสวดมนต์บทบูชาคุณพระรัตนตรัย

คำชี้แจง การกิจที่ 1 มี 3 งาน ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนอ่านประมวลสาระเรื่อง การสวดมนต์และนั่งสมาธิ
- 2) ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญ
- 3) ให้นักเรียนฟังเทปเสียงเรื่อง การสวดมนต์และนั่งสมาธิ

บันทึกสาระสำคัญ

บทบูชาพระรัตนตรัย

บทนมัสการพระรัตนตรัย

บทแผ่เมตตา

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 3 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเติมจำนวน วัสดุ ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ถูกต้อง

งานที่	รายการ	ปริมาณ/จำนวน	ครบ	ปัญหาที่เกิดขึ้น/วิธีแก้ไข
1.	กระดาษการ์ด A4			
2.	ปากกา			
3.	ตรวจสอบวัสดุ			

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 4 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเติมจำนวน อุปกรณ์ ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ถูกต้อง

งานที่	รายการ	ปริมาณ/จำนวน	ครบ	ปัญหาที่เกิดขึ้น/วิธีแก้ไข
1.	กรรไกร			
2.	เทปเปล่าบันทึกเสียง			
3.	เครื่องบันทึกเสียง			
4.	ตรวจสอบอุปกรณ์			

คำชี้แจง ภารกิจที่ 4 มี 2 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนบทสวดมนต์บทบูชาพระรัตนตรัย ลงในช่องว่างที่กำหนดให้

งานที่ 4.1 เขียนบทสวดมนต์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

งานที่ 4.2 ตรวจสอบบทสวดมนต์

.....

.....

แบบประเมินชิ้นงานการเขียนบทสวดมนต์
(สำหรับครูผู้สอน)

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 เรื่อง การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ชื่อ.....ชื่อสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง โปรดประเมินชิ้นงาน โดยเขียน / ลงในช่องระดับคุณภาพ โดยให้คะแนน ดังนี้

- 3 หมายถึง ระดับคะแนน ดี
- 2 หมายถึง ระดับคะแนนพอใช้
- 1 หมายถึง ระดับคะแนนปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			หมายเหตุ
	3	2	1	
1. บทบูชาพระรัตนตรัย				
2. บทนมัสการพระรัตนตรัย				
3. บทแผ่เมตตา				
รวม (12 คะแนน)				

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

1. บทบูชาพระรัตนตรัย

- 1.1 เขียนครบ 2 บท เขียนถูกต้อง 2 บท และแปลถูกต้อง 2 บท 3 คะแนน
- 1.2 เขียนครบ 1 บท เขียนถูกต้อง 1 บท และแปลถูกต้อง 1 บท 2 คะแนน
- 1.3 เขียนไม่ครบบท เขียนไม่ถูกต้อง 2 บท และแปลไม่ถูกต้อง 2 บท 1 คะแนน

2. บทนมัสการพระรัตนตรัย

- 2.1 เขียนครบบท เขียนถูกต้อง และแปลถูกต้อง 3 คะแนน
- 2.2 เขียนครบบท เขียนไม่ถูกต้อง หรือแปลไม่ถูกต้อง 2 คะแนน
- 2.3 เขียนไม่ครบบท เขียนไม่ถูกต้อง และแปลไม่ถูกต้อง 1 คะแนน

3. บทแผ่เมตตา

3.1 เขียนครบบท เขียนถูกต้อง และแปลถูกต้อง	3 คะแนน
3.2 เขียนครบบท เขียนไม่ถูกต้อง หรือแปลไม่ถูกต้อง	2 คะแนน
3.3 เขียนไม่ครบบท เขียนไม่ถูกต้อง และแปลไม่ถูกต้อง	1 คะแนน

คำชี้แจง ภารกิจที่ 5 มี 3 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนกำหนดหน้าที่ผู้จัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์บทบูชาพระรัตนตรัย

- งานที่ 5.1 ผู้ทำหน้าที่อ่านบทสวดมนต์ ได้แก่
- งานที่ 5.2 ผู้ทำหน้าที่ควบคุมเครื่องบันทึกเสียง ได้แก่
- งานที่ 5.3 ผู้ทำหน้าที่ประสานงาน ได้แก่

ประสบการณ์รองที่ 9.1.2 ดำเนินการและประเมินการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์บทบูชาพระรัตนตรัย

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 2 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนบันทึกเสียงบทสวดมนต์บทบูชาพระรัตนตรัย

- งานที่ 1.1 ซ้อมอ่านบทสวดมนต์
- งานที่ 1.2 อ่านบทสวดมนต์

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 5 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนบันทึกเสียงบทสวดมนต์บทบูชาพระรัตนตรัย

- งานที่ 2.1 กำหนดเกณฑ์การประเมิน

งานที่ 2.2 เปิดเทปฟังเสียงการสวดมนต์

งานที่ 2.3 วิพากษ์

งานที่ 2.4 สรุป

งานที่ 2.5 ทำแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง

- 1) แบบทดสอบมีจำนวน 5 ข้อ 5 คะแนน ใช้เวลา 5 นาที
 - 2) ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดและกาเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ
-

1. บทบูชาพระรัตนตรัย ข้อใดถูกต้อง
 - ก. อิมานิ สักกาเรนะ พุทฺธัง สรณังคัจฉามิ
 - ข. อิมานิ สักกาเรนะ พุทฺธัง อะภิปุชเยยมิ
 - ค. อิมินา สักกาเรนะ พุทฺธัง สรณังคัจฉามิ
 - ง. อิมินา สักกาเรนะ พุทฺธัง อะภิปุชเยยมิ
2. " ...ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เองพระองค์นั้น "

บทสวดมนต์ที่มีคำแปลข้างต้น คือข้อใด

 - ก. บทอาราธนาศีลห้า
 - ข. บทบูชาพระรัตนตรัย
 - ค. บทอาราธนาพระปริตร
 - ง. บทอาราธนาธรรม
3. บทสวดมนต์ " อรหัง สัมมาสัมพุทฺโธ " สอดคล้องกับข้อใด
 - ก. สวดสรรเสริญพระรัตนตรัย
 - ข. สวดสรรเสริญพระพุทธ
 - ค. สวดสรรเสริญพระธรรม
 - ง. สวดสรรเสริญพระสงฆ์
4. ข้อใดคือความหมายของคำว่า " พุทฺโธ "
 - ก. พระพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง
 - ข. พระพุทธเจ้าผู้ทรงเปี่ยมด้วยพระเมตตาคุณอย่างยิ่ง
 - ค. พระพุทธเจ้าทรงสามารถทราบทุกสิ่งทุกอย่าง
 - ง. พระพุทธเจ้าทรงสามารถฝึกนรุษที่สมควรฝึกได้
5. "สุปิ อัดตานัง " ควรเติมข้อความในช่องว่าง คือ ข้อใด
 - ก. อนินาโหตุ
 - ข. อัปพยาโหนตุ
 - ค. ปะริหะรันตุ
 - ง. สุจิตาโหนตุ

เฉลยแบบฝึกปฏิบัติ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ประสบการณ์หลักที่ 9.1 การจัดทำเทพีเสียงการสวดมนต์

ประสบการณ์รองที่ 9.1.1 การวางแผนและเตรียมการจัดทำเทพีบทสวดมนต์บทบูชาคุณพระรัตนตรัย

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 3 งาน ดังนี้

- 1.1 ให้นักเรียนอ่านประมวลสาระเรื่อง การสวดมนต์และนั่งสมาธิ
- 1.2 ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญ
- 1.3 พังเทพีเสียงเรื่อง การสวดมนต์และนั่งสมาธิ

บันทึกสาระสำคัญ

บทบูชาพระรัตนตรัย

บทบูชาพระรัตนตรัย เป็นบทสวดที่กล่าวเพื่อนอบน้อมใจ แสดงความเคารพในคุณพระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ครอบคลุม บทพุทฺพภาคนมการ(บทนะโม) และคำนมัสการพระรัตนตรัย

บทนมัสการพระรัตนตรัย

บทนมัสการพระรัตนตรัย เป็นการกล่าวเพื่อแสดงความเคารพพระลี้กถึงและสรรเสริญคุณของพระรัตนตรัย

บทแผ่เมตตา

การแผ่เมตตา เป็นการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขจะกล่าวแผ่เมตตาเมื่อสิ้นสุดการสวดมนต์และการนั่งสมาธิ ในการสวดมนต์บทแผ่เมตตาสามารถกล่าวเป็นวาจาหรือนึกในใจก็ได้ ประกอบด้วย บทแผ่เมตตา และทำนองบทสวดมนต์

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 3 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 4 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 4 มี 2 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนบทสวดมนต์บทบูชาพระรัตนตรัย ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ถูกต้อง
งานที่ 4.1 เขียนบทสวดมนต์

บทบูชาพระรัตนตรัย

1. บทพุทฺพภาคนมการ (บทนะโม)

นะโม ดัสสะ ะคะวะโต, ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
อะระหะโต ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส;
สัมมาสัมพุทฺธัสสะ ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง (3 ครั้ง)

2. คำบูชาพระรัตนตรัย

อิมีนา สักกาเรนะ พุทธัง อะภิปูชะยามิ ข้าพเจ้าขอบูชาอย่างยิ่งซึ่งพระพุทธ
เจ้าด้วยเครื่องสักการะอันนี้
อิมีนา สักกาเรนะ ัมมมัง อะภิปูชะยามิ ข้าพเจ้าขอบูชาอย่างยิ่งซึ่งพระธรรม
เจ้าด้วยเครื่องสักการะอันนี้
อิมีนา สักกาเรนะ สังฆัง อะภิปูชะยามิ ข้าพเจ้าขอบูชาอย่างยิ่งซึ่งพระสงฆ์
เจ้าด้วยเครื่องสักการะอันนี้

บทนมัสการพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมาสัมพุทฺโธ ะคะวา	พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง ตรัสรู้ชอบได้ โดยพระองค์เอง
พุทฺธัง ะคะวันตัง อะภิวาเทมิ	ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน (กราบ)
สวากขาโต ะคะวะตา ัมมโม	พระธรรม เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัส ไว้ดีแล้ว :
ัมมมัง นะมัสสามิ	ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม (กราบ)
สุปะฏิปันโน ะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า	ปฏิบัติดีแล้ว
สังฆัง นะมามิ	ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์ (กราบ)

บทแผ่เมตตา

สัพเพ สัตตา สทา โหนตุ	ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง, ที่เป็นเพื่อน
อะเวรา โหนตุ	ทุกข์เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น,
อะพาปิฆมา โหนตุ	จงเป็นสุข ๆ เกิดอย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย,
อะนีฆา โหนตุ	จงเป็นสุข ๆ เกิด อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและ
	กันเลย
สุขี อัตตานัง ประหะรันตุ	จงเป็นสุข ๆ เกิด อย่าได้มีความทุกข์กาย
	ทุกข์ใจเลย
	จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจาก
	ทุกข์ภัยทั้งสิ้นเทอญ

งานที่ 4.2 ตรวจสอบท่องบทสวดมนต์บูชาคุณพระรัตนตรัย (ไม่มีการเฉลย)

ประสบการณ์รองที่ 9.1.2 ดำเนินการและประเมินการจัดทำเทปเสียงบทสวดมนต์บูชาคุณพระรัตนตรัย

คำชี้แจง ภารกิจ 1 มี 2 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจ 2 มี 5 งาน (ไม่มีการเฉลย)

เฉลยแบบฝึกหัด

- ข้อที่ 1 ค
- ข้อที่ 2 ข
- ข้อที่ 3 ก
- ข้อที่ 4 ก
- ข้อที่ 5 ค

แบบฝึกปฏิบัติ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ประสบการณ์หลักที่ 9.2 การนั่งสมาธิ

ประสบการณ์รองที่ 9.2.1 การเตรียมการนั่งสมาธิ

คำชี้แจง การกิจที่ 1 มี 3 งาน ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนอ่านประมวลสาระเรื่อง การสวดมนต์และนั่งสมาธิ
- 2) ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญ
- 3) ให้นักเรียนฟังเทปเสียงเรื่อง การสวดมนต์และนั่งสมาธิ

บันทึกสาระสำคัญ

การนั่งสมาธิ

.....

.....

.....

คำชี้แจง การกิจที่ 2 มี 2 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเติมจำนวนอุปกรณ์ และข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ถูกต้อง

งานที่	รายการ	ปริมาณ/จำนวน	ครบ	ปัญหาที่เกิดขึ้น/วิธีแก้ไข
1.	โต๊ะหมู่บูชา			
2.	ผ้าปูรองนั่ง			

คำชี้แจง การกิจที่ 3 มี 2 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ		
1.	กำหนดสถานที่				
2.	ทำความสะอาด				

ประสบการณ์รองที่ 9.2.2 การนั่งสมาธิแบบอานาปนาสติ

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 4 งาน ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนกำหนดวิธีการนั่งสมาธิ
- 2) ให้นักเรียนกำหนดลมหายใจ
- 3) ให้นักเรียนแผ่เมตตา
- 4) ให้นักเรียนนั่งสมาธิ

แบบประเมินชิ้นงานการนั่งสมาธิ
(สำหรับครูผู้สอน)

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 เรื่อง การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ชื่อ.....ชื่อสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง โปรดประเมินชิ้นงาน โดยเขียน / ลงในช่องระดับคุณภาพ โดยให้คะแนน ดังนี้

- 3 หมายถึง ระดับคะแนน ดี
- 2 หมายถึง ระดับคะแนนพอใช้
- 1 หมายถึง ระดับคะแนนปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			หมายเหตุ
	3	2	1	
1. วิธีการนั่งสมาธิ				
2. กำหนดลมหายใจ				
3. การแผ่เมตตา				
4. การรายงานผลการนั่งสมาธิ				
รวม (12 คะแนน)				

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

1. วิธีการนั่งสมาธิ(ก่อนนั่งและขณะนั่ง) กำหนดให้นั่งบนพื้น
 - 1.1 ทำนั่งขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย 3 คะแนน
นิ้วหัวแม่มือขวา - ซ้ายจรดกัน ลำตัวตั้งตรง ไบหน้าเรียบเฉย
 - 1.2 ทำนั่งขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย 2 คะแนน
นิ้วหัวแม่มือห่างกัน ลำตัวงอ ไบหน้าแสดงความรู้สึกรำคาญ
 - 1.3 ทำนั่งขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย 1 คะแนน
นิ้วหัวแม่มือห่างกัน ลำตัวงอ ข้อศอกจรดเข่า

2. กำหนดสลายใจ (เวลา 10 นาที)

2.1 มีองค์ภานา ไม่คิดฟุ้งซ่าน	3 คะแนน
2.2 มีองค์ภานา คิดฟุ้งซ่าน	2 คะแนน
2.3 ไม่มีองค์ภานา คิดฟุ้งซ่าน	1 คะแนน

3. การแผ่เมตตา

3.1 กล่าวแผ่เมตตาเป็นภาษาบาลี และภาษาไทยรู้ได้ใจความ
สมบูรณ์ถูกต้อง 4 ส่วน	3 คะแนน
3.2 กล่าวแผ่เมตตาเป็นภาษาบาลี และภาษาไทยรู้ได้ใจความ
สมบูรณ์ถูกต้อง 1 - 2 ส่วน	2 คะแนน
3.3 กล่าวแผ่เมตตาเป็นภาษาบาลี และภาษาไทยรู้ได้ใจความ
สมบูรณ์ถูกต้อง 1 ส่วน	1 คะแนน

4. การรายงานผลการนั่งสมาธิ

4.1 รายงานความรู้สีก่อนนั่งสมาธิ ขณะนั่งสมาธิ และหลังการนั่ง
สมาธิแตกต่างกันทั้ง 3 ช่วง	3 คะแนน
4.2 รายงานความรู้สีก่อนนั่งสมาธิ ขณะนั่งสมาธิ และหลังการนั่ง
สมาธิแตกต่างกัน 2 ช่วง	2 คะแนน
4.3 รายงานความรู้สีก่อนนั่งสมาธิ ขณะนั่งสมาธิ และหลังการนั่ง
ไม่แตกต่างกันเลย	1 คะแนน

คำชี้แจง การกิจที่ 2 มี 4 งาน ดังนี้

1. เล่าความรู้สีก่อนขณะนั่งและหลังการนั่งสมาธิ
2. วิพากษ์
3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผล
การเผชิญประสบการณ์ เรื่อง การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ
 - 1) เตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในการสวดมนต์และการนั่งสมาธิ
 - 2) ศึกษาประมวลสาระ
 - 3) ดำเนินการสวดมนต์และนั่งสมาธิ
 - 4) นำเสนอผลงานการสวดมนต์และการนั่งสมาธิ
4. ทำแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัด

คำชี้แจง

- 1) แบบทดสอบมีจำนวน 5 ข้อ 5 คะแนน ใช้เวลา 5 นาที
 - 2) ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดและกาเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ
-

1. ข้อใด ไม่ใช่ ความหมายของการนั่งสมาธิ
 - ก. การทำให้สภาพจิตเฟื่องฟู
 - ข. การฝึกสภาพจิตให้เกิดสมาธิ
 - ค. การปฏิบัติเพื่อให้สภาพจิตดีขึ้น
 - ง. การทำให้สภาพจิตสงบไม่วอกแวก
2. ข้อใดคือประโยชน์จากการนั่งสมาธิที่ช่วยพัฒนานุคลิกภาพ
 - ก. มีสง่าราศี
 - ข. ชะลอความแก่
 - ค. มีความร่าเริงแจ่มใส
 - ง. มีความหนักแน่นมั่นคง
3. ขั้นตอนแรกของการนั่งสมาธิคือข้อใด
 - ก. ตัดกังวลความวิตก
 - ข. กำหนดลมหายใจเข้า-ออก
 - ค. ควบคุมร่างกายไม่เคลื่อนไหว
 - ง. ให้พระเพือนึกถึงคุณพระรัตนตรัย
4. การฝึกสมาธิแบบอานาปนสติจุดกำหนดลมหายใจที่ใด
 - ก. บริเวณปลายจมูก
 - ข. บริเวณกลางลำคอ
 - ค. บริเวณท่ายกลางอก
 - ง. บริเวณท้องเหนือสะดือ
5. ในข้อต่อไปนี้บุคคลในข้อใดเป็นผู้มีสมาธิจิตจากการนั่งสมาธิ
 - ก. ดำนั่งนิ่งตัวตรง
 - ข. แดงหลับตาสนิท
 - ค. เขียวจิตใจสงบนิ่ง
 - ง. เหลืองเดินจงกรม

เฉลยแบบฝึกปฏิบัติ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ประสบการณ์หลักที่ 9.2 การนั่งสมาธิ

ประสบการณ์รองที่ 9.2.1 การเตรียมการนั่งสมาธิ

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 3 งาน ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนอ่านประมวลสาระเรื่อง การสวดมนต์และนั่งสมาธิ
- 2) ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญ
- 3) ให้นักเรียนฟังเทปเสียงเรื่อง การสวดมนต์และนั่งสมาธิ

บันทึกสาระสำคัญ

การนั่งสมาธิ

เป็นการนั่งเพื่อให้สภาพจิตใจสงบ ไม่ฟุ้งซ่าน จิตจดจ่อต่อสิ่งที่กำลังคิด ฝึกจิตให้มีสมาธิว่า กำลังพูด หรือกำลังกระทำสิ่งใด

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 2 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 2 งาน (ไม่มีการเฉลย)

ประสบการณ์รองที่ 9.2.2 การดำเนินการและประเมินการนั่งสมาธิแบบอานาปนสติ

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 4 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 4 งาน (ไม่มีการเฉลย)

เฉลยแบบฝึกหัด

ข้อที่ 1 ก

ข้อที่ 2 ก

ข้อที่ 3 ค

ข้อที่ 4 ง

ข้อที่ 5 ค

แบบทดสอบหลังเรียนประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว (10 คะแนน)

1. ในการประกอบพิธีกรรมก่อนอาราธนา บูชา หรือถวาย ทุกครั้งต้องกล่าวบทใดก่อนเสมอ
 - ก. อรหัง สัมมาสัม...
 - ข. นะโม ตัสสะ ภควโต...
 - ค. อมินา สักกาเรนะ
 - ง. มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง ...
2. " ข้าพเจ้าขอบูชา " มีความหมายตรงกับข้อใด
 - ก. อิมานิ มะยังภันเต
 - ข. อิมามัง ภันเตภะคะวา
 - ค. อมินา สักกาเรนะ
 - ง. อิติ ปิโส ภะคะวา
3. ข้อคือคำขึ้นต้นของบทนมัสการพระรัตนต
 - ก. นะโม ตัสสะ ภะคะวะ โต
 - ข. อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ
 - ค. อิติปิโส ภะคะวา
 - ง. อมินาสักกาเรนะ
4. "...เป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว " ตรงกับความหมายอะไร
 - ก. ภควโต
 - ข. สุปะฏิปันโน
 - ค. อุษุปะฏิปันโน
 - ง. สวาากะสังโฆ
5. " ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย...อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย " คำที่ขีดเส้นใต้ตรงกับข้อใด
 - ก. อะนีฆาโหนดุ
 - ข. สุขีตาโหนดุ
 - ค. อะเวราโหนดุ
 - ง. อัปพชาปยาโหนดุ

6. เมื่อจะเริ่มปฏิบัติการนั่งสมาธิ ต้องการกล่าวคำมอบตัวต่อพระพุทธเจ้าหรือครู ว่าอย่างไร
 - ก. อมินาสักกาเรนะ
 - ข. นะโมตัสสะ ณะคะวะโต
 - ค. อิมายังันเต ณะคะวา
 - ง. อรหังสัมมาสัมพุทธโรภควา
7. ในข้อต่อไปนี้บุคคลในข้อใดเป็นผู้มีสมาธิจิตเกิดขึ้นจากการนั่งสมาธิ
 - ก. คำมีร่างกายเข้มแข็ง อดทน
 - ข. แดงเป็นคนร่ำรวยเงินทองขึ้น
 - ค. เขียวมีจิตใจสงบไม่โกรธง่าย
 - ง. เหลืองเป็นคนเฉยๆ ไม่ทำงานสิ่งใด
8. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการนั่งสมาธิ
 - ก. ทำให้ผู้ปฏิบัติไม่โกรธง่าย
 - ข. ทำให้ผู้ปฏิบัติได้รับเงินทองมากขึ้น
 - ค. ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความมั่นคงทางใจ
 - ง. ทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถจำสิ่งต่าง ๆ ได้แม่นยำ
9. เวลาใดที่เหมาะสมในการนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ
 - ก. หหมดภาระเรื่องการเรียน
 - ข. ว่างจากภารกิจประจำ
 - ค. ก่อนเข้านอนและตื่นนอน
 - ง. สามารถกระทำได้ทุกเวลาถ้าจิตมีสมาธิ
10. การกำหนดรู้ลมหายใจเข้า - ออก เป็นวิธีการนั่งสมาธิแบบใด
 - ก. พุทธานุสนธิ
 - ข. สังฆานุสนธิ
 - ค. อานาปานสติ
 - ง. ภาวนาพุทโธ

เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

ข้อที่	ก่อนเผชิญประสบการณ์	หลังเผชิญประสบการณ์
1.	ก.	ข.
2.	ง.	ค.
3.	ก.	ข.
4.	ข.	ข.
5.	ข.	ค.
6.	ก.	ก.
7.	ง.	ค.
8.	ก.	ข.
9.	ค.	ง.
10.	ค.	ค.

แบบฝึกปฏิบัติ
หน่วยประสบการณ์ที่ 14
การทำนุญบ้าน

แบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว (10 คะแนน)

1. คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการทำบุญบ้านคือคำใด
 - ก. เจริญพระพุทธรมณต์
 - ข. สวดพระพุทธรมณต์
 - ค. เจริญพระพุทธรคุณ
 - ง. สวดพระพุทธรคุณ
2. องค์ประกอบของที่บูชาพระที่ถูกต้องคือข้อใด
 - ก. พระพุทธรูป ดอกไม้ สายสิญจน์
 - ข. พระพุทธรูป ดอกไม้ รูปเทียน
 - ค. พระพุทธรูป สายสิญจน์ รูปเทียน
 - ง. พระพุทธรูป บาตรน้ำมนต์ สายสิญจน์
3. เครื่องใช้สำหรับพระสงฆ์สิ่งใดที่เจ้าภาพ ไม่ ต้องจัดถวาย
 - ก. แก้ว
 - ข. เสื่อ
 - ค. กระโถน
 - ง. ตาลปัตร
4. ขั้นตอนแรกของการเตรียมสถานที่การทำบุญบ้านต้องดำเนินการในข้อใด
 - ก. การทำความสะอาด
 - ข. การจัดโต๊ะรับแขก
 - ค. การปูลาดอาสนะ
 - ง. การจัดโต๊ะหมู่บูชา
5. อาสนะพระสงฆ์ควรจัดอย่างไรจึงจะถูกต้อง
 - ก. จัดอยู่ด้านหน้าโต๊ะหมู่บูชา
 - ข. จัดอยู่ด้านหลังโต๊ะหมู่บูชา
 - ค. จัดอยู่ด้านซ้ายมือของพระสงฆ์
 - ง. จัดอยู่ด้านขวามือของพระสงฆ์

6. อาหารที่ทำจากเนื้อชนิดใดที่พระพุทธเจ้าทรงห้ามพระสงฆ์ฉัน
 - ก. เนื้อวัว
 - ข. เนื้อหมู
 - ค. เนื้อสุนัข
 - ง. เนื้อควาย
7. ขั้นตอนที่ควรปฏิบัติหลังจากพระสงฆ์ฉันภัตตาหารแล้วคือข้อใด
 - ก. การกรวดน้ำ
 - ข. การรับพรพระ
 - ค. การอาราธนา
 - ง. การถวายเครื่องไทยธรรม
8. ในการจัดภัตตาหารถวายพระสงฆ์ในการเลี้ยงพระตอนเช้าควรเป็นอาหารประเภทใด
 - ก. ข้าวต้มและผลไม้
 - ข. ข้าวต้มและขนมหวาน
 - ค. ข้าวสวยและขนมหวาน
 - ง. ข้าวสวยและเครื่องคั่ว
9. การกล่าวคำสมาทานศีล ควรเริ่มต้นว่าอย่างไร
 - ก. มุสาวทาเวระมะณีสิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
 - ข. กาเมสุมิฉาจาเวระมะณีสิกขาปะทัง สะมาทิยามิ
 - ค. อะทินนาทานาเวระมะณีสิกขาปะทังสะมาทิยามิ
 - ง. ปาณาติปาตาเวระมะณีสิกขาปะทังสะมาทิยามิ
10. ในการทำบุญบ้านการกรวดน้ำจะเริ่มรินและรินน้ำให้หมดในข้อใด
 - ก. เมื่อพระสงฆ์ขึ้นบทสวด อเสวนา...และรินน้ำให้หมดเมื่อพระสงฆ์จบคำว่า เขม็ง
 - ข. เมื่อพระสงฆ์ขึ้นบทสวด ยลา...และรินน้ำให้หมดเมื่อพระสงฆ์เริ่มคำว่า สัพพิติโย...
 - ค. เมื่อพระสงฆ์ขึ้นบทสวด อรหัง...และรินน้ำให้หมดเมื่อพระสงฆ์เริ่มคำว่า พุทฺธัง...
 - ง. เมื่อพระสงฆ์ขึ้นบทสวด นะโม...และรินน้ำให้หมดเมื่อพระสงฆ์จบคำว่า นะโม ครั้งที่ 3

แผนเผชิญสถานการณ์หน่วยประสบการณืที่ 14 การทำนุญบ้าน
รายละเอียดของการเผชิญประสบการณืหลักที่ 14.1 การเตรียมการทำนุญบ้าน

ประสบการณืรอง	ภารกิจ	งาน	วิธีการ	เนื้อหา/ข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
14.1.1 การ ประสานงานกับ วัดในการทำนุญ บ้าน	1. รวบรวมข้อมูลที่จะ ทำนุญบ้าน	1.1 อ่านประมวลสาระ เรื่อง ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับการทำนุญบ้าน 1.2 บันทึกสาระสำคัญ 1.3 สมวิธีคิดเรื่อง การ ทำนุญบ้าน	SDL SDL SDL	- ความหมายและ ความสำคัญของการ ทำนุญบ้าน - เครื่องใช้ในการ ทำนุญบ้าน - การจัดสถานที่ - ภัตตาหารและ เครื่องไทยธรรม	มูลนิธิสมุค บริเวณเรือนไทย	- ประมวลสาระ เรื่อง ความรู้ พื้นฐานเกี่ยวกับ การทำนุญ บ้าน - วิธีคิด เรื่องการ ทำนุญบ้าน		
	2. ดำเนินการ ไปวัด	2.1 นิมนต์พระ 2.2 ยืมวัตถุอุปกรณืจากวัด 2.3 ตรวจสอบวัสดุ อุปกรณืที่ขืม	PDL PDL TDL/PDL					

แผนเผชิญสถานการณ์หน่วยที่ 14 การทำบุญบ้าน
รายละเอียดของการเผชิญสถานการณ์หลักที่ 14.1 การเตรียมการทำบุญบ้าน

ประเภทการร้อง	ภารกิจ	งาน	วิธีการ	เนื้อหาข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
14.1.2 การเตรียม วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ในการทำบุญบ้าน	1. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในสำหรับพระ เจริญพระพุทธมนต์ใน การทำบุญบ้าน	1.1 จัดหาเกลือ	PDL		มุขวัสดุอุปกรณ์	- เกลือ - ใต๊ะหมูปูซา - เริงเทียน - แจกัน - กระถางรูป - อาสนะพระ - สายสิญจน์ - ชันน้ำมัน - รูปเทียน		
		1.2 จัดหาใต๊ะหมูปูซา	PDL					
		1.3 จัดหาเริงเทียน	PDL					
		1.4 จัดหาแจกัน	PDL					
		1.5 จัดหากระถางรูป	PDL					
		1.6 จัดหาอาสนะพระ	PDL					
		1.7 จัดหาสายสิญจน์	PDL					
		1.8 จัดหาชันน้ำมัน	PDL					
		1.9 จัดหารูปเทียน	PDL					
	2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้สำหรับพระจีน ภัตตาหาร	2.1 จัดหาจาน ช้อนพระ	PDL		มุขวัสดุอุปกรณ์	- จาน/ช้อน - แก้วน้ำ - กระโถน - ผ้าปูโต๊ะ - กระดาษชำระ		การทำงาน กลุ่ม
		2.2 จัดหาแก้วน้ำ	PDL					
		2.3 จัดหาขวดน้ำ	PDL					
		2.4 จัดหากระโถน	PDL					
		2.5 จัดหาผ้าปูโต๊ะ	PDL					
		2.6 จัดหากระดาษชำระ	PDL					

แผนเผชิญสถานการณ์หน่วยประสบการณที่ 14 การทำนุญบ้าน
รายละเอียดของการเผชิญประสบการณหลักที่ 14.1 การเตรียมการในการทำนุญบ้าน

ประสบการณรอง	ภารกิจ	งาน	วิธีการ	เนื้อหาข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
	3. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้สำหรับรับพร พระและกรวดน้ำ	3.1 จัดหาของจตุปัจจัย	PDL		มณวิศดุอุปกรณ์	- จตุปัจจัย - ดอกไม้ - ที่กรวดน้ำ - รูปเทียน - พาน		การทำงาน กลุ่ม
		3.2 จัดหาดอกไม้	PDL					
		3.3 จัดหาที่กรวดน้ำ	PDL					
		3.4 จัดหารูปเทียน	PDL					
		3.5 จัดหาพาน	PDL					
	4. จัดหาวัสดุที่ใช้ สำหรับผู้ร่วมทำนุญ บ้าน	4.1 จัดหาเสื่อ	PDL			- เสื่อ - แก้วน้ำ - จานข้าว - ช้อน - กระดาษชำระ		การทำงาน กลุ่ม
		4.2 จัดหาแก้วน้ำ	PDL					
		4.3 จัดหาจานข้าว	PDL					
		4.4 จัดหาช้อน	PDL					
		4.5 จัดหากระดาษชำระ	PDL					

แผนเผชิญเหตุของหน่วยงานหน่วยประมวลผลที่ 14 การทำบุญบ้าน
รายละเอียดของการเผชิญเหตุประมวลผลที่ 14.1 การเตรียมการบุญบ้าน

ประเภทการร้อง	ภารกิจ	งาน	วิธีการ	เนื้อหา/ข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
14.1.3 การเตรียม สถานที่ที่จะใช้ การทำบุญบ้าน	1. กำหนดสถานที่ที่ ใช้ทำบุญบ้าน	1.1 กำหนดสถานที่สำหรับ พระเจริญพระพุทธมนต์	PDL		ห้องสมุด			การทำงาน กลุ่ม
		1.2 กำหนดสถานที่สำหรับ พระฉันภัตตาหาร	PDL					
		1.3 กำหนดสถานที่สำหรับ ตั้งพระพุทธรูปและเครื่อง สักการะ	PDL					
		1.4 กำหนดสถานที่สำหรับ ผู้ร่วมทำบุญบ้าน	PDL					
	2. ทำความสะอาด สถานที่ที่ใช้ในการ ทำบุญบ้าน	2.1 กวาดพื้น	PDL		ห้องสมุด			การทำงาน กลุ่ม
		2.2 เช็ดถู	PDL					
	3. จัดโต๊ะหมู่บูชา	3.1 ปูเสื่อรองโต๊ะ	PDL		ห้องสมุด			การทำงาน กลุ่ม
		3.2 จัดโต๊ะหมู่บูชาแบบ 7	PDL					

แผนเผชิญเหตุการหน่วยประสบการณที่ 14 การทำนุญบ้าน
รายละเอียดของการเผชิญประสบการณหลักที่ 14.1 การเตรียมการทำนุญบ้าน

ประสบการณรอง	ภารกิจ	งาน	วิธีการ	เนื้อหา/ข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
	4. จัดที่สำหรับพระเจริญพระพุทธรณน	4.1 ปุเสื้อ	PDL					การทำงาน กลุ่ม
		4.2 จัดที่วางขันน้ำพระพุทธรณน	PDL					
		4.3 ปุลาอาสนะตามจำนวนพระ	PDL					
		4.4 จัดที่วางเครื่องคัมสำหรับพระ	PDL					
		4.5 จัดที่วางกระโถนสำหรับพระ	PDL					
	5 จัดที่สำหรับพระฉัน	5.1 ปุเสื้อ			ห้องสมุด			การทำงาน กลุ่ม
		5.2 จัดที่วางขันน้ำพระพุทธรณน	PDL					
		5.3 ปุลาอาสนะตามจำนวนพระ	PDL					
		5.4 จัดที่วางเครื่องคัมสำหรับพระ	PDL					
		5.5 จัดที่วางกระโถนสำหรับพระ	PDL					
	6 จัดที่สำหรับผู้มาร่วมทำบุญ	6.1 ปุเสื้อ	PDL		ห้องสมุด			การทำงาน กลุ่ม
		6.2 จัดที่สำหรับผู้นำทำพิธีฝ่ายฆราวาส	PDL					

แผนเผชิญเหตุสถานการณ์หน่วยประสบการณที่ 14 การทำนุญบ้าน
รายละเอียดของการเผชิญเหตุประสการณหลักที่ 14.1 การเตรียมการทำนุญบ้าน

ประสการณรอง	ภารกิจ	งาน	วิธีการ	เนื้อหา/ข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
14.1.4 การเตรียม ภัตตาคารและ เครื่องไทยธรรมที่ ใช้สำหรับการ ทำนุญบ้าน	1. กำหนดประเภท อาหารและเครื่องคัมที่ ใช้ในการทำนุญบ้าน	1.1 กำหนดรายการอาหารคาว 1.2 กำหนดรายการอาหารหวาน 1.3 กำหนดประเภทเครื่องคัม	TDL/PDL TDL/PDL TDL/PDL		ห้องสมุด			การทำงาน กลุ่ม
	2. เตรียมเครื่องไทย ธรรม	2.1 จัดหาดอกไม้ 2.2 จัดหาผงชักฟอก 2.3 จัดหาแปรงสีฟัน 2.4 จัดหายาสีฟัน 2.5 จัดหาใบมีดโกน 2.6 จัดหากระดวยแก้ว 2.7 จัดหากริบิน 2.8 จัดหาจานรอง 2.9 จัดห่อเครื่องไทยธรรม 2.10 ตรวจสอบเครื่องไทยธรรม	TDL/PDL PDL PDL PDL PDL PDL PDL PDL PDL PDL TDL/PDL	การทำนุญบ้าน	ห้องสมุด	- ดอกไม้ - ผงชักฟอก - แปรงสีฟัน - ยาสีฟัน - กระดวยแก้ว - กริบิน - จานรอง -		การทำงาน กลุ่ม

แผนเผชิญสถานการณ์หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน
รายละเอียดของการเผชิญประสบการณ์หลักที่ 14.1 การเตรียมการทำบุญบ้าน

ประสบการณ์รอง	ภารกิจ	งาน	วิธีการ	เนื้อหา/ข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
	3. เตรียมองค์ปัจจัย	3.1 กำหนดจำนวนปัจจัยที่จะถวายพระ	PDL		ห้องสมุด			การทำงาน กลุ่ม
		3.2 จัดหาของปัจจัยเท่าจำนวนพระ	PDL					
		3.3 ใ้ปัจจัยลงในซอง	PDL					

แผนเผชิญเหตุหน่วยประมวลผลที่ 14 การทำบุญบ้าน
รายละเอียดของการเผชิญเหตุหน่วยประมวลผลที่ 14.2 การดำเนินการทำบุญบ้าน

ประสบการณ์รอง	ภารกิจ	งาน	วิธีการ	เนื้อหา/ข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
14.2.1 การกล่าวคำอาราธนาศีลและถวายภัตตาหาร	1. ศึกษาประมวลสาระเรื่อง คำอาราธนา การกรวดน้ำและการรับพรพระในการทำบุญบ้าน	1.1 อ่านประมวลสาระเรื่องการทำบุญบ้าน 1.2 บันทึกสาระสำคัญ	SDL SDL	- คำอาราธนาในการทำบุญบ้าน - การกรวดน้ำและรับพรพระ	ห้องสมุด	ประมวลสาระเรื่อง การทำบุญบ้าน		
	2. ปฏิบัติการการกล่าวคำอาราธนาศีล	2.1 ร่างคำกล่าวคำอาราธนาศีล 2.2 กำหนดผู้รับผิดชอบ 2.3 กล่าวคำอาราธนาศีล	PDL PDL/SDL SDL					การกล่าวคำอาราธนาศีล
	3. ปฏิบัติการการกล่าวถวายภัตตาหาร	3.1 จัดภัตตาหารวางบนผ้าปูรอง 3.2 กำหนดผู้รับผิดชอบถวายภัตตาหาร 3.3 นิมนต์พระฉันภัตตาหาร 3.4 ถวายภัตตาหาร	PDL PDL SDL SDL					การกล่าวคำถวายอาหาร

แผนเผชิญสถานการณ์หน่วยประมวลผลที่ 14 การทำบุญบ้าน
รายละเอียดของการเผชิญสถานการณ์หลักที่ 14.2 การดำเนินการทำบุญบ้าน

ประสบการณ์รอง	ภารกิจ	งาน	วิธีการ	เนื้อหา/ข้อมูล	บริบท	สื่อ แหล่งความรู้	สิ่งอำนวยความสะดวก	การประเมิน
14.2.2 การรับพร พระและ การ กรวดน้ำ	1. รับพรพระ	1.1 นิมนต์พระมาสถานที่ สำหรับเจริญพระพุทธมนต์ 1.2 รับพรพระ	PDL PDL		ห้องสมุด			
	2. กรวดน้ำ	2.1 เตรียมน้ำใส่เครื่อง กรวดน้ำ 2.2 กรวดน้ำลงในภาชนะ รองรับ 2.3 รับพรจากพระ 2.4 ประพรมน้ำพระ พุทธมนต์	PDL PDL PDL PDL		ห้องสมุด			การกรวดน้ำ
	3. เสนอผลงาน	3.1 วิพากษ์ 3.2 สรุป 3.3 ทำแบบฝึกหัด	PDL/TDL PDL/TDL SDL		ห้องสมุด			ทำแบบฝึกหัด

แบบฝึกปฏิบัติ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.1 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์รองที่ 14.1.1 การประสานงานกับวัดในการทำบุญบ้าน

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 3 งาน ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนอ่านประมวลสาระ เรื่อง การทำบุญบ้าน
- 2) ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญ
- 3) ให้นักเรียนชม วีซีดี เรื่อง การทำบุญบ้าน

บันทึกสาระสำคัญ

ความหมายและความสำคัญของการทำบุญบ้าน

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 3 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนใส่หมายเลขหน้าข้อความตามลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ

-เขียนวัตถุประสงค์จากวัด
-นิมนต์พระ
-ตรวจสอบวัตถุประสงค์

ประสบการณ์รองที่ 14.1.2 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำบุญบ้าน

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 9 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการวัสดุ	ผลการจัดหาวัสดุ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	จัดหาเสื่อ				
2	จัดหาโต๊ะหมู่บูชา				
3	จัดหาเชิงเทียน				
4	จัดหาแจกัน				
5	จัดหากระถางรูป				
6	จัดหาอาสนะพระ				
7	จัดหาสายสิญจน์				
8	จัดหาขันน้ำมนต์				
9	จัดหารูปเทียน				

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 6 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการวัสดุ	ผลการจัดหาวัสดุ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	จัดหาจาน ช้อนพระ				
2	จัดหาแก้วน้ำ				
3	จัดหาขวดน้ำ				
4	จัดหากระโถน				
5	จัดหาผ้าปูโต๊ะ				
6	จัดหากระดาษชำระ				

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 5 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการวัสดุ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	จัดหาของจตุปัจจัย				
2	จัดหาดอกไม้				
3	จัดหาที่กรวดน้ำ				
4	จัดหาปูเทียบ				
5	จัดหาพาน				

คำชี้แจง ภารกิจที่ 4 มี 5 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการวัสดุ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	จัดหาเสื่อ				
2	จัดหาแก้วน้ำ				
3	จัดหาจานข้าว				
4	จัดหาช้อน				
5	จัดหากระดาษชำระ				

ประสบการณ์รองที่ 14.1.3 การเตรียมสถานที่ที่ใช้ในการทำบุญบ้าน

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 4 งาน ดังนี้

งานที่ 1 กำหนดสถานที่สำหรับพระเจริญพระพุทธมนต์ ได้แก่

.....

งานที่ 2 กำหนดสถานที่สำหรับพระฉันภัตตาหาร ได้แก่

.....

งานที่ 3 กำหนดสถานที่สำหรับตั้งพระพุทธรูปและเครื่องสักการะ ได้แก่

.....

งานที่ 4 กำหนดสถานที่สำหรับผู้มาร่วมทำบุญบ้าน ได้แก่

.....

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 2 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและไม่ปฏิบัติ

งานที่ 1 กวาดพื้น

☐ ปฏิบัติ

☐ ไม่ปฏิบัติ

งานที่ 2 เช็ดถู

☐ ปฏิบัติ

☐ ไม่ปฏิบัติ

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 2 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทาง

แก้ไข

งานที่	รายการวัสดุ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	ปูเสื่อรองโต๊ะ				
2	จัดโต๊ะหมู่บูชาแบบ 7				

คำชี้แจง ภารกิจที่ 4 มี 5 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการวัสดุ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	ปูเสื่อ				
2	จัดที่วางขันน้ำพระพุทธรณ์				
3	ปูลาดอาสนะตามจำนวนพระ				
4	จัดที่วางเครื่องดื่มสำหรับพระ				
5	จัดที่วางกระโถนสำหรับพระ				

คำชี้แจง ภารกิจที่ 5 มี 5 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการวัสดุ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	ปูเสื่อ				
2	ปูผ้าปูโต๊ะ				
3	จัดที่วางน้ำดื่ม				
4	จัดที่วางจาน				
5	จัดที่วางกระโถน				

คำชี้แจง ภารกิจที่ 6 มี 2 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการวัสดุ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	ปูเสื่อ				
2	จัดที่นั่งสำหรับผู้มาร่วมทำบุญ				

ประสบการณ์รองที่ 14.1.4 การเตรียมภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมที่ใช้สำหรับ การทำบุญบ้าน

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 3 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการวัสดุ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	กำหนดรายการอาหารคาว				
2	กำหนดรายการอาหาร				
3	กำหนดประเภท				

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 10 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการวัสดุ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	จัดหาดอกไม้				
2	จัดหาพวงหรีด				
3	จัดหาแปรงสีฟัน				
4	จัดหายาสีฟัน				
5	จัดหาใบมีดโกน				
6	จัดหากระดาษแก้ว				
7	จัดหาสบู่				
8	จัดหาจานรอง				
9	จัดหาเครื่องไทยธรรม				
10	ตรวจสอบเครื่องไทยธรรม				

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 3 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการวัสดุ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	กำหนดจำนวนปัจจัยที่จะถวายพระ				
2	จัดหาของปัจจัยเท่าจำนวนพระ				
3	ใส่ปัจจัยลงในซอง				

แบบประเมินชิ้นงานการห่อเครื่องไทยธรรม

(สำหรับครูผู้สอนและนักเรียน)

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสงค์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

คำชี้แจง โปรดประเมินชิ้นงานของกลุ่ม โดยให้คะแนนตามการประเมินของกลุ่มดังนี้

- 3 หมายถึง ระดับคะแนน ดี
- 2 หมายถึง ระดับคะแนน พอใช้
- 1 หมายถึง ระดับคะแนน ปรับปรุง

รายการประเมิน	กลุ่มที่						
	1	2	3	4	5	6	7
	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)
1. การเตรียมวัสดุ							
2. การห่อเครื่องไทยธรรม							
3. การรายงานผล							
รวม 9 คะแนน							

เกณฑ์ในการประเมิน

คะแนน 1-3 ชิ้นงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

คะแนน 4-6 ชิ้นงานอยู่ในระดับพอใช้

คะแนน 6-9 ชิ้นงานอยู่ในระดับดี

เกณฑ์การให้คะแนน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มประเมินชิ้นงาน ตามเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

1. การเตรียมวัสดุ

- 1.1 การเตรียมวัสดุครบ 7-8 รายการ 3 คะแนน
- 1.2 การเตรียมวัสดุครบ 6-7 รายการ 2 คะแนน
- 1.3 การเตรียมวัสดุครบ 4-5 รายการ 1 คะแนน

2. การห่อเครื่องไทยธรรม

- 2.1 ห่อกระดาษแก้วเรียบ พับมุม ผูกริบบิ้นเรียบร้อย มีดอกไม้ พร้อมซองปัจจัย 3 คะแนน
- 2.2 ห่อกระดาษแก้วเรียบ พับมุม ผูกริบบิ้นเรียบร้อย มีดอกไม้ ไม่มีซองปัจจัย 2 คะแนน
- 2.3 ห่อกระดาษแก้วยับ พับมุม ไม่เรียบร้อย ไม่ผูกริบบิ้น 1 คะแนน

3. การรายงานผล

3.1 การห่อเครื่องไทยธรรมครบทุกชั้นตอนอย่างถูกต้อง
ในเวลา 3- 5 นาที	3 คะแนน
3.2 การห่อเครื่องไทยธรรมครบทุกชั้นตอนอย่างถูกต้อง
ในเวลา 6- 8 นาที	2 คะแนน
3.3 การห่อเครื่องไทยธรรมครบทุกชั้นตอนอย่างถูกต้อง
ในเวลา 7-10 นาที	1 คะแนน

เฉลยแบบฝึกการปฏิบัติ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.1 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์รองที่ 14.1.1 การประสานงานกับวัดในการทำบุญบ้าน

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 3 งาน ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนอ่านประมวลสาระ เรื่อง การทำบุญบ้าน
- 2) ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญ
- 3) ให้นักเรียนชม วีซีดี เรื่อง การทำบุญบ้าน

บันทึกสาระสำคัญ

ความหมายและความสำคัญของการทำบุญบ้าน

หมายถึง การนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์และถวายภัตตาหาร โดยพิธีกรรมต่าง ๆ จัดขึ้นโดยใช้สถานที่ที่คือบ้านของเจ้าภาพ (ผู้เลื่อมใสพระ)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 3 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนใส่หมายเลขหน้าข้อความตามลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ

.....2..... ยืมวัสดุอุปกรณ์จากวัด

.....1..... นิมนต์พระ

.....3..... ตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์

ประสบการณ์รองที่ 14.1.2 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำบุญบ้าน

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 9 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 6 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 5 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 4 มี 5 งาน (ไม่มีการเฉลย)

ประสบการณ์รองที่ 14.1.3 การเตรียมสถานที่ที่ใช้ในการทำนุญบ้าน

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 4 งาน ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนอ่านประมวลสาระ เรื่อง การทำนุญบ้าน
- 2) ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญ
- 2) ให้นักเรียนชม วิดีโอ เรื่อง การทำนุญบ้าน

บันทึกสาระสำคัญ

กำหนดสถานที่สำหรับพระเจริญพระพุทธมนต์ ได้แก่... การทำความสะอาด การตั้งโต๊ะหมู่บูชา และการปูลาดอาสนะพระสงฆ์ จัดที่วางขันน้ำพระพุทธมนต์ ที่วางเครื่องคัมพระ และที่วางกระโถน

สถานที่สำหรับพระฉันภัตตาหาร ได้แก่... การปูผ้ารองภัตตาหาร จัดที่วางเครื่องคัม และจัดที่วางกระโถน

สถานที่สำหรับตั้งพระพุทธรูปและเครื่องสักการะ ได้แก่... ปูเสื่อรองโต๊ะ การจัดโต๊ะหมู่บูชา (ขึ้นอยู่กับเครื่องบูชาที่ใช้ในการตั้งโต๊ะหมู่บูชา) อยู่ทางขวามือของพระสงฆ์

รูปแบบของการจัดโต๊ะหมู่บูชา คือ... การจัดโต๊ะหมู่บูชา 4 การจัดโต๊ะหมู่บูชา 5 การจัดโต๊ะหมู่บูชา 7 และการจัดโต๊ะหมู่บูชา 9

สถานที่สำหรับผู้มาร่วมทำนุญบ้าน ได้แก่ ...การปูเสื่อ หรือเก้าอี้สำหรับผู้มาร่วมพิธีต้องแยกจากพระสงฆ์

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 2 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 2 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 4 มี 5 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 5 มี 5 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 6 มี 2 งาน (ไม่มีการเฉลย)

ประสบการณ์รองที่ 14.1.4 การเตรียมภัตตาหารและเครื่องไทยธรรมที่ใช้สำหรับการทำนุญบ้าน

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 3 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 10 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 3 งาน (ไม่มีการเฉลย)

แบบฝึกปฏิบัติ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.2 การเตรียมการในการทำบุญบ้าน

ประสบการณ์รองที่ 14.2.1 การกล่าวคำอาราธนาศีลและถวายภัตตาหาร

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 2 งาน ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนอ่านประมวลสาระเรื่อง การทำบุญบ้าน
- 2) ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญ

บันทึกสาระสำคัญ

คำอาราธนาศีล

.....

.....

คำถวายภัตตาหาร.....

.....

.....

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 3 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนว

ทางแก้ไข

งานที่	รายการปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	ร่างคำกล่าวคำอาราธนาศีล				
2	ผู้รับผิดชอบกล่าวคำอาราธนา				
3	กล่าวคำอาราธนา				

คำชี้แจง การกิจที่ 3 มี 4 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	จัดภัตตาหารวางบนผ้าปูรอง				
2	กำหนดผู้รับผิดชอบถวายภัตตาหาร				
3	นิมนต์พระฉันภัตตาหาร				
4	ถวายภัตตาหาร				

ประสบการณ์รองที่ 14.2.2 การรับพรพระและการกรวดน้ำ

คำชี้แจง การกิจที่ 1 มี 2 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	นิมนต์พระมาสถานที่เจริญพระพุทธมนต์				
2	รับพรพระ				

คำชี้แจง การกิจที่ 2 มี 4 งาน ดังนี้

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่นักเรียนปฏิบัติและบันทึกปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

งานที่	รายการปฏิบัติ	ผลการปฏิบัติ		ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
		มี	ไม่มี		
1	เตรียมน้ำใส่เครื่องกรวดน้ำ				
2	กรวดน้ำลงในภาชนะรองรับ				
3	รับพรจากพระ				
4	พระประพรมน้ำพระพุทธมนต์				

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 3 งาน ดังนี้

งานที่ 1 – 2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผล

การเผชิญประสบการณ์ เรื่อง การทำบุญบ้าน

1) การดำเนินการทำบุญบ้าน

2) ศึกษาประมวลสาระ

3) นำเสนอผลงานการทำบุญบ้าน

งานที่ 3 ทำแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัด

- คำชี้แจง 1. แบบทดสอบมีจำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน ใช้เวลา 10 นาที
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดและกาเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ
- พิธีกรรมใดในข้อต่อไปนี่ต้องจัดขึ้นที่บ้านเท่านั้น
 - งานทำบุญบ้าน
 - งานมงคลสมรส
 - งานถวายสังฆทาน
 - งานทำบุญวันเกิด
 - เครื่องใช้สำหรับทำน้ำพระพุทธมนต์ตามแบบประเพณีมีอะไรบ้าง
 - ขันน้ำ น้ำสะอาด หญ้าคา
 - บาตร น้ำสะอาด เทียนขี้ผึ้ง
 - บาตร น้ำสะอาด เทียนขี้ผึ้ง หญ้าคา
 - บาตร ขันน้ำ น้ำสะอาด
 - เครื่องใช้ในการทำบุญบ้านที่พระสงฆ์ต้องนำมาเองได้แก่ ข้อใด
 - ปัจจัย
 - ภัตตาหาร
 - ที่กรวดน้ำ
 - ผ้ารับปะเคน
 - การทำบุญบ้านเจ้าภาพต้องจัดเตรียมด้วยสายสิญจน์กี่เส้น
 - 3 เส้น
 - 5 เส้น
 - 7 เส้น
 - 9 เส้น
 - ขันหรือบาตรน้ำมันควรตั้งอยู่ที่ใด
 - ด้านหน้าของโต๊ะหมู่บูชา
 - ด้านหลังของโต๊ะหมู่บูชา
 - ด้านซ้ายของโต๊ะหมู่บูชา
 - ด้านขวาของโต๊ะหมู่บูชา

6. การจัดโต๊ะหมู่ 7 ควรใช้เครื่องบูชาในข้อใด
 - ก. แจกันดอกไม้ 1 คู่ พานดอกไม้ 5 พาน เชิงเทียน 1 คู่
 - ข. แจกันดอกไม้ 2 คู่ พานดอกไม้ 5 พาน เชิงเทียน 2 คู่
 - ค. แจกันดอกไม้ 3 คู่ พานดอกไม้ 5 พาน เชิงเทียน 1 คู่
 - ง. แจกันดอกไม้ 2 คู่ พานดอกไม้ 5 พาน เชิงเทียน 4 คู่
7. สิ่งที่ไม่ ควรปฏิบัติในการนิมนต์พระฉันภัตตาหาร
 - ก. บอกชื่อเจ้าภาพ
 - ข. บอกสถานที่จัดงาน
 - ค. บอกชื่องานที่นิมนต์
 - ง. บอกชื่อภัตตาหารที่จะถวาย
8. การถวายสิ่งของมีความสัมพันธ์กับข้อใดมากที่สุด
 - ก. เครื่องจุดปัจจัย
 - ข. เครื่องไทยธรรม
 - ค. เครื่องทอดกฐิน
 - ง. เครื่องสังฆทาน
9. ขั้นตอนแรกที่ต้องปฏิบัติหลังจากพระสงฆ์ฉันภัตตาหารแล้วคือข้อใด
 - ก. การกรวดน้ำ
 - ข. การรับพรพระ
 - ค. การอาราธนา
 - ง. การประพรมน้ำมนต์
10. เพราะเหตุใดจึงต้องมีการรับพรพระ
 - ก. เพื่อความเป็นมงคลต่อตนเอง
 - ข. เพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีกรรม
 - ค. เพื่อทำตามประเพณีนิยม
 - ง. เพื่ออุทิศกุศลให้ญาติที่ตาย

เฉลยแบบฝึกปฏิบัติ

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ประสบการณ์หลักที่ 14.2 การเตรียมการในการทำบุญบ้าน

ประสบการณ์รองที่ 14.2.1 การกล่าวคำอาราธนาศีลและถวายภัตตาหาร

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 2 งาน ดังนี้

- 1) ให้นักเรียนอ่านประมวลสาระเรื่อง การทำบุญบ้าน
- 2) ให้นักเรียนบันทึกสาระสำคัญ

บันทึกสาระสำคัญ

งานที่ 1 ร่างคำกล่าวคำอาราธนาศีล และผู้รับผิดชอบคำกล่าวคำอาราธนาศีล

คำกล่าวคำอาราธนาศีล ได้แก่ ...มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ

ติสสะระเนณ สะหะ ปญฺจสีลานิ ยาจามะ

ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสสะระเนณ สะหะ

ปญฺจสีลานิ ยาจามะ

ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสสะระเนณ สะหะ

ปญฺจสีลานิ ยาจามะ

คำกล่าวถวายอาหาร ได้แก่ ...อิมานิ มะยังภันเต ภัตตานิ สะปะริวารานิ ภิกขุสงฆ์สสะ

โอโนชะยามะ สาธุโนภันเต ภิกขุสงฺโฆ อิมานิ ภัตตานิ สัปะริวารานิ ปะฏิคันหาตุ อัมหากัง ที่มะระดัง

หิตายะ สุขายะ

งานที่ 2 ผู้รับผิดชอบกล่าวคำอาราธนาศีล คือไม่มีการเฉลย

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 3 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 4 งาน (ไม่มีการเฉลย)

ประสบการณ์รองที่ 14.2.2 การรับพรพระและการกรวดน้ำ

คำชี้แจง ภารกิจที่ 1 มี 2 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 2 มี 4 งาน (ไม่มีการเฉลย)

คำชี้แจง ภารกิจที่ 3 มี 3 งาน (ไม่มีการเฉลย)

เฉลยแบบฝึกหัด

- ข้อที่ 1 ก
- ข้อที่ 2 ค
- ข้อที่ 3 ง
- ข้อที่ 4 ง
- ข้อที่ 5 ก
- ข้อที่ 6 ข
- ข้อที่ 7 ง
- ข้อที่ 8 ข
- ข้อที่ 9 ก
- ข้อที่ 10 ก

แบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว (10 คะแนน)

1. งานในข้อต่อไปนี้เป็นข้อใดจัดเป็นงานมงคล
 - ก. งานสะเดาะเคราะห์
 - ข. งานอุทิศส่วนกุศล
 - ค. งานทำบุญอุทิศ
 - ง. งานทำบุญครบอายุ
2. องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของโต๊ะหมู่บูชา คืออะไร
 - ก. เชิงเทียน
 - ข. กระจกสูง
 - ค. พระพุทธรูป
 - ง. แจกันดอกไม้
3. เมื่อพระสงฆ์มาที่บ้านเจ้าภาพต้องถวายสิ่งใดก่อน
 - ก. น้ำ
 - ข. บุหรี่
 - ค. พานหามากพลู
 - ง. เครื่องไทยธรรม
4. ข้อใดไม่เกี่ยวกับการเตรียมสถานที่การทำบุญบ้าน
 - ก. จัดหาที่กรวดน้ำ
 - ข. จัดที่วางโต๊ะหมู่บูชา
 - ค. จัดที่วางบาตรพระ
 - ง. จัดที่วางขันน้ำมนต์
5. ข้อใดถูกต้องเกี่ยวกับการจัดอาสนะของพระสงฆ์
 - ก. จัดอยู่ด้านหน้าโต๊ะหมู่
 - ข. จัดอยู่ด้านหลังโต๊ะหมู่
 - ค. จัดอยู่ด้านซ้ายมือของโต๊ะหมู่บูชา
 - ง. จัดอยู่ด้านขวามือของโต๊ะหมู่บูชา

6. อาหารที่ทำจากเนื้อสัตว์ชนิดใด ไม่ ควรถวายแด่พระสงฆ์
 - ก. นกทอด
 - ข. เนื้อวัวต้ม
 - ค. ลาบหมูดิบ
 - ง. เนื้อแก้งทอด
7. ในการปฏิบัติที่ถูกต้องเครื่องไทยธรรมต้องถวายในขั้นตอนใด
 - ก. หลังการกรวดน้ำ
 - ข. หลังการถวายสังฆทาน
 - ค. หลังจากรับพรพระและประพรมน้ำมนต์
 - ง. หลังจากพระสงฆ์ฉันภัตตาหารเสร็จ
8. ข้าวต้มและผลไม้เป็นภัตตาหารที่ควรจัดถวายพระสงฆ์ในช่วงใด
 - ก. เลี้ยงพระเช้า
 - ข. เลี้ยงพระเพล
 - ค. ช่วงใดก็ได้
 - ง. ถวายเป็นเครื่องไทยธรรม
9. คำอาราธนาพระปริตร คือข้อใด
 - ก. พุทฺธัง สรรณัง คัจฉามิ
 - ข. มะยัง ภันเต วิสฺสุ วิสฺสุ รักษันนะถายะ
 - ค. ปาณาติปาตาเวระมะณี สิกขาปะทังสะมาธียามิ
 - ง. วิปตติปะติพาหะสัพพะสัมปะตติสัทธียา
10. ข้อใด ไม่ควร ปฏิบัติในขณะที่กรวดน้ำ
 - ก. รินน้ำโดยไม่ขาดสาย
 - ข. เอามือรองน้ำขณะที่ริน
 - ค. น้ำที่กรวดแล้วนำไปค่อย ๆ เทลงที่โคนต้นไม้
 - ง. เอามือขวาจับภาชนะรินน้ำ มือซ้ายประคองภาชนะใส่น้ำ

เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเผชิญประสบการณ์

สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยประสบการณ์ที่ 14 การทำบุญบ้าน

ข้อที่	ก่อนเผชิญประสบการณ์	หลังเผชิญประสบการณ์
1.	ก.	ง.
2.	ข.	ค.
3.	ง.	ก.
4.	ก.	ค.
5.	ง.	ค.
6.	ค.	ค.
7.	ง.	ง.
8.	ก.	ก.
9.	ง.	ง.
10.	ข.	ข.